

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการแนวทางการบริหารจัดการเครือข่าย
การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

โดย

นายอำนาจ รักษาพล และคณะ

ธันวาคม 2557

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
จังหวัดชุมพร

คณะผู้วิจัย

1. นายอำนาจ รักษาพล	หัวหน้าโครงการ
2. นางสาวเบญจมาศ ณ ทองแก้ว	ทีมวิจัย
3. นางสาวจุฑามาส เฟื่องโคนา	ทีมวิจัย
4. นายชลดรงค์ ทองสง	ทีมวิจัย
5. นายสำเนา คุชเดช	ทีมวิจัย
6. นายอพิชิต พรหมสุข	ทีมวิจัย
7. นายสุริยา นาคแก้ว	ทีมวิจัย
8. นายวัชรินทร์ แสงการ	ทีมวิจัย
9. นายอำพล ธานีครุฑ	ทีมวิจัย
10. นางสาววรรณภัสสร สันติธรรมสุทที	ทีมวิจัย
11. นางจินตนา ไพบูลย์	ทีมวิจัย
12. นายรุ่งโรจน์ ใหม่ซ้อน	ทีมวิจัย
13. นายชัยรัตน์ แวนแก้ว	ทีมวิจัย

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่าเน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุฒยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหาวิธีใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้แล้วอาจจะทำให้ใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่กวิจัยเป็นอย่างมาก ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงได้ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาในรูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอาจไม่สมบูรณ์แบบดั่งเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

โครงการวิจัย “แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดใกล้เคียง ควบคู่กับการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ที่เหมาะสมและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กร ซึ่งเป็นการร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่นโยบายทั้งในระดับพื้นที่ชุมชน เครือข่ายระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ดำเนินการผ่านกระบวนการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ปัจจุบันยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและองค์กรเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงในอนาคต จำนวน 20 แหล่ง และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง จำนวน 10 แหล่ง ซึ่งผลการศึกษา พบว่า พบว่า มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป จำนวน 12 แหล่ง ส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยชุมชนเกาะพิทักษ์ และศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลินชุมพรคาบานารีรีสอร์ท มีศักยภาพสูงสุด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.80 เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 6 แหล่ง โดยชุมชนบ้านคลองเรือ มีศักยภาพสูงสุด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.52 นอกจากนี้ที่จำแนกได้ทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลบางสน ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 และที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย คือ กลุ่มล่องแพมาลินี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.47 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง จำนวน 10 แหล่ง มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 5 แห่ง โดยชุมชนบ้านม่วงกลวง มีค่าคะแนนสูงสุดเท่ากับ 2.67 ประเภทธรรมชาติทั่วไป จำนวน 2 แหล่ง คือชุมชนบ้านโนนง และชุมชนหาดส้มแป้น ค่าคะแนนเท่ากับ 2.00 และ 1.60 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จำนวน 1 แหล่ง คือ ชุมชมเพลินไพรศรีริณาคา ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 นอกจากนี้ที่จำแนกได้ทั้งประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ชุมชนบางใบไม้ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 และที่เป็นทั้งประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย คือ แหล่งศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลคันธุลี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.07

ดังนั้นหากพิจารณาจากศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ระยะทาง การเดินทาง เชื่อมโยงระหว่างแหล่ง การส่งต่อนักท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว สามารถออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดชุมพร และพื้นที่เชื่อมโยงจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง ดังนี้ 1) โครงการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใน อำเภอเมือง – อำเภอปะทิว เป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนกับการพึ่งพิงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ควบคู่กับการศึกษาเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) โครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง – อำเภอศรี – อำเภอทุ่งตะโก – อำเภอหลังสวน – อำเภอละแม เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเลียบชายฝั่งทะเลที่ผ่านแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพระดับสูง-ปานกลาง นอกจากได้ชมวิถีชีวิตทัศนียภาพที่สวยงามแล้ว ยังสามารถศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน 3) โครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง – อำเภอพะโต๊ะ เป็นการเดินทางภายในเส้นทางที่ค่อนข้างลาดชันและคดเคี้ยว มีทัศนียภาพที่สวยงามของภูเขาและทรัพยากรป่าไม้ สามารถเดินทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามัน 4) โครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากภูผาสู่หานที่ อันประกอบด้วย เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เครือข่ายกิจกรรมธรรมชาติ และเครือข่ายธนาคารต้นไม้ แนวคิดของเส้นทางท่องเที่ยวจากภูผาสู่หานที่ หมายถึง การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันเพื่อเป็นจุดขายและเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว 5) โครงการการท่องเที่ยวตามศาสตร์พระราชา ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของการสร้างไว้ซึ่งภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

2. การจัดประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวน 6 ครั้ง เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายฯ และการขยายแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 10 ครั้ง เพื่อขยายแนวคิดการใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม และเพื่อแสวงหาภาคีความร่วมมือทั้งภาคประชาชน รัฐ และเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ พบว่า เป็นกระบวนการพัฒนาความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างชุมชนสมาชิกเครือข่าย ดำเนินการภายใต้รูปแบบสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริม ช่วยเหลือ และพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ได้มาตรฐานตามข้อบังคับ หรือระเบียบที่สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรกำหนด 2) กำหนดข้อบังคับและมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3) ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น 4) ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมทั้งส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เกิดการกระจายรายได้ โดยยึดแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) เป็นศูนย์กลางและตัวแทนเครือข่ายขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดภาคใต้

จากการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ส่งผลให้เกิด 1) การเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความร่วมมือระหว่างชุมชนสมาชิกภายในองค์กรเครือข่ายฯ รวมทั้งความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่ชุมชนสมาชิก ผ่านการดำเนินการแบบพี่ดูแลน้อง 2) การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีบทเรียนด้านการจัดการ กับชุมชนที่เพิ่ง

ดำเนินการ หรือชุมชนที่คิดจะดำเนินการด้านการท่องเที่ยว 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนควบคู่กับการถอดรื้อองค์ความรู้จากแกนนำ นักวิชาการหรือหน่วยงานภาคี 4) การให้กำลังใจแก่ชุมชนสมาชิกที่เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบการจัดการของชุมชนเจ้าภาพเพื่อให้เกิดการปรับปรุง แก้ไข ผ่านการประชุมแบบสัญจร 5) กระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนเครือข่ายย่อย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ครอบคลุมอำเภอละแม อำเภอหลังสวนและ อำเภอทุ่งตะโก กลุ่มที่ 2 ครอบคลุมอำเภอประพาส อำเภอสวี อำเภอปะทิว และอำเภอเมือง และกลุ่มที่ 3 อำเภอพะโต๊ะ ส่งผลให้เกิดการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างชุมชนสมาชิกเครือข่าย โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของระยะทางและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว 6) การขับเคลื่อนเครือข่าย ระดับภาคใต้และประเทศ โดยมีแนวคิดการจัดการองค์การภายใต้รูปแบบสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

ดังนั้นการทำงานเชิงรุกเพื่อพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการการทำงานภายใต้ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเครือข่าย ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดชุมพรแบบวงรอบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่คำนึงถึงเฉพาะจุดท่องเที่ยวจุดใดจุดหนึ่ง แต่มุ่งพัฒนาและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในเส้นทางท่องเที่ยวตามระดับศักยภาพของพื้นที่และกิจกรรมที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน 3) ยุทธศาสตร์ การตลาดและประชาสัมพันธ์ การพัฒนาสื่อประเภทต่างๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและความต้องการของสมาชิกเครือข่าย เช่น จัดทำทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาเว็บไซต์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน การทำปฏิทินและคู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร การจัดทำโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนด้วยช่องทางต่างๆ การกระจายนักท่องเที่ยวไปยังชุมชนสมาชิกเครือข่าย 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายระดับภาคใต้ และประเทศ เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับภาคใต้และประเทศ ซึ่งหวังให้เกิดการปฏิบัติการร่วมระหว่างเครือข่าย จังหวัดต่างๆ ทั้งนี้การดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่าย ดังกล่าว จะนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ซึ่งเป็นการร่วมกันผลักดันสู่การปฏิบัติระดับนโยบาย

3. การผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติระดับนโยบายภาครัฐ ทั้งระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคใต้ โดยกลุ่มแกนนำเครือข่าย จังหวัดชุมพรร่วมเดินทางเชื่อมโยงเครือข่าย จำนวน 4 ครั้ง ทั้งนี้การดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่าย ดังกล่าว นำไปสู่การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ซึ่งเป็นการร่วมกันผลักดันสู่การปฏิบัติระดับนโยบาย

ภาครัฐ ทั้งระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคใต้ โดยคณะกรรมการเครือข่ายภาคใต้ มีมติให้ดำเนินการ ภายใต้สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ อักษรย่อว่า สทช.ด. สำนักงานของสมาคมฯ ตั้งอยู่ ณ 32 หมู่ที่ 14 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยวัตถุประสงค์ของสมาคมฯ คือ 1) ส่งเสริมช่วยเหลือ และพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้ได้มาตรฐานตามข้อบังคับ หรือระเบียบที่ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้กำหนด 2) ร่วมกำหนดข้อบังคับและมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้มติของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการที่สมาคมฯ แต่งตั้ง เป็นผู้กำหนด 3) ส่งเสริมอนุรักษ์วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ 4) ส่งเสริมและพัฒนากิจการการค้าการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5) ส่งเสริม พัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน และบริการให้ได้มาตรฐาน เกิดการสร้างงานกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง 6) เป็นศูนย์กลางและตัวแทนเครือข่ายฯ ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 14 จังหวัดภาคใต้ เพื่อสามารถพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาสู่ระดับสากล

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดใกล้เคียง ควบคู่กับการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ที่เหมาะสมและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่นโยบายทั้งในระดับพื้นที่ชุมชน เครือข่ายระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด สรุปผลตามกระบวนการวิจัยดังนี้ ผลการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร ที่ปัจจุบันยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจะมีการเชื่อมโยงในอนาคต จำนวน 20 แหล่ง และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง จำนวน 10 แหล่ง พบว่า มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป จำนวน 12 แหล่ง ส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยชุมชนเกาะพิทักษ์ และศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลินชุมพรคานา รีสอร์ท มีศักยภาพสูงสุด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.80 เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 6 แหล่ง โดยชุมชนบ้านคลองเรือ มีศักยภาพสูงสุด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.52 นอกจากนี้ที่จำแนกได้ทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งเที่ยวเชิงนิเวศ คือ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลสน ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 และที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย คือ กลุ่มล่องแพมาลิน ค่าคะแนนเท่ากับ 2.47 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง จำนวน 10 แหล่ง มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 5 แห่ง โดยชุมชนบ้านม่วงกลวง มีค่าคะแนนสูงสุดเท่ากับ 2.67 ประเภทธรรมชาติทั่วไป จำนวน 2 แหล่ง คือชุมชนบ้านในวง และชุมชนหาดส้มแป้น ค่าคะแนนเท่ากับ 2.00 และ 1.60 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จำนวน 1 แหล่ง คือ ชุมชนเพลินไพรศรีนาคา ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 นอกจากนี้ที่จำแนกได้ทั้งประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ชุมชนบางใบไม้ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 และที่เป็นทั้งประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย คือ แหล่งศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศชุมชน อบต.คันธูลี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.07

ดังนั้นหากพิจารณาจากศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ระยะทาง การเดินทาง เชื่อมโยงระหว่างแหล่ง การส่งต่อนักท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว สามารถออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดชุมพร และพื้นที่เชื่อมโยงจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง ดังนี้ 1) โครงการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใน อำเภอเมือง – อำเภอปะทิว เป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนกับการพึ่งพิงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ควบคู่กับการศึกษาเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) โครงการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง – อำเภอสวี – อำเภอทุ่งตะโก – อำเภอหลังสวน – อำเภอละแม เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเลียบชายฝั่งทะเลที่

ผ่านแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพระดับสูง-ปานกลาง นอกจากนี้ได้ชมวิถีชีวิตทัศนียภาพฝั่งทะเลอ่าวไทยแล้ว ยังสามารถศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน 3) โครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง— อำเภอพะโต๊ะ เป็นการเดินทางภายในเส้นทางที่ค่อนข้างลาดชันและคดเคี้ยว มีทัศนียภาพที่สวยงามของภูเขาและทรัพยากรป่าไม้ สามารถเดินทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามัน 4) โครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากภูผาสู่ห่านที่ อันประกอบด้วย เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เครือข่ายกิจกรรมธรรมชาติ และเครือข่ายธนาคารต้นไม้ แนวคิดของเส้นทางท่องเที่ยวจากภูผาสู่ห่านที่ หมายถึง การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันเพื่อเป็นจุดขายและเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว 5) โครงการการท่องเที่ยวตามศาสตร์พระราชา ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของการสร้างไว้ซึ่งภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

จากการจัดประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวน 6 ครั้ง และเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 10 ครั้ง พบว่า เป็นกระบวนการพัฒนาความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างชุมชนสมาชิกเครือข่าย โดยดำเนินการภายใต้รูปแบบสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และการเชื่อมโยงกับเครือข่ายระดับภาคได้ จำนวน 4 ครั้ง พบว่า เป็นการร่วมกันผลักดันสู่การปฏิบัติระดับนโยบายภาครัฐ ทั้งระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคได้ โดยคณะกรรมการเครือข่ายภาคใต้ มีมติให้ดำเนินการภายใต้สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

Abstract

A model to administrate community Based Tourism (CBT) network of Chumphon Province, it aims to study and evaluate the potential of CBT sites within Chumphon Province and adjacent areas, and study a model to administrate CBT network of Chumphon Province suitably bringing to develop and promote CBT to policy level of community area, provincial and provincial cluster tourism network.

The result from survey and evaluate of twenty CBT tourism sites of Chumphon Province, which it continuously remains to survey and linkage in the future, and ten tourism sites in Suratthani and Ranong Province shown that they are general natural tourism sites, their potentials are in medium level, Koh Pithak and sufficient economy center of Plern Chumphon Cabana Resort are at the high level with the score of 2.80. Baan Klongrea has the high potential at 2.52 of six ecotourism sites. The high potential of general nature based tourism and ecotourism goes for Bangson Ecotourism group with the score of 2.33. Malin rafting group is defined as both nature-based tourism and soft adventure tourism with the score of 2.47. It also found that 5 of 10 CBT sites of Suratthani and Ranong province are ecotourism sites. Muangkluang has the highest score of 2.67. And there are 2 general natural tourism sites which are Baan Naiwong and Hat Sompae with the score of 2.00 and 1.60 respectively. Moreover, Plearnprai Srinaga is only one tourism site that is considered as soft adventure tourism with the score of 2.33. Beside, the tourism site that classifies as both nature-based tourism and ecotourism is Bangbaimai with the score of 2.67. And the learning center of community ecosystem of Kanthulee Sub-district Administrative Organization is considered as both nature-based tourism and soft adventure tourism with the score of 2.07.

The potential of tourism carrying capacity consists of distance, linkage between tourism sites, passing tourists and tourism activity relationship, Chumphon CBT routes and linkage with Suratthani and Ranong's CBT can be designed into five routes as following:

1. CBT network within Meuang –Pathio, learning of local livelihoods which depend on marine and costal resources along with the sufficiency economy philosophy.
2. CBT network within Meuang-Sawi-Thungtago-Langsuan-Lamae, route going along with sea cost passing high and medium potential tourism sites offering Thai Gulf sea view and learning livelihoods and culture in community-based tourism sites.
3. CBT network within Meuang-Pato, travelling on the slop and sharp curve road with mountain view and lush forest linking to Andaman costal tourism sites.

4. CBT networking route from Mountain to Sea consisting of Chumphon CBT network, Natural agriculture and Tree Bank, from Mountain to Sea concept needing to offer identity and different tourism sites as a new choice for tourists.

5. Tourism networking according to Royal Science, usage of sustainable natural resources by conservation of wisdom, livelihood and culture of each community.

The research results from six Chumphon CBT network meetings and ten provincial level network meetings and linking area being held, it found that it gained a process of cooperation developing between communities and involving stakeholders including CBT exchange and passing tourists among networking members which was managed under association of Chumphon community-based tourism.

Four time meetings of Southern level network linkage found that there is cooperation in pushing and implementing actions onto government policy level both provincial network and Southern part level. In addition, the Southern CBT committee assigned that all processes are worked under the Association of Southern community-based tourism.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	จ
Abstract	ข
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 : บทนำ	1
บทที่ 2 : ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 หลักการและแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	6
2.2 หลักการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	13
2.3 องค์การชุมชนและการพัฒนาเครือข่าย	18
2.4 พื้นที่ศึกษา	20
บทที่ 3 : กระบวนการวิจัย	25
บทที่ 4 : ผลการวิจัย	
4.1 การมีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนสมาชิกใหม่ ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง	39
4.2 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร	61
4.3 แนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร	63
4.4 ยุทธศาสตร์องค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร	72
4.5 การบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายฯ ภายใต้ชื่อ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้	75
4.6 การขยายแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัด และพื้นที่เชื่อมโยง	82
4.7 บทเรียนการขับเคลื่อนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร	87

บทที่ 5 : สรุปและข้อเสนอแนะ	93
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	103
ภาคผนวก	105

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อบ่งชี้สถานภาพปัจจุบัน จำแนกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว	33
2	แผนเชิงปฏิบัติการ	36
3	ระดับชุมชน พิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนจากกระบวนการ ดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนและพัฒนาการของชุมชน	41
4	สรุปศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในเครือข่ายการท่องเที่ยวโดย ชุมชนจังหวัดชุมพร ในปัจจุบัน	57
5	สรุปศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดใกล้เคียงและพื้นที่ เชื่อมโยง	59
6	รายชื่อคณะกรรมการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร	77
7	รายชื่อคณะกรรมการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้	81

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แนวคิดการพัฒนาบุคลากร	19
2	แนวคิดการขยายเครือข่ายในระดับต่างๆ	19
3	แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร และพื้นที่เชื่อมโยง	23
4	กรอบแนวคิดการวิจัย	24
5	แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง พร้อมระดับศักยภาพ	60
6	โครงสร้างองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร	64
7	การประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และเชื่อมโยงเครือข่ายฯ ภาคใต้	89
8	สรุปแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร	92

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาในการวิจัย

จากกระแสของคนในสังคม ที่เกิดความตื่นตัว เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเป็นประชาธิปไตยของสังคมไทย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น และกำหนดทิศทางการพัฒนามากขึ้น การให้ความสำคัญเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยการเคารพสิทธิความเป็นมนุษย์ และความเท่าเทียมกัน ของคนในสังคม ประกอบกับการที่กระแสของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ก่อให้เกิดความตื่นตัว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงเป็นช่องทางหนึ่งที่มุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน อันหมายถึง การท่องเที่ยวซึ่งเกิดจากความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว หรือได้รับความเห็นชอบ จากเจ้าของหรือผู้ดูแลรับผิดชอบทรัพยากรท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ของผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้สมาชิกในชุมชนท้องถิ่นนั้นมีส่วนร่วมในการจัดการตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (อำนาจ, 2549)

จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีกลุ่ม/องค์กรและ หน่วยงานภาคีที่ทำกิจกรรมการพัฒนาร่วมกับชุมชน โดยกระบวนการร่วมกันทำงานของภาคีสมาชิกอันประกอบด้วย ภาคประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ภายใต้เครือข่าย “จากภูผาสู่หานที” อันประกอบไปด้วย เครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติ เครือข่ายธนาคารต้นไม้ และเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นเครือข่ายย่อยที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2552 ภายใต้ชื่อ “เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร (กทท.ดชช.ขพ.)” ซึ่งปณิธานร่วมของสมาชิกเครือข่าย ฯ เพื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและวางทิศทางการเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่ายฯ เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ เป็นการดำเนินงานภายใต้แผนพัฒนาเครือข่ายฯ ที่สมาชิกชุมชนเครือข่ายมีส่วนร่วม อันได้แก่ 1) แผนพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร 2) แผนการตลาดและประชาสัมพันธ์ 3) แผนพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรและบุคลากร 4) แผนการติดตามและประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว

ทั้งนี้การดำเนินงานของเครือข่ายฯ อันประกอบด้วยชุมชนสมาชิก 13 ชุมชน ได้แก่ 1) บ้านคลองเรือ ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ 2) ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อำเภอพะโต๊ะ 3) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนวังตะกอก อำเภอหลังสวน 4) ชุมชนบ้านทุ่งหงส์ อำเภอเมือง 5) ศูนย์เรียนรู้วิถีกรรมธรรมชาติบ้านลุงนิล อำเภอทุ่งตะโก 6) ชมรมรักษ์เรือใบโบราณละแม อำเภอละแม 7) บ้านโนไร่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี 8) บ้านท้องตมใหญ่ อำเภอสวี 9) บ้านเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน 10) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลิน ชมพรคาบาน่า รีสอร์ท อำเภอปะทิว 11) บ้านทุ่งมหา ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว 12) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ 13) ศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามแนวพระราชดำริ อำเภอเมือง

นอกจากนี้องค์กรเครือข่ายฯ ยังมีการแสวงหาภาคีร่วม โดยเชื่อมโยงกับสมาชิกชุมชนที่มีความสนใจ ประกอบด้วย 1) บ้านโนหยาน อำเภอพะโต๊ะ 2) บ้านกลางดง อำเภอพะโต๊ะ 3) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านพะจูน อำเภอสวี 4) กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด อำเภอหลังสวน 5) หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอทุ่งตะโก 6) ศูนย์เรียนรู้อันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านลุงसानนท์ อำเภอทุ่งตะโก 7) ชุมชนบ้านเขาค่าย อำเภอทุ่งตะโก 8) เครือข่ายเยาวชนจากภูผาสู่หานที (ยค.ภม.) 9) เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอพะโต๊ะ และ 10) ชุมชนบ้านบ่อสำโรง อำเภอปะทิว 11) กลุ่มรถจักรยานยนต์หลังสวน อำเภอหลังสวน 12) ชุมชนท่องเที่ยวปลายคลอง อำเภอพะโต๊ะ ทั้งนี้การเชื่อมโยงเครือข่ายฯ เป็นการดำเนินการแบบที่ดูแลน้อง อันหมายถึง กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีบทเรียนด้านการจัดการ ที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์สู่ชุมชนที่เพิ่งดำเนินการ หรือชุมชนที่คิดจะดำเนินการด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง และจังหวัดระนอง

ที่ผ่านมาทางกลุ่มแกนนำเครือข่ายฯ เข้าร่วมเป็นคณะวิจัยโครงการ “ระบบโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง” ซึ่งกระบวนการในการพัฒนาระบบโครงข่ายฯ เป็นเครื่องมือหนึ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความร่วมมือระหว่างชุมชนสมาชิกภายในองค์กรเครือข่ายฯ รวมทั้งความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่ชุมชนสมาชิก ผ่านรูปแบบการประชุมเครือข่ายฯ แบบสัญจร เพื่อเป็นการทำความเข้าใจและให้กำลังใจแก่ชุมชนสมาชิกที่เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และเพื่อประเมินผลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยการร่วมกันวิภาครูปแบบการจัดการของชุมชนเจ้าภาพ โดยการประชุมสามัญ จำนวน 5 ครั้ง เมื่อวันที่ 26-27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ณ ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี , วันที่ 1 มีนาคม 2554 ณ ชุมชนบ้านโนไร่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี , วันที่ 19-20 เมษายน พ.ศ. 2554 ณ ชุมชนเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน วันที่ 23-24 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ณ ชุมชนบ้านทอนอม ภายในศูนย์การ

เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ อำเภอทุ่งตะโก , วันที่ 23-25 กันยายน พ.ศ. 2554 ณ โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ ตำบลบางลึก อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ซึ่งหลังจากสิ้นสุดโครงการฯ ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ยังมีการประชุมอย่างต่อเนื่อง โดยวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2555 ณ กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง – คลองบางมุด : คลองท่าทองโฮมสเตย์ อำเภอหลังสวน ,วันที่ 18-19 พฤษภาคม 2555 ณ ชุมชนเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน วันที่ 24-25 ธันวาคม 2555 ณ หอโหลมหอมสเตย์ อำเภอพะโต๊ะ และวันที่ 12 – 13 พฤษภาคม 2556 ณ ชุมชนบ้านบ่อสำโรง ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว โดยที่ประชุมมีมติร่วมขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผ่านรูปแบบการจัดตั้ง **“สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร”** นอกจากนี้แกนนำเครือข่ายฯ มีส่วนร่วมขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช ณ ชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ 29-30 มิถุนายน พ.ศ. 2555 และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ ชุมชนบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระหว่างวันที่ 6-7 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 รวมถึงองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้ (จังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และจังหวัดพัทลุง) ณ โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ อำเภอสวี และชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 23-24 กรกฎาคม พ.ศ. 2555

จากการร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติของชุมชนสมาชิก หรือผ่านกระบวนการวิจัย และการขับเคลื่อนโดยหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการส่งเสริมทั้งในระดับชุมชน และระดับเครือข่ายฯ ประกอบกับมีทิศทางการผลักดันสู่นโยบายระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ดังนั้นองค์กรเครือข่ายฯ จึงต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อบ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถและสถานภาพการดำเนินการขององค์กร อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเครือข่ายฯ และสามารถตัดสินใจเลือกในการบริหารจัดการองค์กร ตลอดจนการกำหนดนโยบาย และแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดใกล้เคียง และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรที่เหมาะสมและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ

คำถามการวิจัย

คำถามวิจัยหลัก

ที่ผ่านมามีกระบวนการขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เป็นเพียงจุดเริ่มต้นให้เกิดการส่งเสริมทั้งในระดับชุมชน และระดับเครือข่ายฯ ซึ่งหากสามารถหาแนวทาง และตัดสินใจเลือกในการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ จะสามารถหนุนเสริมความเข้มแข็งแก่ ชุมชนสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และส่งผลให้ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับจังหวัด และระดับกลุ่มจังหวัด อย่างไร

คำถามวิจัยรอง

1. จากการศึกษาข้อมูลและการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็น ชุมชนสมาชิกใหม่ทั้งภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดใกล้เคียง มีศักยภาพ ในระดับใด
2. ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพซึ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถและ สถานภาพการดำเนินการขององค์กร อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเครือข่ายฯ จะเป็น อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่ง ท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดใกล้เคียง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ที่เหมาะสมและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ

นิยามศัพท์

เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร หมายถึง การรวมตัวกันของชุมชนสมาชิกที่มี การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ภายใต้วัตถุประสงค์และแผนพัฒนาเครือข่ายฯ ร่วมกัน **ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

ผลเชิงวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐาน และระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งที่เป็นชุมชน สมาชิกเก่าและใหม่ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดใกล้เคียง
2. บทเรียนจากกระบวนการในการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดย ชุมชนจังหวัดชุมพร
3. แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรที่มี ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ

ผลเชิงพัฒนา

1. สมาชิกองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ได้รับการหนุนเสริมด้านวิชาการ
2. กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีบทเรียนด้านการจัดการ ที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์สู่ชุมชนที่เพิ่งดำเนินการ หรือชุมชนที่คิดจะดำเนินการด้านการท่องเที่ยว ในลักษณะพี่ดูแลน้อง
3. การเชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับกลุ่มจังหวัด (จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง)
4. การผลักดันให้เกิดการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดหรือในระดับกลุ่มจังหวัด

ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่ 20 กันยายน 2556 – 19 กันยายน 2557

บทที่ 2

ทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักการและแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2.1.1 หลักการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวภายในประเทศได้เจริญรุดหน้าตามลำดับ นับตั้งแต่ได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จากข้อมูลกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในปี 2555 นักท่องเที่ยวต่างชาติ ประมาณ 22.35 ล้านคน ส่วนในปี 2556 ประมาณ 26.73 ล้านคน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2555 ประมาณ 19.60 % โดยปี 2557 ตั้งเป้าไว้ประมาณ 28.00 ล้านคน และจะสร้างรายได้ประมาณ 1,326,500 ล้านบาท (ยวดี, 2557) แต่ในทางตรงกันข้าม การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลับทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและภาพพจน์ของการท่องเที่ยวถดถอย การจัดการการท่องเที่ยวโดยทั่วไปมักประสบปัญหาที่สวนทางกันระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสังคมกับการพัฒนา ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงต้องดำเนินการภายใต้ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งองค์การท่องเที่ยวโลก ได้กำหนดหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ว่าลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น "ได้รับการคาดหมายให้นำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งมวลด้วยวิถีทางที่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียะ ในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งบูรณาภาพทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่เป็น ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบต่างๆที่เอื้อต่อชีวิต" เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

แนวคิดเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดี ทั้งภาครัฐและเอกชนในการตระหนักถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ประเทศต่างๆ พยายามคิดหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ เพื่อไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จากการจัดประชุม Earth Summit ขึ้นที่ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) ในที่ประชุม มุ่งเน้นความสนใจของทั่วโลกสู่ประเด็นเรื่องการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และสรุปบทเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมา เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จากการประชุมนี้เองทำให้เกิดแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเกิดจากกระแสการเรียกร้องหลัก 3 ประการดังต่อไปนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542)

1. กระแสความต้องการของชาวโลก ให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในการท่องเที่ยว เป็นกระแสด้านความต้องการของประชาชนทั่วโลก เกิดการสร้างจิตสำนึก ในแง่การอนุรักษ์ ต่อสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่น จนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอนุรักษ์ระบบนิเวศ เพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพเอาไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยว ให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสดความต้องการที่มีมากขึ้น ในหมู่นักท่องเที่ยว ที่ต้องการได้รับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระแสดความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเป็นหลักประกันให้การพัฒนาการท่องเที่ยว ให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

จากกระแสหลักทั้ง 3 กระแสดังกล่าวนี้อาจทำให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ เพื่อมาทดแทนหรือแข่งขันกับการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม โดยมีการประยุกต์รูปแบบการท่องเที่ยวที่นำไปสู่กระแสหลักทั้ง 3 มานำเสนออยู่หลายรูปแบบ แต่ระดับการท่องเที่ยวที่กล่าวถึงมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) ระบุว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งทำให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและรักษาระบบนิเวศท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงความสามารถและสร้างกำลังใจให้กับชุมชนของตนเองด้วย (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2548 อ้างถึงในอรสิริ, 2552) ซึ่ง (สุรเชษฐ์, 2551) อธิบายเพิ่มเติมในหลักสากลว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนกลับคืนแก่แหล่งท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวมาเยือนในรูปแบบการนำรายได้กลับไปทำนุบำรุงสถานที่ และ วิเศษ (2546 อ้างถึงในอำนาจ, 2549) ได้ให้ความหมายโดยสรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการ ที่ถูกต้อง เหมาะสมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยการสร้างงาน และ กระจายรายได้ ซึ่งส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอันดีงาม

นอกจากนี้ความเป็นประชาธิปไตยของสังคมไทย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น และกำหนดทิศทางการพัฒนามากขึ้น การให้ความสำคัญเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยการเคารพสิทธิความเป็นมนุษย์ และความเท่าเทียมกัน ของคนในสังคม ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะนำพาผู้คนต่างวัฒนธรรม ให้ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนกัน สร้างความเข้าใจที่แท้จริง และสร้างพันธมิตรในการพัฒนาสังคม เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สอดคล้องกับ พจนา (2556) ที่ผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เป็นที่รู้จักทั้งภายในประเทศ และระดับนานาชาติ ซึ่งเป้าหมายของชุมชนในการทำการท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาคน การส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากร การมีรายได้เสริม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้าน โดยปัจจุบันมี

ความพยายามในการกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมและสร้างการยอมรับกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

อุไรพรรณ (2544) กล่าวโดยสรุปว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และมีการจัดการด้วยตนเอง โดยคำนึงถึง ทรัพยากรธรรมชาติ รายได้ที่ได้รับจากการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และการใช้รายได้ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ เป็นการเกื้อหนุนกันระหว่าง การอนุรักษ์ ธุรกิจ และการพัฒนาชุมชน พงนา (2546) กล่าวเพิ่มเติมว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็น การจัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิด การเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

อุยวดี (2544) ได้สรุปหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (community based ecotourism – CBE) โดยแบ่งออกได้ เป็น 3 มิติ ดังนี้

1. มิติทางด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมในการเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มากกว่าการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ถ้าหากชุมชน ไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว ควรได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของหรือผู้ดูแลรับผิดชอบทรัพยากรท่องเที่ยวเสียก่อน

2. มิติทางด้านชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนนั้น จะต้องมาจากความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ที่ไม่ใช่ต้องการเพียงแค่ว่าเงินที่จะได้จากการท่องเที่ยวแต่เป็นความต้องการที่จะให้มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน ชุมชนต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีแผนงานมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติ คนในชุมชนมีทักษะในการจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงมาตรการในการประเมินผล ป้องกันผลกระทบและกฎระเบียบที่ชุมชนให้การยอมรับ โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง สุดท้ายคือ ควรมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และคืนส่วนหนึ่งให้กับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

3. มิติทางด้านนักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของตลาดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ควรได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ธรรมชาติและวัฒนธรรม การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวที่ดี ย่อมส่งผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวควรได้รับการบริการที่เหมาะสม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จากความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวซึ่งเกิดจากความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และชุมชนเป็นเจ้าของ ทรัพยากรท่องเที่ยวหรือได้รับความเห็นชอบ จากเจ้าของหรือผู้ดูแลรับผิดชอบทรัพยากรท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ของผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้สมาชิกในชุมชนท้องถิ่นนั้นมีส่วนร่วมในการจัดการตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่น สามารถพัฒนาคน พัฒนาชุมชน และสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2.1.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน

เนื่องจากกิจกรรมหลักของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีรูปแบบการดำเนินกิจกรรม เช่นเดียวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับกระบวนการศึกษา สิ่งแวดล้อม โดยให้การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจและความตระหนักในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณี ที่เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ ทั้งต่อนักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้ลักษณะเฉพาะของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของชุมชนมีความหลากหลาย น่าดึงดูดใจ และมีเสน่ห์แตกต่างจากการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ หรือวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว และเป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินการโดยชุมชน ซึ่งชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรหรือได้รับความเห็นชอบจากผู้ดูแลและรับผิดชอบทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน จึงคาบเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนรูปแบบอื่น ภายใต้กิจกรรมหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งศูนย์วิจัยป่าไม้ (2538) ได้แบ่งกลุ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กิจกรรมเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ 2) กิจกรรมกึ่งนิเวศ 3) กิจกรรมทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนจะนำกิจกรรมเสริมรูปแบบอื่นมาใช้เป็นจุดขาย และนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว ซึ่ง นางลักษณ์ (2544) ได้กล่าวถึงรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน ที่ได้มีการนำไปปฏิบัติ และประสบความสำเร็จในหลายประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ว่ามีรูปแบบดังนี้

1. การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (product sale) อาทิ สินค้าหัตถกรรม อาหารประจำถิ่น ทั้งนี้หมายถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่น ๆ ของชุมชนนั้น ๆ ด้วย
2. กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม (cultural show) เช่น การฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้านและการแสดงดนตรีเฉพาะชุมชน เป็นต้น
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน (village based activities) หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนในหมู่บ้าน เป็นผู้ดำเนินการเพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยว อาทิ การจัดกิจกรรมเดินป่าชมธรรมชาติในบริเวณหมู่บ้าน หรือบริเวณใกล้เคียง พร้อมมัคคุเทศก์นำทาง โดยคิดค่าใช้จ่ายจากนักท่องเที่ยว
4. กิจกรรมการพักแรมในหมู่บ้าน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนั้น ซึ่งกิจกรรมการพักค้างในหมู่บ้าน มีหลายรูปแบบได้แก่ การจัดแคมป์ (camping) การจัดกิจกรรมพักแรมบ้านพักชุมชน (home stay) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พักแรมในหมู่บ้าน (village operated accommodation)

ดังนั้นฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีอยู่ ทำให้ชุมชนสามารถที่จะจัดการและกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย น่าสนใจ และน่าดึงดูดใจ อาทิ การเดินป่า ล่องแก่ง พายเรือ ตั้ง

แคมป์กลางป่า จักรยาน คุณก คุณีเสื้อ คุณิ่งห้อย คำน้ำดูปะการัง รวมถึงการเยี่ยมชมและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์ศิลปะและประวัติศาสตร์สังคม หรือมีการชมการแสดงพื้นบ้านทั้งในรูปแบบของละคร การละเล่น และการฟ้อนรำที่ดำเนินการและจัดแสดงโดยคนในท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็มีกิจกรรมเสริมเพื่อศึกษาและสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชน โดยอาจจัดให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวพำนักร่วมกับชาวบ้าน หรือพักในหมู่บ้าน แต่แยกที่พักออกจากครอบครัวของชาวบ้าน เช่น ที่พักกระท่อมกลางนา กลางไร่ หรือในสวน เป็นต้น ขณะพำนักร่วมกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ลองทำ เช่น 1) การร่วมกิจกรรมทางการเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เก็บผัก หาปลา 2) การเรียนรู้เรื่องงานหัตถกรรม ได้แก่ การจักสาน ทอผ้า 3) การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การนวดแผนโบราณ การรักษาโรคแบบพื้นบ้าน การทำอาหารพื้นบ้าน การเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นของท้องถิ่น เป็นต้น 4) การร่วมกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีที่สำคัญของชุมชน (จุฑาทิพย์ และรุ่งทิพ, 2545)

ดรชนี (2546) กล่าวถึง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนว่า คือ การท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากร หรือได้รับความเห็นชอบ จากผู้ดูแลรับผิดชอบทรัพยากรท่องเที่ยว และเกิดจากความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ที่ไม่ใช่ต้องการเพียงแค่งาน ที่จะได้จากการท่องเที่ยว นอกจากนี้ชุมชนจะต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีแผนงานมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติ คนในชุมชนมีทักษะในการจัดการการท่องเที่ยว โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และคืนส่วนหนึ่งให้กับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ นักท่องเที่ยว ควรได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ธรรมชาติ และวัฒนธรรม รวมถึงได้รับการบริการ ที่เหมาะสม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ภายใต้การจัดการตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีตลาดการท่องเที่ยว และส่วนแบ่งการตลาด เพื่อให้การท่องเที่ยวที่เป็นธุรกิจชุมชน สามารถดำรงอยู่ได้ มีมาตรการการป้องกันผลกระทบ จากการท่องเที่ยว และกฎระเบียบการท่องเที่ยว ที่เป็นที่ยอมรับ ของชุมชน สุดท้ายคือมีการติดตามประเมินผล ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนจำเป็นต้องมีการดำเนินการในรูปแบบขององค์กรชุมชน ซึ่ง อนุชาติและอรทัย (2541) กล่าวว่า องค์กรชุมชนหรือองค์กรประชาชน นับเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนากระบวนการของการพัฒนา ซึ่งเป็นเครื่องมือในการขยายฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และพจนา (2546) สรุปในหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า การท่องเที่ยวที่มีการจัดการโดยชุมชน จำเป็นต้องมีองค์กรที่เข้ามารับผิดชอบในการทำงานเนื่องจากลักษณะงานต้องติดต่อสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลภายนอก หรือหน่วยงานภายนอกที่ต้องประสานความร่วมมือด้วย หากชุมชนไม่จัดตั้งองค์กรที่ชัดเจน หรือบอกได้อย่างชัดเจนว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้โครงสร้างขององค์กรใดในชุมชนก็จะทำให้เกิดความสับสนได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่นำชื่อของชุมชนมาเป็นภาพลักษณ์หนึ่งขององค์กร นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรส่วนร่วมของชุมชน ยิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างรูปแบบการบริหารงานองค์กรให้ชัดเจน ซึ่งจุฑาทิพย์ และรุ่งทิพย์ (2545) สรุปว่า องค์กรชุมชนจะดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและแสดงถึงการมี

ส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางได้นั้นจะต้องมีการจัดตั้งองค์กร โดยมีแนวคิดของการช่วยเหลือตนเอง และต้องดำเนินการโดยสมาชิกเอง และมีรูปแบบที่เหมาะสม กล่าวคือ สมาชิกต้องสามารถที่จะเข้าร่วมอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการในการดำเนินการ และได้รับการแบ่งปันประโยชน์จากการจัดการนั้นอย่างยุติธรรม

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน เป็นกระบวนการของการทำงาน และใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การกำหนดเป้าหมายของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนโดยทั่วไปแล้วจะขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเป้าหมายคล้ายคลึงกันแม้จะแตกต่างกันบ้างตามสภาพและลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ เป้าหมายของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีหลายประการ (จุฑาทิพย์ และรุ่งทิพ, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับ ครรชนี (2545) ที่สรุปไว้ในหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า เป้าหมายของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นมีด้วยกัน 3 ด้าน ดังนี้

1. เป้าหมายทางเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ก่อให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่น 2) ก่อให้เกิดการจ้างงานท้องถิ่น รวมถึงลดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อเป็นแรงงานในเมืองของประชาชนท้องถิ่น 3) ก่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่น

2. เป้าหมายทางสังคม ได้แก่ 1) ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในท้องถิ่น 3) ก่อให้เกิดองค์ความรู้ และทักษะที่เพิ่มเติมขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมระหว่างชุมชนหน่วยงานภายนอกและนักท่องเที่ยว 4) ก่อให้เกิดการกระชับความผูกพันระหว่างสมาชิกในชุมชนโดยผ่านการทำงานร่วมกัน 5) ก่อให้เกิดการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น 6) ลดการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากมีรายได้พอเพียง รวมถึงสร้างอาชีพในท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้มาเยือนและได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่ากลับไป

3. เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) รักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและไม่เสื่อมโทรม 2) คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสะอาด สวยงาม ร่มรื่นและเป็นระเบียบ 3) เกิดความหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมตามมา 4) ป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์หรือโบราณสถานต่างๆ 5) ทำให้เกิดแนวร่วมในการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งนักท่องเที่ยว อาจเป็นกำลังสำคัญให้ประชาชนท้องถิ่น ในการรักษาทรัพยากรในท้องถิ่น

ดังนั้น การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน มีหลักการและขั้นตอนในการบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม ความงามทางสุนทรียภาพ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีการดำเนินการภายใต้รูปแบบของการจัดตั้งองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในกระบวนการของการ

พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน และเป็นเครื่องมือในการขยายฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยการจัดการดังกล่าวต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมถึงการปกป้อง และสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย ดังนั้นหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน จะนำไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืนต่อไป

2.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การที่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงเป็นโอกาสอันดีที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรของตนเองตั้งแต่เริ่มต้น เนื่องจากคนในท้องถิ่นย่อมทราบภาวะการณ์ต่าง ๆ ลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว และที่สำคัญคือความรู้สึกรัก ผูกพันและหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวในฐานะเจ้าของทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับสินธุ์ (2546) และ วท. (2542) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วม ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า เป็นแนวคิดให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการ และกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยว โดยตั้งอยู่บนฐานแนวคิดที่ว่า ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว นำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวิธีการผลิตของชุมชน มาใช้เป็นปัจจัย หรือต้นทุนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และมีความยั่งยืนถึงรุ่นลูกหลาน ซึ่งองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ

1. ร่วมกันวางแผน เป็นการร่วมคิดร่วมวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน
2. ร่วมกันปฏิบัติตามแผนเมื่อมีการวางแผนแล้ว สมาชิกในชุมชนทุกคนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ที่ตกลงกันได้
3. ร่วมกันใช้ประโยชน์ สมาชิกทุกคนต้องมีสิทธิใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่นจะต้องมีการจัดการผลประโยชน์ ทั้งที่เป็นตัวเงินและวัตถุให้ประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเหมาะสมโดยคำนึงถึงความยุติธรรมและเท่าเทียมกันเป็นหลัก
4. ร่วมติดตาม และประเมินผล เมื่อมีการดำเนินการแล้วย่อมจะมีปัญหาความไม่เข้าใจต่าง ๆ เกิดขึ้น จึงต้องร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถ่ายทอดประสบการณ์ และร่วมกันประชุมหาวิธีแก้ไขปัญหาลงนั้น
5. ร่วมกันบำรุงรักษา โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ เพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวในปัจจุบันมี 4 ระดับ (ครรรชนี, 2546) ดังนี้

1. การให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยว เป็นการมีส่วนร่วมระดับต่ำสุด มักเป็นการวางแผนการท่องเที่ยวที่ชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยตรง หรือเป็นการวางแผนระดับมหภาค แต่ชุมชนมีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากการกำหนดนโยบายหรือแผนการท่องเที่ยว
2. การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยว เป็นการมีส่วนร่วมที่ตัวแทนของชุมชนอาจเข้าร่วมในคณะกรรมการ หรือการประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็น ความต้องการของชุมชนในโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน
3. การดำเนินการจัดการการท่องเที่ยว ร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เป็นการมีส่วนร่วมที่ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ของชุมชนและสังคมโดยรวม
4. การท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชนเอง นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนเกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในชุมชน

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการ ที่เอื้ออำนาจในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเปิดโอกาสในชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเอง และให้สมาชิกภายในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการสืบทอดและอนุรักษ์ไว้อย่างถูกวิธี เพื่อธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ และคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวัฒนธรรมอันดีของชุมชน ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น ซึ่งหมายรวมถึง การกระจายรายได้ และโอกาสในการได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาต่าง ๆ จากองค์กรของรัฐ เอกชน เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย แล้วในที่สุดชุมชนท้องถิ่นจะมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

2.2 หลักการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นแนวคิดสากล ที่ได้รับการยอมรับจากทุกประเทศ ทั้งองค์การสหประชาชาติ องค์การสากลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และองค์การด้านการท่องเที่ยวระดับโลก และระดับภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งนี้องค์การการท่องเที่ยวโลก หรือ World Tourism Organization ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่าเป็น “การท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

และผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ รวมทั้งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น เพื่อเอื้อให้สามารถใช้ประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต” (WTO, 1997) ทั้งนี้หลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนดังที่กล่าวข้างต้นมุ่งให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการ 3 ประการ คือ 1) คุณภาพและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม 2) คุณภาพของประสบการณ์การท่องเที่ยว และ 3) การมีส่วนร่วมและคุณภาพชีวิตของประชาชนท้องถิ่น

ดังนั้นจะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและ/หรือสังคมวัฒนธรรม ซึ่งเป็นทรัพยากรฐานของการพัฒนาและการให้บริการ หากได้รับการดูแลรักษาและจัดการให้มีคุณภาพและคงไว้อย่างต่อเนื่อง ก็จะสามารถเอื้อให้ผู้มาเยือนได้รับประสบการณ์ที่มีคุณภาพหรือมีคุณค่าตามที่คาดหวังไว้และที่สำคัญจะเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งหน้าใหม่และหน้าเก่ามาเยือนแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวและ/หรือชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถได้ผลตอบแทนหรือยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นตามไปด้วย แต่การที่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรท่องเที่ยวจะมีคุณภาพและยั่งยืนได้ เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวและ/หรือชุมชนท้องถิ่น จะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี รวมทั้งมีการจัดการผลิตภัณฑ์ (กิจกรรม) และการบริการให้ได้คุณภาพมาตรฐาน และสอดคล้องกับความคาดหวังหรือความต้องการของผู้มาเยือน โดยมีเงื่อนไขว่าปริมาณของผู้มาเยือน และความต้องการจะต้องไม่เกินขีดความสามารถรองรับได้ของสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรท่องเที่ยว (ดรธรณี, 2546)

โดยสรุป การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นแนวคิดและหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ถูกนำไปประยุกต์ในการวางแผนและการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ เนื่องจากเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เน้นการพัฒนาด้านคุณภาพและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์การท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของประชาชนท้องถิ่น

จากแนวคิด หลักการและเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งให้เห็นว่า การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณโดยรอบ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ไม่ว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้น จะพัฒนาและบริหารจัดการให้เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใดก็ตาม ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การพัฒนาและบริหารจัดการ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จะต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยระบบการท่องเที่ยวจะมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ด้านหลัก (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549 และ จิตศักดิ์, 2545) ดังนี้

- แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรท่องเที่ยว
- สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และการสื่อ
- การจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม และ
- การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

2.2.1 แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรท่องเที่ยว

องค์ประกอบหลักของระบบนิเวศที่สมบูรณ์ หรือวิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศภายในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมทั้งการจัดรูปแบบกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และประสบการณ์นักท่องเที่ยว ช่อมสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์และดึงดูดใจต่อผู้มาเยือน นอกจากนี้ความแตกต่างทางกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวยังสามารถจำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวได้ โดยพิจารณาจากกรอบการศึกษา ดังนี้

1) **ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและความดึงดูดใจ** ด้านนิเวศวิทยาและลักษณะเด่นแปลกตาทางด้านกายภาพ หรือภูมิลักษณะที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางด้านธรณีวิทยา หรือสภาพทางกายภาพด้านอื่น ๆ รวมถึงความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางด้านวัฒนธรรมของพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ และยังคงรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของพื้นที่

2) **ความอุดมสมบูรณ์ของชีวภาพทั้งสัตว์ป่าและพันธุ์พืช** มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายของพันธุ์สูง ถูกอนุรักษ์รกรบว่น้อย และยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติดั้งเดิม

3) **รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่** มีการจัดการรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยคำนึงถึงประสบการณ์นักท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ และพื้นที่เอื้อให้สามารถประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย

4) **ศักยภาพในการเข้าถึง** ความใกล้ ไกล จากถนนสายหลัก รอง คุณภาพของเส้นทางความสะดวกและปลอดภัย สภาพเส้นทางเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ มีการจัดป้ายบอกทางชัดเจน มีพาหนะประจำทาง โดยมีเวลาที่แน่นอน

2.2.2 สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และการสื่อความหมาย

แหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท จำเป็นต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการท่องเที่ยว แต่จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นและขึ้นอยู่กับขีดความสามารถการรองรับได้ของสภาพแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ท้องถิ่น แต่โดยทั่วไปหลักการที่ใช้ในการพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการมีกรอบดังนี้

1) **สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ** จะต้องมีความกลมกลืนกับสภาพภูมิทัศน์เดิม และ/หรือ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น มีการใช้น้ำและพลังงานแบบประหยัดและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ปัจจุบัน การออกแบบและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก จะยึดแนวคิดความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (environmentally friendly concept) เป็นบรรทัดฐาน

2) **ผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมท่องเที่ยว** ที่จะจัดบริการ ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดให้ผู้มาเยือนได้ใกล้ชิดกับทรัพยากรท่องเที่ยว และมีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งและทรัพยากรท่องเที่ยว

3) **ระดับของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก** เช่น การเข้าถึงแหล่ง ที่พัก อาหาร ฯลฯ ควรกระทำภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ / เป้าหมายของเจ้าของพื้นที่ แต่ต้องสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวและขีดความสามารถรองรับได้ทุกด้านของพื้นที่

4) **การให้บริการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน** เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอ โดยเฉพาะระหว่างที่นักท่องเที่ยวพำนักอยู่ในพื้นที่ จึงต้องมีการกำหนดกฎระเบียบและการบังคับใช้ควบคู่ไปกับมาตรการอื่น ๆ

5) **ข้อมูลและการสื่อความหมาย** เป็นบริการที่จะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้เรียนรู้ เข้าใจและตระหนัก เกี่ยวกับพื้นที่และทรัพยากร โดยเฉพาะ การจัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยวและให้ความรู้

2.2.3 การจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบสำคัญที่เป็นรากฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ ตัวแหล่งและทรัพยากรท่องเที่ยว เป้าหมายที่เป็นหัวใจหลักขององค์ประกอบนี้ จะเน้นที่คุณภาพและความยั่งยืนเป็นสำคัญ ไม่ว่าทรัพยากรท่องเที่ยวจะเป็นธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและบริหารจัดการจึงต้องพิจารณาถึงกิจกรรมหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

1) **การประเมินศักยภาพ** ของทรัพยากรท่องเที่ยวทุกประเภทของพื้นที่ เพื่อให้ทราบและตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญและข้อจำกัดในการที่จะนำมาใช้ประโยชน์

2) **การจำแนกเขตท่องเที่ยว** เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขของการพัฒนาและการอนุรักษ์ที่สะท้อนถึงศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท่องเที่ยว

3) **การกำหนดขีดความสามารถรองรับ** การพัฒนาและการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว ตั้งแต่เรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่าง ๆ สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและด้านสังคมจิตวิทยา

4) การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม ของตัวแหล่งและทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ความสำคัญและเป็นสิ่งดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ทั้งโดยใช้มาตรการควบคุม และการฟื้นฟูด้วยวิธีการต่าง ๆ

5) การควบคุมผลกระทบ อันเกิดจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว

2.2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

เป็นการศึกษาและวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนประชาชนท้องถิ่น องค์กร หน่วยงานภายใน และภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง(Involvement of local community or People participation) ที่มีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (Local benefit) โดยประโยชน์ต่อท้องถิ่นที่ได้หมายความรวมถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับประชาชนจนถึงการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบหรือกลไกสำคัญยิ่งที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ โดย มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีขอบเขตกว้างขวาง และมีผู้เกี่ยวข้องหลายกลุ่ม อาทิเช่น เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการกลุ่มต่าง ๆ และองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้น รูปแบบการบริหารจัดการจะต้องเป็นระบบเปิดทั้งในเรื่องข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือและการประสานงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนท้องถิ่น ควรได้รับโอกาส มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

2) การกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรม นอกจากจะเปิดให้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมรับผิดชอบแล้ว จะต้องมีการกระจายประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม แก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่น ก็ควรได้รับประโยชน์ตามระดับของการมีส่วนร่วมทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น

โดยสรุป การศึกษาสถานภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาในทิศทางที่ยั่งยืนจะต้องยึดกรอบหลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มีองค์ประกอบ 4 ประการหลัก ได้แก่ องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และการสื่อความหมาย ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

2.3 องค์กรชุมชนและการพัฒนาเครือข่าย

กาญจนา (2540) องค์กรชุมชน หมายถึง การจัดระบบรูปแบบ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เพื่อดำเนินภารกิจต่างๆ ให้ลุล่วง องค์กรชุมชนนี้มีลักษณะเป็นสถาบันที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่สืบทอดชีวิตของชุมชนทั้งทางด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ให้ยืนยาวตลอดมาในประวัติศาสตร์ โดยขั้นตอนของการพัฒนาองค์กรชุมชน ประกอบด้วย

1. ขั้นก่อร่างสร้างกลุ่ม

1.1 ขั้นการวิเคราะห์ชุมชน : คุณลักษณะประการหนึ่งของการพัฒนาแบบ “จากล่างขึ้นบน” คือ สมาชิกทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการวิเคราะห์ชุมชน ผลที่ต้องการคือ เพิ่มพลังความรู้ของชาวบ้านในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา มองสาเหตุหลัก-รอง-ร่วม ตรวจสอบสาเหตุที่แท้จริง

1.2 ขั้นการแสวงหาทางเลือกเพื่อทำกิจกรรม : ระดมความคิด การเลือกดำเนินกิจกรรมขององค์กรชุมชน ต้องสร้างความถ่วงดุลระหว่างกิจกรรม เช่น กิจกรรมเศรษฐกิจ ให้ประโยชน์ด้านการพัฒนาความเป็นอยู่ แต่เป็นการกระตุ้นกิเลส ความโลภ จำเป็นต้องสร้างสมดุลด้วยกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เน้นการแบ่งปัน

2. ขั้นลงมือปฏิบัติ การลองผิดลองถูก : หากชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกระทำก็มีโอกาสจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกระทำนั้นเช่นกัน

3. ขั้นขยายตัว : สร้างเครือข่าย

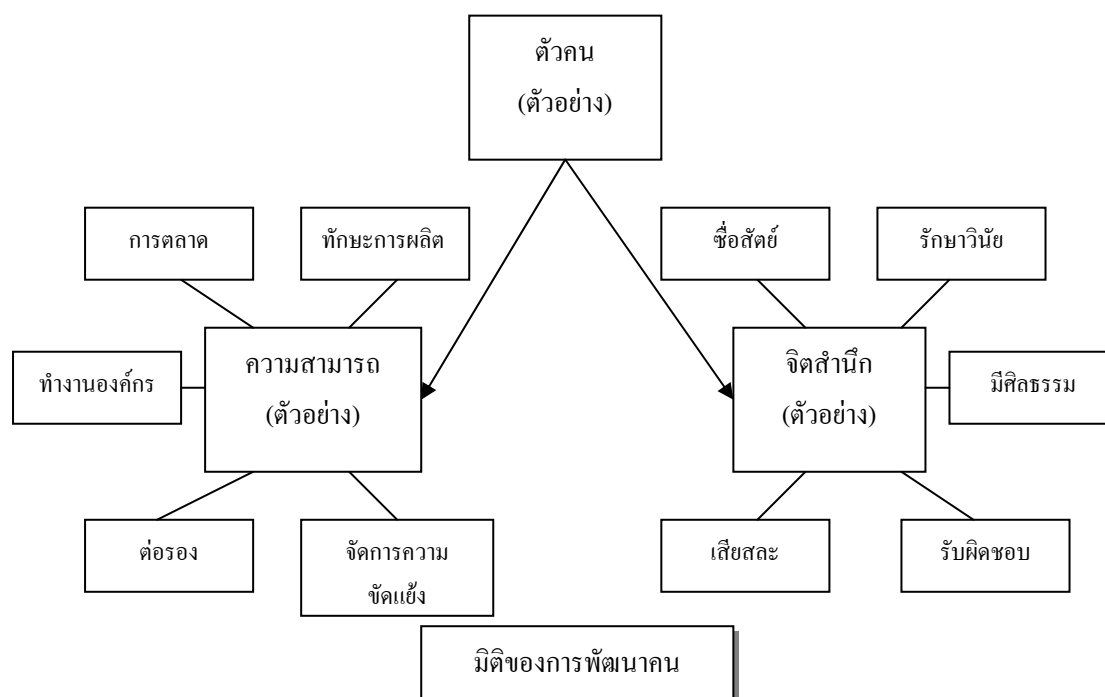
4. ขั้นพลังคือสามัคคี : รูปแบบของการระดมความร่วมมือ การต่อรอง

ขั้นตอนพัฒนาองค์กรชุมชน : เปรียบเสมือนเวทีฝึกซ้อมความสามารถในการจัดการของชาวบ้าน หากมีการข้ามขั้นตอนอาจไม่ยั่งยืน นอกจากนี้กาญจนา (2540) กล่าวถึง กลยุทธ์เกี่ยวกับการจัดการและการพัฒนาโครงสร้างองค์กร ดังนี้

1. การกระจายตัว : การกระจายงานและความรับผิดชอบออกไปเป็นชั้นๆ ในระดับต่างๆ อันเป็นรูปแบบโครงสร้างที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตที่เป็นจริงของชาวบ้าน ซึ่งไม่ได้มีเวลาว่างมากมาย (ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ทำมาหากิน) อย่างไรก็ตามในลักษณะการจัดโครงสร้างให้ทุกระดับ มีหัวมุม (ตัวแทนจากระดับล่างขึ้นมาเป็นกรรมการในระดับบน) โครงสร้างแบบนี้จะเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วม การไหลเวียนอย่างทั่วถึงของข่าวสาร การติดตามผลและการกำกับดูแลอย่างทั่วถึงทั้งองค์กร

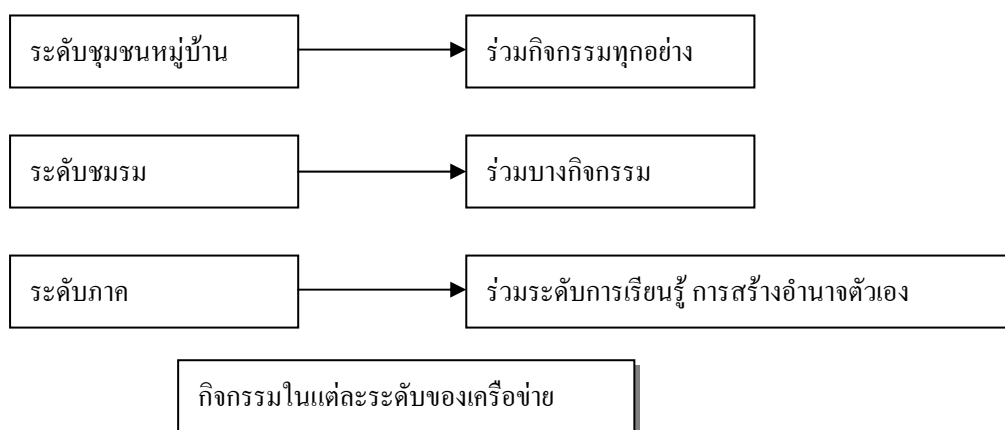
2. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ : ชาวบ้านมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนทุกองค์ประกอบ

ทั้งนี้กลยุทธ์เกี่ยวกับการจัดการและพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยการพัฒนาความรู้ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลากร (แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 : พัฒนาแบบถือคนเป็นศูนย์กลาง)

ภาพที่ 1 แนวคิดการพัฒนาบุคลากร

มานะและวิเชียร (มปป.) อ้างโดย กาญจนา (2540) ได้ศึกษากรณีตัวอย่าง องค์กรชุมชนหนึ่งๆ ได้ขยายเครือข่ายออกเป็นระดับต่างๆ คือ ระดับชุมชนหมู่บ้าน ระดับชุมชน และระดับภาค

ภาพที่ 2 แนวคิดการขยายเครือข่ายในระดับต่างๆ

ซึ่งผู้นำหลายคนปรารถนาว่า เมื่อต้องทำงานระดับกว้างมาก ทำให้ไม่มีเวลาพัฒนาชุมชน หมู่บ้านตัวเอง ดังนั้นจำเป็นต้องทำกลุ่มย่อยให้เข้มแข็ง กลยุทธ์ที่ต้องนำมาใช้ คือ นโยบายเดินสองขาอย่างสมดุล คือ ขนະຍາຍตัวออกนอก ต้องไม่ลืมนพัฒนาหน่วยย่อยให้เข้มแข็งทุกด้าน คือ ความเข้าใจของสมาชิก การบริหารเงินทุน การจัดระบบแบ่งงาน

นอกจากนี้เกณฑ์บางประการที่ให้ภาพของความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนจากการนำเสนอทัศนะของ นพ.ประเวศวสี, (2536) มาประยุกต์เข้ากับองค์ประกอบต่างๆ ขององค์กรชุมชน ปรากฏว่า

1. ตัวบุคคล/ทุนมนุษย์ : องค์กรที่เข้มแข็งขึ้น คือ องค์กรที่จำนวนสมาชิก เพิ่มมากขึ้น ในมิติของปัจจุบัน และจะมีการสืบทอดสมาชิกใหม่ในมิติของอนาคต (เชิงปริมาณ) ส่วนมิติเชิงคุณภาพ คือ ความสามารถ ทักษะ ความรู้ และความคิด

2. ปริมาณและคุณภาพของกิจกรรม : ต้องมีลักษณะต่อเนื่องสอดคล้องกันเป็นตาข่าย

3. ปริมาณและคุณภาพของทุนสิ่งของและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ : จากการเพิ่มของทุน เช่น ป่าธรรมชาติเพิ่มขึ้น ส่วนมิติด้านคุณภาพ คือ ความยั่งยืนของทุนทั้งสอง

4. ทุนเพื่อน / เครือข่าย : ด้านปริมาณ คือ มีเครือข่ายกว้างขวาง / เพิ่มแค่ไหน ส่วนด้านคุณภาพ คือ ความหลากหลายของเครือข่าย

5. สถานภาพขององค์กรชุมชน : ใช้เกณฑ์อ้างอิงจากภายนอก คือ การประเมินจากกลุ่มภายนอกที่เกี่ยวข้องว่าได้ให้การยอมรับ องค์กรชุมชนนั้นมากน้อยเพียงใด

2.4 พื้นที่ศึกษา

จังหวัดชุมพรตั้งอยู่ตอนบนสุดของภาคใต้ระหว่างเส้นละติจูดที่ 10 องศา 29 ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 99 องศา 11 ลิปดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางรถยนต์ประมาณ 498 กิโลเมตรและเส้นทางรถไฟสายใต้ประมาณ 476 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 3.75 ล้านไร่ หรือ 6,010.849 ตารางกิโลเมตร ชุมพรเป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ตอนบนฝั่งอ่าวไทยมีรูปลักษณะพื้นที่เรียวยาวตามแนวเหนือ-ใต้ มีความยาวประมาณ 222 กิโลเมตร โดยอาณาเขตติดต่อกับ

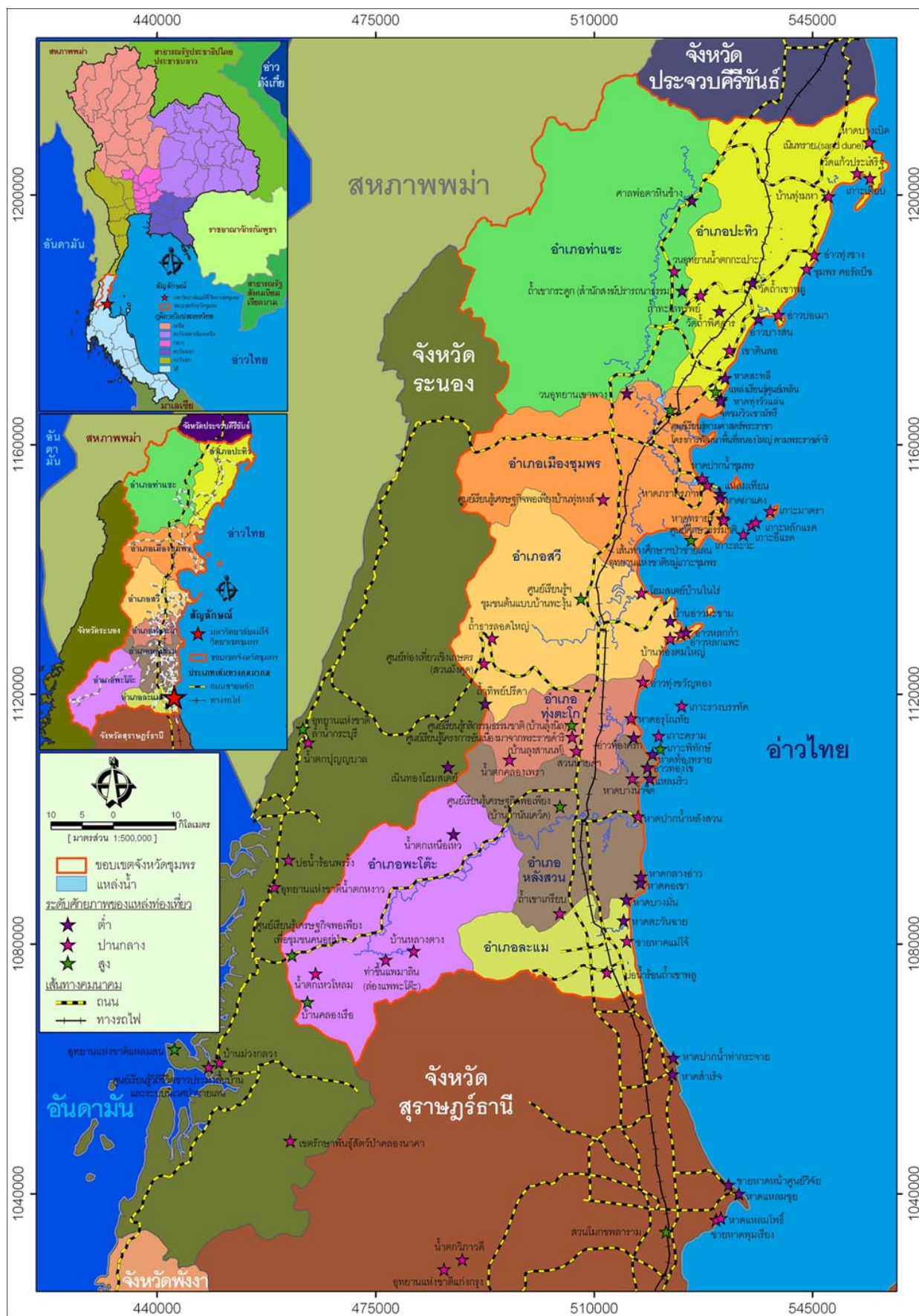
- 1) ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- 2) ทิศใต้ ติดกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 3) ทิศตะวันออก ติดกับอ่าวไทย
- 4) ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดระนองและสหภาพพม่า

จากศักยภาพของจังหวัดชุมพรที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวโดดเด่นและมีความหลากหลาย ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม รวมทั้งสามารถเดินทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอื่นทั้งสองฝั่งทะเล อันได้แก่ ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยและชายฝั่งทะเลอันดามัน ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยว

สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งกิจกรรมทางบกและทางทะเล ประกอบกับการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จึงทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบวงรอบ เพื่อการสร้างแรงจูงใจหรือจูงใจทางการท่องเที่ยวในรูปแบบที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ตามกิจกรรมหรือความชอบที่นักท่องเที่ยวสนใจ ตามระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวมี โดยเชื่อมโยงมิติทางด้านภูมิศาสตร์ หรือเส้นทางท่องเที่ยวเข้ากับมิติด้านเค้าโครงเรื่องหรือจูงใจทางการท่องเที่ยว และเชื่อมโยงกับเวลาที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว โดยพยายามให้การเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งไม่ซ้ำเส้นทางเดียวกัน การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเส้นทางวงรอบนี้ ยังต้องมีการพัฒนาและจัดการสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการตลอดเส้นทาง ไม่คำนึงถึงเฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่มุ่งพัฒนาให้เป็นระบบตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนกระทั่งจุดสิ้นสุดการเดินทาง นั่นเอง (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549)

จากผลการศึกษาของ อำนาจ และคณะ (2553) ซึ่งทำการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการสำรวจภายในเส้นทางคมนาคมสายหลัก เดินทางตามเส้นทางท่องเที่ยวแบบวงรอบ (looping) ให้อำเภอเมืองจังหวัดชุมพรเป็นศูนย์กลาง และเดินทางเชื่อมโยงสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งแบ่งเป็นโครงข่ายการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในโครงข่ายเส้นทางคมนาคม อำเภอเมือง- อำเภอสวี - อำเภอทุ่งตะโก - อำเภอหลังสวน - อำเภอละแม - อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยใช้เส้นทางหลวงสายหลักหมายเลข 41 ผ่านอำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร และจากแยกวังตะกอก อำเภอหลังสวน แยกขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 4006 (สายหลังสวน-ราชกรูด) ระยะทางประมาณ 43 กิโลเมตร ถึงอำเภอพะโต๊ะ ส่วนการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวจะต้องเดินทางแยกไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 4001 , 4119 , 4098 , 4003 , 4198 , 4096 , 4097 , 4002 , 4006 , 4134 และ ทางหลวงหมายเลข 4112 และการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในโครงข่ายเส้นทางคมนาคมสายหลัก อำเภอเมือง- อำเภอท่าแซะ - อำเภอปะทิว แล้วแยกตามเส้นทางหลวงหมายเลข 3180 , 3201 , 3253 , 3411 และ ทางหลวงหมายเลข 4015 และทำการสำรวจเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ภายในชุมชนสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย 1) บ้านคลองเรือ ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ 2) ชุมมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อำเภอพะโต๊ะ 3) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนวังตะกอก อำเภอหลังสวน 4) ชุมชนบ้านทุ่งหงส์ อำเภอเมือง 5) ศูนย์เรียนรู้วิถีกรรมธรรมชาติบ้านลุงนิล อำเภอทุ่งตะโก 6) ชุมมรักษ์เรือใบโบราณละแม อำเภอละแม 7) บ้านโนไร่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี 8) บ้านท้องตมใหญ่ อำเภอสวี 9) บ้านเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน 10) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลิน ชุมพรคาบนา ริสอร์ท อำเภอปะทิว 11) บ้านทุ่งมหา ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว 12) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ 13) ศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามแนวพระราชดำริ อำเภอเมือง

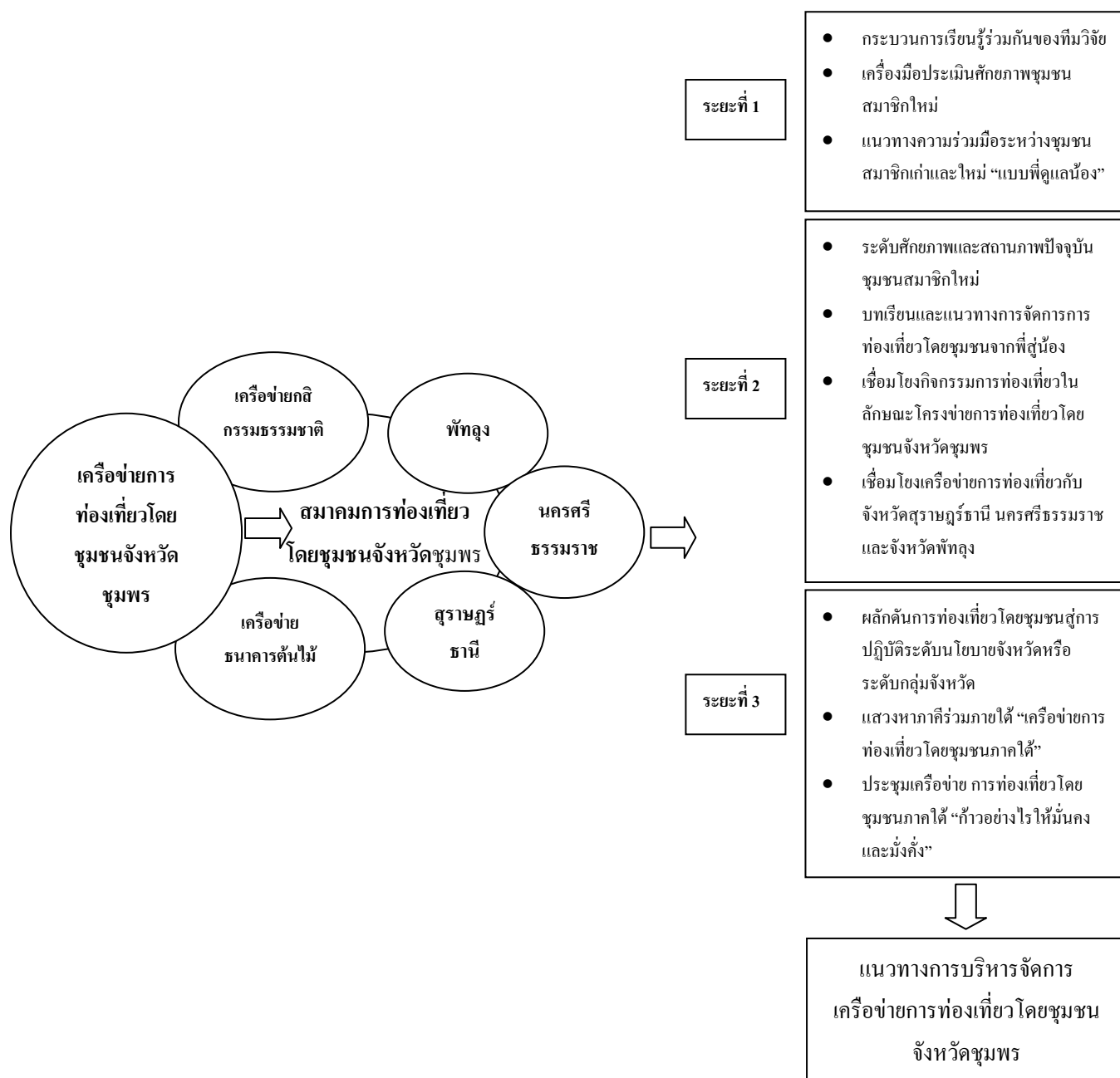
นอกจากนี้องค์กรเครือข่ายฯ ยังมีการแสวงหาภาคีร่วมโดยเชื่อมโยงกับสมาชิกชุมชนที่มีความสนใจ ประกอบด้วย 1) บ้านในหาน อำเภอดีชะ 2) บ้านกลางตาง อำเภอดีชะ 3) เครือข่ายเยาวชนจากภูผาสู่หานที (ยค.ภม.) 4) เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอดีชะ 5) เหวโหลมโฮมสเตย์ อำเภอดีชะ 6) ชุมชนท่องเที่ยวปลายคลองสอก อำเภอดีชะ 7) กลุ่มท่องเที่ยวเขาพ่อตามังคร อำเภอดีชะ 8) กลุ่มล่องแพมาลิน อำเภอดีชะ 9) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านพะงัน (บ้านป่านวย) อำเภอสวี 10) ชุมชนบ้านอ่าวคราม อำเภอสวี 11) กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด อำเภอลำสน 12) กลุ่มมรดกหลังสวน อำเภอลำสน 13) หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอนอม อำเภอลำสน 14) ศูนย์เรียนรู้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านลุงสานนท์ อำเภอลำสน 15) ชุมชนบ้านเขาค่าย (บ้านพื้หมื่น) อำเภอลำสน 16) ชุมชนบ้านบ่อสำโรง อำเภอปะทิว และ 17) กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลบางสน อำเภอปะทิว และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 1) แหล่งศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศชุมชน อบต. คันทูลี อำเภอท่าชนะ 2) ชุมชนบ้านท่าฉาง อำเภอท่าฉาง 3) ชุมชนบ้านพุมเรียง อำเภอไชยา 4) ชุมชนบางใบไม้ อำเภอเมือง 5) ชุมชนบ้านลิเล็ด อำเภอพนมพิน ส่วนจังหวัดระนอง ประกอบด้วย 1) บ้านม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ 2) ชุมชนบ้านเกาะหาดทรายดำ อำเภอกะเปอร์ 3) ชุมชนบ้านในวง อำเภอละอุ่น 4) ชุมชนคลองนาคา อำเภอสุขสำราญ 5) ชุมชนบ้านหาดส้มแป้น ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร และพื้นที่เชื่อมโยง

ที่มา : อำนาจ และคณะ (2553)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ควบคู่กับการเชื่อมโยงเครือข่ายกลีกรมธรรมชาติ เครือข่ายธนาคารต้นไม้ และเครือข่ายฯ ระดับกลุ่มจังหวัด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งในระดับชุมชน และระดับเครือข่ายฯ เพื่อผลักดันแนวคิดการพัฒนาสู่นโยบายระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ดังนั้นองค์กรเครือข่ายฯ จึงต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้อนชี้ให้เห็นถึงความสามารถและสถานภาพการดำเนินการขององค์กร อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเครือข่ายฯ และสามารถตัดสินใจเลือกในการบริหารจัดการองค์กร ตลอดจนการกำหนดนโยบาย และแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 3

กระบวนการวิจัย

โครงการวิจัย “แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร” เป็นกระบวนการร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เพื่อให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่นโยบายทั้งในระดับพื้นที่ชุมชน เครือข่ายระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ดังนั้นองค์กรเครือข่ายฯ จึงต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อปံงชี้ให้เห็นถึงความสามารถและสภาพการดำเนินการขององค์กร อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเครือข่ายฯ และสามารถตัดสินใจเลือกในการบริหารจัดการองค์กร ตลอดจนการกำหนดนโยบาย และแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตการวิจัย

3.1.1 ขอบเขตพื้นที่

การศึกษานี้เป็นการศึกษากระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ซึ่งบริหารงานภายใต้รูปแบบสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วยสมาชิกปัจจุบัน จำนวน 13 ชุมชน/กลุ่ม และจากการแสวงหาชุมชนสมาชิกซึ่งคาดว่าจะเป็สมาชิกในอนาคต จำนวน 12 ชุมชน/กลุ่ม ทั้งนี้กระจายอยู่ภายในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดชุมพร จำนวน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอละแม อำเภอหลังสวน อำเภอพะโต๊ะ อำเภอทุ่งตะโก อำเภอสวี อำเภอเมือง และอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่เชื่อมโยงภายในจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง พิจารณาจากระยะทาง การเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงภายในโครงข่ายฯ การส่งต่อนักท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 10 ชุมชน

3.1.2 ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

3.1.2.1 คณะกรรมการและสมาชิกสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวน 20 คน กำหนดขึ้นจากผลการจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2556

3.1.2.2 แกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวน 50 คน กำหนดขึ้นจากตัวแทนชุมชนเป้าหมายที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว ชุมชนละ 2 คน จำนวน 25 ชุมชน/กลุ่ม

3.1.2.3 ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร ที่เข้าร่วมประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรอย่างต่อเนื่อง จำนวน 10 หน่วยงาน

3.1.3 ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ 20 กันยายน 2556 – 19 กันยายน 2557

3.2 กระบวนการวิจัย

3.2.1 การจัดประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

องค์กรเครือข่ายฯ เป็นหน่วยงานประสานหลัก ในการจัดประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีความเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งคณะผู้วิจัยปรับปรุงขั้นตอนของกระบวนการ AIC : Appreciation – Influence – Control (ธีระพงษ์, 2543) คือ 1) A : Appreciation คือ การทำให้ทุกคนให้การยอมรับและชื่นชมคนอื่นโดยไม่รู้สึก หรือแสดงการต่อต้านหรือวิพากษ์วิจารณ์ ทุกคนมีโอกาสแสดงออกอย่างเท่าเทียมกันเพื่อให้เกิด “อุดมการณ์ร่วม” ได้แก่ สิ่งที่มีงปรารถนาอย่างสูงสุดร่วมกัน 2) I : Influence คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของสมาชิกในชุมชนที่มีอยู่ มาช่วยกันกำหนดวิธีการสำคัญหรือกลยุทธ์ ที่จะทำให้งบรรลุอุดมการณ์ร่วมของกลุ่มที่มาประชุมได้อย่างดีที่สุด ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะแสดงความคิดเห็น และ 3) C : Control คือ การนำ “แผนปฏิบัติงาน” มาดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ทั้งนี้กระบวนการศึกษาดังกล่าว แบ่งตามรายการกิจกรรมดังนี้

3.2.1.1 การประชุมย่อยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

การประชุม ณ ปากตะโกโฮมสเตย์ อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร วันที่ 23-24 กันยายน 2556 เพื่อเตรียมความพร้อม และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันตามแนวทางปฏิบัติงานตามแผนโครงการวิจัย และเพื่อหารือกระบวนการการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ในรูปแบบสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย ทีมวิจัย และทีมพี่เลี้ยง โดยประชุมทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างทีมวิจัยและนักวิจัยท้องถิ่นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์เป้าหมายของงานวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัยตลอดกระบวนการ พร้อมทั้งแนะนำการใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อบ่งชี้ระดับศักยภาพและสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ และหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิก

3.2.1.2 การประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

การประชุม ณ ชมรมรักเรือใบโบราณละแมและมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร วันที่ 23-24 พฤศจิกายน 2556 เพื่อให้ชุมชนสมาชิกเครือข่ายยอมรับและมีส่วนร่วมในการกำหนดแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่จะทำการสำรวจ ทั้งนี้มีการนำเสนอแนวคิดและกระบวนการในการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ภายใต้อชื้อ “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัด

ชุมพร” แก่ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมชี้แจงผลการดำเนินงานของสมาคมฯ ซึ่งส่งผลให้ได้รับรางวัลรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ. 2556 ประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.2.1.3 การประชุมย่อยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

การประชุม ณ ชุมชนบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร วันที่ 3 มกราคม 2557 เพื่อแจ้งเรื่องเร่งด่วนในการจัดทำโครงการของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปีงบประมาณ 57 ผ่านทางสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร และเพื่อร่วมประชุมร่วมกับมูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศในการนำเสนอแนวทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่นโยบายระดับประเทศ

3.2.1.4 การประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

การประชุม ณ ที่ว่าการอำเภอพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ 2557 เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายฯ แบบพืดูแลน้อง ระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีบทเรียนด้านการจัดการ ที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์สู่ชุมชนที่เพิ่งดำเนินการ หรือชุมชนที่คิดจะดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ควบคุมการเชื่อมโยงกับเครือข่ายฯ ภาคใต้ พร้อมทั้งร่วมหารือการบริหารจัดการเกี่ยวกับ การกำหนดและบทบาทหน้าที่ การจัดทำแผน กำหนดการประชุมและรายละเอียดจากการจัดประชุม การจัดการด้านการบัญชีของสมาคมฯ จังหวัดชุมพร

3.2.1.5 การประชุมย่อยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

การประชุม ณ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อ่าวบางสน ตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 12-13 พฤษภาคม 2557 เพื่อประชุมย่อยระดับพื้นที่ ประกอบด้วยชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ภายในอำเภอสวี อำเภอเมือง และอำเภอปะทิว เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับพื้นที่ ให้เกิดการพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวย่อย และร่วมวางแผนการปฏิบัติงานสมาคมฯ ระดับพื้นที่

3.2.1.6 การประชุมย่อยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

การประชุม ณ ชุมชนวังตะกอก ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร วันที่ 8 กรกฎาคม 2557 เพื่อประชุมย่อยระดับพื้นที่ ประกอบด้วย ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ภายในอำเภอละแม อำเภอหลังสวน และอำเภอทุ่งตะโก เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับพื้นที่ ให้เกิดการพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวย่อย และร่วมวางแผนการปฏิบัติงานสมาคมฯ ระดับพื้นที่

3.2.1.7 ปัญหาและบทเรียนในการทำกิจกรรมวิจัย

บทเรียนจากกระบวนการวิจัยซึ่งดำเนินการภายใต้รูปแบบการจัดประชุมแบบ ลัญจกรเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและพัฒนาเครือข่าย เป็นวิธีการในการจัดระบบการบริหารจัดการ และความสัมพันธ์ของคนในองค์กร เริ่มตั้งแต่การคัดสรรบุคลากรด้วยความเป็นกัลยาณมิตรอันเป็น รูปแบบโครงสร้างที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตที่เป็นจริงคือ แก่นนำทุกคนซึ่งเป็นตัวแทนจากชุมชน สมาชิกต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำมาหากิน จึงต้องมีความเสียสละและมีสำนึกสาธารณะร่วมกัน โดยที่จะต้องให้ทุกคนมีความเท่าเทียมและมีบทบาทในการขับเคลื่อนองค์กรเครือข่าย ซึ่งโครงสร้าง ลักษณะนี้จะเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วม การไหลเวียนอย่างทั่วถึงของข้อมูลข่าวสาร การติดตามผล และการกำกับดูแลอย่างทั่วถึงทั้งองค์กร ส่งผลให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้และการพัฒนาศักยภาพ บุคลากรได้อย่างแบบยล จากนั้นแสวงหาทางเลือกเพื่อปฏิบัติการร่วมกันตามฉันทามติจากการระดม ความคิดเห็นในการเลือกดำเนินกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายที่ต้องสร้างความสมดุลด้วยกิจกรรมทาง วัฒนธรรมที่เน้นการแบ่งปัน ขั้นตอนต่อไปคือลงมือปฏิบัติ และการลองผิดลองถูก ซึ่งหากแก่นนำชุมชน สมาชิกมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการทุกระดับก็มีโอกาสสร้างความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและมีส่วน ร่วมรับผิดชอบในปฏิบัติการนั้นเช่นกัน และเมื่อเป็นเช่นนั้นจึงต้องแสวงหาภาคร่วม ทั้งการขยาย แนวคิดสู่เครือข่ายภาคประชาชน ภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา เป็นต้น เพื่อร่วมสร้างพลังและมี อำนาจต่อรองให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและชุมชนสมาชิกเครือข่าย ต่อไป

ถึงแม้การกระบวนการวิจัยดังกล่าวจะมีโอกาสส่งผลให้การบริหารจัดการภายใน องค์กรเครือข่ายมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหนุนเสริมอื่นๆด้วย ได้แก่

- 1) ความกลมกลืนของผู้ประสานหลักในการจัดการกระบวนการประชุม ซึ่งต้องสร้างความน่าเชื่อถือ และเชื่อมั่นว่าปฏิบัติการดังกล่าวจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเป็นประโยชน์สูงสุดสอดคล้องตาม ความต้องการของชุมชนสมาชิก
- 2) กระบวนการจัดประชุมต้องให้ทุกคนรู้สึกถึงความเท่าเทียมและมี บทบาทในองค์กรเครือข่ายเท่ากัน
- 3) กระตุ้นให้เกิดปณิธานร่วมควบคู่กับการกำหนดยุทธศาสตร์ ร่วมกันเพื่อให้การก้าวต่อมีความมั่นคงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 4) การปฏิบัติการร่วมกัน สอดคล้องตามยุทธศาสตร์และให้เห็นผลเป็นรูปธรรม
- 5) บุคคลหนุนเสริมกระบวนการจัดประชุม โดยเฉพาะผู้ร่วมวิจัยซึ่งจะต้องเป็นผู้มีจิตสาธารณะ เสียสละ ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีศีลธรรม เป็น ต้น
- 6) สร้างความชัดเจนตามลำดับขั้นตอนของการทำงานและมีความโปร่งใส ดังนั้นกระบวนการ ดังกล่าวจึงควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและควรมีการติดตามและประเมินผลเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ ปัจจุบันและทิศทางการก้าวต่อไปในอนาคต

3.2.2 การขยายแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง

การขยายแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อหวังให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ ดังนั้นนักวิจัยร่วมกับแกนนำเครือข่ายฯ จึงร่วมเดินทางเพื่อแสวงหาภาคีความร่วมมือทั้งภาคประชาชน รัฐ และเอกชน โดยดำเนินการ ดังนี้

3.2.2.1 เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวและกีฬาตามกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภูมิภาคน้ำโขง (GMS) กรณีศึกษาพื้นที่ด้านสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเชื่อมโยงกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ณ โรงแรมหาดทอง อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วันที่ 15 มกราคม 2557

3.2.2.2 เสวนาร่วมกับกลุ่มรถจักรยานยนต์หลังสวน และแนะนำองค์กรเครือข่าย พร้อมเชิญชวนเข้าร่วมเป็นสมาชิก ณ รถจักรยานยนต์หลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร วันที่ 5 มีนาคม 2557

3.2.2.3 ปฏิบัติการร่วมระหว่างสมาคมฯ และสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการสมัครสมาชิกศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ บ้านธรรมชาติวรรณภัสสร โฮมสเตย์บ้านทอน-อม อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 14-15 มีนาคม 2557

3.2.2.4 เข้าร่วมการสัมมนาผู้ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวครั้งที่ 9 เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้และส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาดท่องเที่ยวสมัยใหม่ให้แก่ผู้ได้รับรางวัล ทั้งภาครัฐกิจ หน่วยงานราชการและชุมชนท่องเที่ยว ณ ห้องเมย์แฟร์ บอลรูม เอ ชั้น 11 โรงแรมเดอะเบียร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 20-22 มีนาคม 2557

3.2.2.5 เชื่อมโยงเครือข่ายฯ จังหวัดระนอง ภายใต้โครงการพัฒนากลไกการตลาดและเสริมสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวอันดามัน ประจำปีงบประมาณ 2557 กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการและสมาชิกในการบริหารจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้และการพบทางเลือกใหม่ในการบริหารกลุ่มจัดการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นแนวทางในการทำงานด้านการท่องเที่ยวชุมชน ณ ห้องประชุมชั้น 2 โรงแรมไอเฟลน์ อินท์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง วันที่ 28 พฤษภาคม 2557

3.2.2.6 เชื่อมโยงเครือข่ายครูรากแก้ว และพลังนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยฯต่างๆ ในภาคใต้ ณ วิทยาลัยชุมชนสตูล จังหวัดสตูล ระหว่างวันที่ 13-14 มิถุนายน 2557

3.2.2.7 ปฏิบัติการร่วมในการจัดงานบวชทะเลท้องตมใหญ่ และงานทะเลโลก โดยศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 จังหวัดชุมพร ณ ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 8 มิถุนายน 2557

3.2.2.8 เชื่อมโยงเครือข่ายฯ พื้นที่เชื่อมโยง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อเพิ่มปริมาณปูเปี้ยว ชุมชนท่าฉาง ตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 3 กรกฎาคม 2557

3.2.2.9 เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดระนอง ณ ชุมชนบ้านหาดทรายดำ ตำบลราษกรุด อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ระหว่างวันที่ 3-4 สิงหาคม 2557

3.2.2.10 เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดภูเก็ต ณ ชุมชนเกาะขาวน้อย อำเภอเกาะขาว จังหวัดพังงา ระหว่างวันที่ 18-20 กันยายน 2557

3.2.2.11 บทเรียนจากกระบวนการวิจัยซึ่งดำเนินการโดยนักวิจัยและแกนนำเครือข่ายฯ ร่วมเดินทางแสวงหาภาคีความร่วมมือทั้งภาคประชาชน รัฐ และเอกชน เพื่อขยายแนวคิดและเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งจากการเชิญเข้าร่วมประชุมอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานผู้จัดโครงการและ จากความตั้งใจเดินทางไปเชื่อมโยงของแกนนำเครือข่ายฯ ทั้งภายในจังหวัดชุมพร และจังหวัดอื่นๆ โดยต่อยอดจากฐานเครือข่ายเดิมที่เคยทำงานร่วมกันในอดีต ถึงแม้วิธีการดังกล่าวจะได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี แต่ยังเป็นเพียงการหว่านแหและไม่มีรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการวิจัยเป็นระบบขึ้นจึงควรมีการกำหนดประชากรและเป้าประสงค์ในการประสานอย่างชัดเจน อันหมายถึง หน่วยงานภาคี ได้แก่ ภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ที่มีบทบาทในการร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับองค์กรเครือข่าย เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพรเพื่อให้เกิดการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกที่ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ภายในเขตอุทยานฯ สถาบันการศึกษาเพื่อให้เกิดการหนุนเสริมด้านวิชาการและด้านอื่นๆ สอดคล้องตามศักยภาพของพื้นที่และตามความต้องการของชุมชนสมาชิก เป็นต้น

3.2.3 การผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติระดับนโยบายภาครัฐ ทั้งระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคใต้

เป็นแนวคิดการขยายเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ทั้งระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคใต้ ผ่านกระบวนการวิจัยและการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ โดยกลุ่มแกนนำเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพรร่วมเดินทางเชื่อมโยงเครือข่าย ซึ่งหวังให้เกิดการปฏิบัติการร่วมระหว่างเครือข่ายฯ จังหวัดต่างๆ แบ่งตามกลุ่มพื้นที่ของหน่วยงานราชการ โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เริ่มจาก 1) กลุ่มจังหวัดฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง 2) กลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดพังงา ภูเก็ต กระบี่ และระนอง 3) กลุ่ม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ทั้งนี้การดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ดังกล่าว จะนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ โดยดำเนินการ ดังนี้

3.2.3.1 ประสานแนวความคิดการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ร่วมกับเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ ระหว่างวันที่ 4-6 เมษายน 2557

3.2.3.2 ร่วมประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อเสนอแนวความคิดจัดตั้ง “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้” ณ ชุมชนวิถีพุทธคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ระหว่างวันที่ 22-23 มิถุนายน 2557

3.2.3.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อร่วมวางแผนทางการบริหารจัดการเครือข่ายฯ และหารือแนวทางการจัดตั้ง สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ณ วิสาหกิจเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่าวลึก ตำบลอ่าวลึกเหนือ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ระหว่างวันที่ 10-11 กรกฎาคม 2557

3.2.3.4 ประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนพญาบังสา ตำบลควนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ระหว่างวันที่ 7-8 กันยายน 2557

3.2.3.5 บทเรียนจากกระบวนการวิจัยและการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ โดยกลุ่มแกนนำเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพรร่วมเดินทางเชื่อมโยงเครือข่าย หวังให้เกิดการปฏิบัติการร่วมระหว่างเครือข่ายฯ จังหวัดต่างๆ ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีและสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม แต่ยังคงขาดการขับเคลื่อนให้เกิดปฏิบัติการร่วมระหว่างจังหวัดสมาชิกเครือข่าย เนื่องจากข้อจำกัดที่แกนนำเครือข่ายระดับจังหวัดจะต้องทำหน้าที่ขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับพื้นที่ ระดับชุมชน จนถึงระดับจังหวัด ซึ่งยังต้องเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะและมีความเสียสละสูง ประกอบกับการขับเคลื่อนเครือข่ายในระดับภาคจะต้องดำเนินการด้วยงบประมาณค่อนข้างสูง ส่งผลให้เครือข่ายระดับภาคสามารถขับเคลื่อนอย่างเนิบช้า ดังนั้นกระบวนการวิจัยจึงควรมุ่งเป้าให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับนโยบายภาครัฐเพื่อหนุนเสริมและสอดรับการปฏิบัติขององค์กรภาคประชาชน ด้วยการประสานตัวแทนจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย ให้ร่วมเป็นนักวิจัยเพื่อปฏิบัติการแบบคู่ขนานร่วมกับองค์กรเครือข่ายภาคใต้

3.2.4 การมีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง

แกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ มีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง เพื่อบ่งชี้ระดับศักยภาพและสถานภาพปัจจุบัน พร้อมลำดับความสำคัญและคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ซึ่งกระบวนการดังกล่าว เป็นการทำความเข้าใจ และให้กำลังใจ พร้อมทั้งร่วมกันวิภาครูปแบบการจัดการ และให้คำแนะนำด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่ชุมชนสมาชิกใหม่ ภายใต้วัตถุประสงค์ของเครือข่ายฯ คือ เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการ

ร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

การสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสมาชิกใหม่ ภายในจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย 1) บ้านโนนหยา อำเภอยะโฮ๊ะ 2) บ้านหลวงตาง อำเภอยะโฮ๊ะ 3) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านพะงุ้น (บ้านป้านวย) อำเภอสวี 4) กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด อำเภอหลังสวน 5) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอนอม อำเภอทุ่งตะโก 6) ศูนย์เรียนรู้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านลุงสานนท์ อำเภอทุ่งตะโก 7) ชุมชนบ้านเขาค่าย (บ้านพื้หมื่น) อำเภอทุ่งตะโก 8) เครือข่ายเยาวชนจากภูผาสุ่มหานที (ช.ภม.) 9) เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอยะโฮ๊ะ และ 10) ชุมชนบ้านบ่อสำโรง อำเภอปะทิว 11) กลุ่มรุกข์หลังสวน อำเภอหลังสวน 12) ชุมชนท่องเที่ยวปลายคลองสอก อำเภอยะโฮ๊ะ เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดระนอง

การสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง อันหมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางเชื่อมต่อจากเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร ไปยังจังหวัดอื่นๆ ใกล้เคียง ภายในเส้นทางคมนาคมสายหลัก ซึ่งการสำรวจและประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนทั้งที่มีการพัฒนาอยู่แล้ว แหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่งได้รับการพัฒนา และแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติดั้งเดิม ไม่มีการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติ แต่มีศักยภาพและมีโอกาสในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ การศึกษายังจำแนกประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทย่อยตามลักษณะของทรัพยากรและแรงจูงใจในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว คือ ประเภทธรรมชาติทั่วไป (Nature Tourism) การท่องเที่ยวผจญภัย (Adventure Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

3.2.4.1 ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำการสำรวจและศึกษา ตามกรอบแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (Evaluation of Tourism Site Potential) (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549) ทั้งนี้จะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวหลัก สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงสถานภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทใด ซึ่งตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบ่งชี้สถานภาพปัจจุบัน ได้จากการตรวจสอบเอกสารและอ้างอิงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยที่นำมาพิจารณาประกอบด้วย ด้านทรัพยากร ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม สรุปแยกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป (NT) จำนวน 15 ตัวชี้วัด 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทผจญภัย (AT)

จำนวน 15 ตัวชี้วัด และ 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ET) จำนวน 18 ตัวชี้วัด (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อบ่งชี้สถานภาพปัจจุบัน จำแนกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยการประเมินศักยภาพ	NT	AT	ET
<u>ด้านทรัพยากร</u>			
1. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและดึงดูดใจ	✓	✓	✓
2. ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณ	-	-	✓
3. โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า	-	-	✓
4. ทัศนียภาพและสภาพภูมิทัศน์ของทรัพยากรท่องเที่ยว	✓	✓	✓
5. รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่	✓	✓	✓
6. ความหลากหลายของกิจกรรม	✓	-	✓
7. สภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับพื้นที่	✓	✓	✓
8. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	✓	-	-
9. การได้พึ่งพาตนเอง	-	✓	-
10. โอกาสการได้รับประสบการณ์ตื่นเต้นและท้าทาย	-	✓	-
<u>ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย</u>			
11. ความกลมกลืนของสิ่งอำนวยความสะดวก	✓	✓	✓
12. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก	✓	✓	-
13. คุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านประโยชน์ใช้สอย	✓	✓	✓
<u>ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม</u>			
14. การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	✓	✓	✓
15. คุณภาพในการให้บริการ	✓	✓	✓
16. รูปแบบเนื้อหา ความรู้และวิธีการสื่อความหมาย	-	-	✓
17. การจัดแบ่งเขตพื้นที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว (Zoning)	✓	✓	✓
18. การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรม	✓	✓	✓
19. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓
20. การจัดการขยะและของเสีย	✓	✓	✓
<u>ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน</u>			
21. โอกาสในการเข้าร่วมดำเนินการและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว	-	-	✓
22. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	-	-	✓

หมายเหตุ: NT=Nature Tourism AT=Adventure Tourism ET=Ecotourism

ส่วนการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัด (rated score หรือ ค่า R) 3 ระดับ จากค่าคะแนนระดับ 1 ถึง 3 พิจารณาเทียบเคียงกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดขึ้น แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighting score equation) (นภวรรณ, 2545)

$$ENTSP = \frac{\sum_{i=1}^n W_i R_i}{\sum_{i=1}^n W_i} = \frac{W_1 R_1 + W_2 R_2 + W_3 R_3 + \dots + W_n R_n}{W_1 + W_2 + W_3 + \dots + W_n}$$

โดยที่ ETSP = การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

(Evaluation of Tourism Site Potential)

R_i = ค่าคะแนนระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n มีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 3 โดย 1 = ค่าคะแนนระดับต่ำ จนถึง 3 = ค่าคะแนนระดับสูง

W_i = ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n ในที่นี้มีค่าเท่ากับ 1 เนื่องจาก ทุกตัวชี้วัด มีค่าคะแนนความสำคัญเท่ากัน

จากนั้นทำการเปรียบเทียบระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวกับเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อบ่งชี้สถานภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1 ศักยภาพระดับต่ำ ถึง 3 ศักยภาพระดับสูง จากสูตรแบ่งช่วงชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การแบ่งช่วงชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} \\ &= \frac{3-1}{3} \\ &= 0.66 \end{aligned}$$

จากการคำนวณ ระดับศักยภาพในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังนี้

1.00-1.66 = ศักยภาพต่ำในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (L)

1.67-2.33 = ศักยภาพปานกลางในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (M)

2.34-3.00 = ศักยภาพสูงในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (H)

3.2.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1) การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาตามปัจจัย ดังนี้ 1) ด้านทรัพยากร 2) ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย 3) ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม

2) การทดสอบเครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ผ่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยคณะทำงาน เพื่อให้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการศึกษา แล้วนำเครื่องมือดังกล่าว ไปทดสอบ (pre-test) กับแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดชุมพร จากนั้นผู้ศึกษาตรวจสอบและปรับปรุง เพื่อให้แบบประเมินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และวิเคราะห์ข้อมูล

3.1) การสำรวจข้อมูลภาคสนาม โดยคณะผู้ศึกษาวิจัย และนักศึกษาสาขาพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านการอบรมและฝึกการใช้แบบวิเคราะห์ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์การประเมินสถานภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ENTSP)

3.2) สำรวจที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวโดยการจดบันทึกที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว ระยะทาง เส้นทาง การเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปรากฏภายในเส้นทาง ทำการบันทึกพิกัดทางภูมิศาสตร์ โดยใช้เครื่องมือจีพีเอส (GPS) และนำผลที่ได้จากการสำรวจและบันทึกข้อมูลกำหนดที่ตั้งในแผนที่ภูมิประเทศและจัดทำแผนที่

3.3) การวิเคราะห์ข้อมูลรายแหล่งท่องเที่ยว โดยคณะผู้ศึกษาวิจัยทำการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พร้อมกับการประเมินสถานภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ENTSP) บุคลากรทุกคนจะให้ค่าคะแนนตามแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินที่คณะผู้ศึกษาออกแบบและจัดทำขึ้น จากนั้นทำการเฉลี่ยค่าคะแนนในแต่ละตัวชี้วัดตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวและตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล แล้วนำค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ไปคำนวณโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวโดยพิจารณาตามระดับศักยภาพ และความเชื่อมโยงของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวควรจะได้รับจากการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้น

3.2.4.3 บทเรียนการมีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง

บทเรียนจากกระบวนการวิจัยด้วยการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง โดยการจำแนกประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทธรรมชาติทั่วไป การท่องเที่ยวผจญภัย และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการทางวิชาการที่แกนนำชุมชนอาจเข้าใจยากและต้องใช้เวลาในการอธิบายให้เข้าใจตรงกัน ประกอบกับการเดินทางสำรวจและประเมินศักยภาพแต่ละครั้งต้องรอให้ผู้ร่วมวิจัยมีเวลาว่างตรงกันซึ่งต้องสลับกันไปสำรวจและประเมินอย่างน้อยครั้งละ 3 คน เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือทางสถิติ ดังนั้นในอนาคตจึงควรปรับเครื่องมือต่างๆ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และบุคลากร

ตารางที่ 2 แผนเชิงปฏิบัติการ (ระยะเวลา 1 ปี : กันยายน 2556 – กันยายน 2557)

ระยะที่ 1 (กันยายน 2556 – พฤศจิกายน 2556)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. การจัดประชุมย่อย เครือข่ายการท่องเที่ยว โดยชุมชนจังหวัดชุมพร	1. เพื่อเตรียมความพร้อม และสร้าง กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันตามแนวทาง ปฏิบัติงานตามแผนโครงการวิจัย 2. เพื่อหาหรือกระบวนการการขับเคลื่อน เครือข่ายฯ ในรูปแบบสมาคมการท่องเที่ยว โดยชุมชนจังหวัดชุมพร	1. ประชุมทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างทีมวิจัยและ นักวิจัยท้องถิ่นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัยตลอดกระบวนการ 2. แนะนำการใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อบ่งชี้ระดับศักยภาพและสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนซึ่ง เป็นสมาชิกใหม่ และหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิก	- กรอบในการวิจัยที่สอดคล้องตาม ความต้องการของชุมชนสมาชิก เครือข่ายฯ - ความเข้าใจร่วมกันทีมวิจัย - ทีมวิจัยนำหลักวิชาการมาปรับใช้ ในพื้นที่
2. การจัดประชุม เครือข่ายการท่องเที่ยว โดยชุมชนจังหวัด	1. เพื่อให้ชุมชนสมาชิกเครือข่ายยอมรับและ มีส่วนร่วมในการกำหนดแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนที่จะทำการสำรวจ 2. นำเสนอแนวคิดและกระบวนการในการ ขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ภายใต้ชื่อ “สมาคมการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร” แก่ ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	การจัดประชุมสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัด	ชุมชนสมาชิกเครือข่ายยอมรับและมี ส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ภายใต้ชื่อ “สมาคมการท่องเที่ยวโดย ชุมชนจังหวัดชุมพร”

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ระยะที่ 2 (ธันวาคม 2556 – มีนาคม 2557)			
1. การมีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนสมาชิกใหม่ ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง	1. เพื่อสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อบ่งชี้ระดับศักยภาพและสถานภาพปัจจุบัน พร้อมลำดับความสำคัญและคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นชุมชนสมาชิกใหม่ ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง	การสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวครอบคลุมปัจจัยด้านทรัพยากร ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการและการสื่อความหมาย ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วมภายในชุมชนสมาชิกใหม่ จำนวน ประมาณ 12-15 ชุมชน	ระดับศักยภาพและสถานภาพปัจจุบัน พร้อมลำดับความสำคัญและคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการทำความรู้จัก และให้กำลังใจ พร้อมทั้งร่วมกันวิภาครูปแบบการจัดการ และให้คำแนะนำด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่ชุมชนสมาชิกใหม่
2. การจัดประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร	1. เพื่อชี้แจงผลการศึกษาและประเมินศักยภาพชุมชนสมาชิกใหม่ พร้อมระดมความคิดเห็นในการร่วมกันกำหนดโครงการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่สะท้อนถึงศักยภาพและความเป็นไปได้ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบวงรอบภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง	การจัดประชุมสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัด	การเชื่อมโยงเครือข่ายฯ แบบพี่ดูแลน้อง ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีบทเรียนด้านการจัดการ ที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์สู่ชุมชนที่เพิ่งดำเนินการ หรือชุมชนที่คิดจะดำเนินการด้านการท่องเที่ยว

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ระยะที่ 3 (เมษายน – กันยายน 2557)			
1. การผลักดันการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การ ปฏิบัติระดับนโยบาย ภาครัฐ ทั้งระดับจังหวัด และ ระดับกลุ่มจังหวัด	1. เพื่อนำเสนอแนวคิดการพัฒนาเครือข่าย การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และ เพื่อผลักดันให้เกิดการสนับสนุนการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับจังหวัด ภายใต้ นโยบายและแผนการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนอย่างยั่งยืน	จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานและองค์กรที่มีส่วน เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน พร้อมการจัดทำเอกสารและนิทรรศการ เผยแพร่	ผลักดันให้เกิดการสนับสนุนการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับจังหวัด ภายใต้ นโยบายและแผนการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน
2. การจัดประชุมแบบ สัจจกร ในการแสวงหา ภาคร่วมเครือข่ายกลุ่ม จังหวัด	1. เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดย ชุมชนในระดับกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และ จังหวัดพัทลุง 2. เพื่อให้เกิดปฏิบัติการร่วมภายใต้ “เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้”	การจัดประชุมแบบสัจจกรร่วมกับแก่นนำเครือข่ายกลุ่มจังหวัด เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับกลุ่ม จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง	ปฏิบัติการร่วมภายใต้ “เครือข่ายการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้”

บทที่ 4

ผลการวิจัย

โครงการวิจัย “แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร” เป็นกระบวนการร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เพื่อให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่นโยบายทั้งในระดับพื้นที่ชุมชน เครือข่ายระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ดังนั้นองค์กรเครือข่ายฯ จึงต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันให้เห็นถึงความสามารถและสถานภาพการดำเนินการขององค์กร อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเครือข่ายฯ และสามารถตัดสินใจเลือกในการบริหารจัดการองค์กร ตลอดจนการกำหนดนโยบายและแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยผลการศึกษาในช่วงระยะเวลา ตั้งแต่ กันยายน พ.ศ. 2556 – กันยายน พ.ศ. 2557 ตามลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 การมีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง

แกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ มีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง เพื่อป้องกันระดับศักยภาพและสถานภาพปัจจุบัน พร้อมลำดับความสำคัญและคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ซึ่งกระบวนการดังกล่าว เป็นการทำความเข้าใจ และให้กำลังใจ พร้อมทั้งร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบการจัดการ และให้คำแนะนำด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่ชุมชนสมาชิกใหม่ ซึ่งการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยการสำรวจภายในเส้นทางคมนาคมสายหลัก ให้อำเภอเมืองจังหวัดชุมพรเป็นศูนย์กลาง และเดินทางเชื่อมโยงสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ภายในโครงข่ายเส้นทางคมนาคม อำเภอเมือง – อำเภอสวี – อำเภอทุ่งตะโก – อำเภอหลังสวน – อำเภอละแม – อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยใช้เส้นทางหลวงสายหลักหมายเลข 41 ผ่านอำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร และจากแยกวังตะกอก อำเภอหลังสวน แยกขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 4006 (สายหลังสวน-ราชกรูด) ระยะทางประมาณ 43 กิโลเมตร ถึงอำเภอพะโต๊ะ ส่วนการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวจะต้องเดินทางแยกไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 4001 , 4119 , 4098 , 4003 , 4198 , 4096 , 4097 , 4002 , 4006 , 4134 และ ทางหลวงหมายเลข 4112 และการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในโครงข่ายเส้นทางคมนาคมสายหลัก อำเภอเมือง – อำเภอท่าแซะ – อำเภอปะทิว แล้วแยกตามเส้นทางหลวงหมายเลข 3180 , 3201 , 3253 , 3411 และ ทางหลวงหมายเลข 4015 และทำการสำรวจเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง ซึ่งการศึกษา สำรวจและติดตามสถานการณ์แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จากชุมชนสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวน 13 ชุมชน/องค์กร ประกอบด้วย 1) บ้านคลอง

เรือ ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ 2) ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อำเภอพะโต๊ะ 3) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนวังตะกอก อำเภอหลังสวน 4) ชุมชนบ้านทุ่งหงส์ อำเภอเมือง 5) ศูนย์เรียนรู้วิถีกรรมธรรมชาติบ้านลุงนิล อำเภอทุ่งตะโก 6) ชมรมรักเรือใบโบราณละแม อำเภอละแม 7) บ้านโนไร่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี 8) บ้านท้องตมใหญ่ อำเภอสวี 9) บ้านเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน 10) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลิน ชุมพรคาบาน้ำ รีสอร์ท อำเภอปะทิว 11) บ้านทุ่งมหา ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว 12) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ 13) ศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามแนวพระราชดำริ อำเภอเมือง

นอกจากนี้องค์กรเครือข่ายฯ ยังมีการแสวงหาภาคีร่วม โดยเชื่อมโยงกับสมาชิกชุมชนที่มีความสนใจ จำนวน 17 ชุมชน/องค์กร ประกอบด้วย 1) บ้านในหยาน อำเภอพะโต๊ะ 2) บ้านหลังตาง อำเภอพะโต๊ะ 3) เครือข่ายเยาวชนจากภูผาสู่ห่านที (ยค.ภม.) 4) เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอพะโต๊ะ 5) เหวโหลมโฮมสเตย์ อำเภอพะโต๊ะ 6) ชมชนท่องเที่ยวปลายคลองสอก อำเภอพะโต๊ะ 7) กลุ่มท่องเที่ยวเขาพ่อต้ามังกร อำเภอพะโต๊ะ 8) กลุ่มล่องแพมาลิน อำเภอพะโต๊ะ 9) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านพะงัน อำเภอสวี 10) ชุมชนบ้านอ่าวคราม อำเภอสวี 11) กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด อำเภอหลังสวน 12) กลุ่มรักหลังสวน อำเภอหลังสวน 13) หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอนอม อำเภอทุ่งตะโก 14) ศูนย์เรียนรู้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านลุงสานนท์ อำเภอทุ่งตะโก 15) ชุมชนบ้านเขาค่าย อำเภอทุ่งตะโก 16) ชุมชนบ้านบ่อสำโรง อำเภอปะทิว และ 17) กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลบางสน อำเภอปะทิว และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 ชุมชน/องค์กร ประกอบด้วย 1) แหล่งศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศชุมชน อบต. คันธลี อำเภอท่าชนะ 2) ชุมชนบ้านท่าฉาง อำเภอท่าฉาง 3) ชุมชนบ้านพุมเรียง อำเภอไชยา 4) ชุมชนบางใบไม้ อำเภอเมือง 5) ชุมชนบ้านลิเล็ด อำเภอพุนพิน ส่วนจังหวัดระนอง จำนวน 5 ชุมชน/องค์กร ประกอบด้วย 1) บ้านม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ 2) ชุมชนบ้านเกาะหาดทรายดำ อำเภอกะเปอร์ 3) ชุมชนบ้านโนง อำเภอละอุ่น 4) ชุมชนคลองนาคา อำเภอสุขสำราญ 5) ชุมชนบ้านหาดส้มแป้น อำเภอเมือง ดังภาพที่ 4

ทั้งนี้ผลการศึกษา พบว่า จากจำนวนแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดชุมพรทั้งสิ้น 30 แห่ง คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันกำหนดระดับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อจำแนกชุมชนที่และชุมชนน้อง โดยพิจารณาจากศักยภาพและความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว ควบคู่กับพัฒนาการและการบริหารจัดการของชุมชน ซึ่งสามารถแบ่งตามระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ชุมชนที่มีการรวมกลุ่ม มีกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง จำนวน 9 ชุมชน

ระดับ 2 หมายถึง ชุมชนเพิ่งเริ่มต้น มีการทำงานเตรียมความพร้อม แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ หรือ มีนักท่องเที่ยวน้อยมาก จำนวน 9 ชุมชน

ระดับ 3 หมายถึง สนใจทำ แต่ยังไม่ริเริ่มดำเนินการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 4 ชุมชน กับอีก 1 กลุ่มเครือข่าย

ระดับ 4 หมายถึง ทำไปแล้วระดับหนึ่ง แล้วชะลอ หรือระงับ จากเหตุปัจจัยต่างๆ จำนวน 7 ชุมชน

ตารางที่ 3 ระดับชุมชน พิจารณาจากพัฒนาการและการบริหารจัดการของชุมชน

ชื่อชุมชน	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	หมายเหตุ
1. ศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง :ภายในโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามแนวพระราชดำริ อำเภอมะนัง	✓				
2. ชุมชนบ้านท่องเที่ยวชมใหญ่ : โฮมสเตย์ท่องเที่ยวชมใหญ่ อำเภอสวี	✓				
3. ชุมชนบ้านเกาะพิทักษ์ : โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน	✓				
4. ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตและจิตวิญญาณ (สวนลุงนิล) พืชคอนโด 9 ชั้น อำเภอทุ่งตะโก	✓				
5. ชุมชนบ้านคลองเรือ อำเภอพะโต๊ะ	✓				
6. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ	✓				
7. กลุ่มท่องเที่ยวเขาพ่อตาแม้ง อำเภอพะโต๊ะ	✓				
8. กลุ่มท่องเที่ยวเขาแม้ง อำเภอพะโต๊ะ	✓				
9. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลิน : ชมพุดาบ่าน อำเภอปะทิว	✓				
10. ชุมชนบ้านอ่าวคราม : แคนโดโฮมสเตย์ อำเภอสวี		✓			
11. ชุมชนบ้านกลางดาว อำเภอพะโต๊ะ		✓			
12. ชมรมรักษ์เรือใบโบราณละแมและมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร อำเภอละแม		✓			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ชื่อชุมชน	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	หมายเหตุ
13. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านพะจู้ (บ้านป่านวย) อำเภอสวี		✓			อยู่ระหว่างขั้นตอน ดำเนินการเชื่อมโยง เครือข่าย
14. ชุมชนแหวโหลมโฮมสเตย์ อำเภอพะโต๊ะ		✓			
15. หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงบ้าน ทอน-อม อำเภอทุ่งตะโก		✓			
16. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนวังตะกอก อำเภอ หลังสวน		✓			
17. ศูนย์เรียนรู้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านลุงสา นนท์ อำเภอทุ่งตะโก		✓			อยู่ในขั้นตอนดำเนินการ เชื่อมโยงเครือข่าย
18. กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลบางสน อำเภอปะ ทิว		✓			
19. ชุมชนบ้านบ่อสำโรง อำเภอปะทิว			✓		
20. ชุมชนท่องเที่ยวปลายคลอง อำเภอพะโต๊ะ			✓		
21. เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอพะโต๊ะ			✓		
22. เครือข่ายเยาวชนจากภูผาสู่หานที (ยค.ภม.) อำเภอ พะโต๊ะ			✓		อยู่ในขั้นตอนดำเนินการ เชื่อมโยงเครือข่าย
23. กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด : คลองท่า ทองโฮมสเตย์ อำเภอหลังสวน			✓		ปรับเปลี่ยนรูปแบบการ ดำเนินงานโดยมุ่งเน้นให้ พื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ระบบ นิเวศป่าชายเลนชุมชน
24. ชุมชนบ้านทุ่งมหา : ปากคลองโฮมสเตย์ อำเภอปะ ทิว				✓	กลุ่มแกนนำติดภารกิจ แต่ ยังมีการเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง
25. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านทุ่งหงส์ อำเภอ เมือง				✓	กลุ่มแกนนำกลุ่มเดิมติด ภารกิจและอยู่ในขั้นตอน ดำเนินการเชื่อมโยง เครือข่ายฯ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ชื่อชุมชน	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	หมายเหตุ
26. ชุมชนบ้านโนไไร่ : โฮมสเตย์บ้านโนไไร่ อำเภอศรี				✓	ปรับเปลี่ยนหัวหน้าสถานีพัฒนาป่าชายเลนที่ 12 ชุมพร ซึ่งเป็นหน่วยงานประสานหลักด้านการท่องเที่ยว ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการภายใน
27. ชุมชนบ้านเขาค่าย อำเภอทุ่งตะโก				✓	กลุ่มแกนนำติดภารกิจ แต่ยังมีการเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง
28. กลุ่มรูกะหลังสวน อำเภอหลังสวน				✓	กลุ่มแกนนำกลุ่มเดิมติดภารกิจและอยู่ในขั้นตอนดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายฯ
29. ชุมชนบ้านโนหยาน อำเภอพะโต๊ะ				✓	ขาดการประสานงานจากแกนนำชุมชนและอยู่ในขั้นตอนดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายฯ
30. ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อำเภอพะโต๊ะ				✓	ขาดบุคลากรดำเนินการและประสานงาน

ดังนั้นจากการพิจารณาตามกระบวนการดังกล่าว สามารถกำหนดแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการประเมินศักยภาพ จำนวน 20 แห่ง ประกอบด้วย

4.1.1 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลิน : ชุมพรคาบาน่า

4.1.1.1 ข้อมูลทั่วไป จากแนวพระราชดำริเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" ทำให้ทุกภาคส่วนของสังคมต่างน้อมรับมาปฏิบัติกันอย่างทั่วหน้า หวังใช้เป็นแบบอย่างในการดำรงอยู่อย่างมั่นคง หากแต่ "ชุมพร คาบาน่า" คือตัวอย่างความสำเร็จในการฝ่าวิกฤติเศรษฐกิจยุคฟองสบู่แตกมาได้ด้วยแนวคิดนี้ "ยิ่งทำยิ่งได้ ยิ่งให้ยิ่งมี" บนเนื้อที่กว่า 30 ไร่ริมหาดทุ่งวัวแล่น อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร เป็นที่ตั้งของชุมพร คาบาน่า โดย นายวิสร รักษ์พันธุ์ ผู้บริหารรุ่นที่ 2 ที่สืบทอดกิจการของครอบครัว ในฐานะผู้ริเริ่มนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงแรมจนประสบ

ความสำเร็จในทุกวันนี้ เมื่อครั้งเมืองไทยเกิดวิกฤติเศรษฐกิจฟองสบู่แตก ชุมพร คาบาน่า ได้นำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง ตามคำแนะนำของ อาจารย์วิวัฒน์ ศัลยกำธร เริ่มจากการปรับปรุงสิ่งปลูกสร้างใหม่ทั้งหมด โดยสร้างสถานี่ฐานความรู้ต่างๆ บริเวณศูนย์กิจกรรมธรรมชาติเพลิน ซึ่งตั้งอยู่ภายใน ชุมพร คาบาน่า เช่น แปลงนาสาธิตปลูกข้าวเหลืองปะทิว การผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด โรงงานผลิตไบโอดีเซล โรงสีข้าวชุมชน ฯลฯ โดยนำผลผลิตที่ได้มาใช้ประโยชน์ในกิจการของชุมพร คาบาน่า นอกจากนี้ยังจำหน่ายผลิตภัณฑ์ราคาถูกให้ชาวบ้านละแวกใกล้เคียงอีกด้วย เศรษฐกิจอุปโภค ข้าวของเหลือใช้ทุกอย่างจะไม่ทิ้ง แต่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างเช่น น้ำมันพืชที่ใช้แล้วก็นำมาทำไบโอดีเซล ส่วนเศษอาหารที่เหลือในแต่ละวันหรืออาจจะก็นำมาทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด นอกจากนี้ยังได้สร้างเครือข่ายชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงให้หันมาทำการเกษตรในระบบเกษตรอินทรีย์ปลอดสารพิษอย่างเต็มรูปแบบ

4.1.1.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักการคงอยู่ของธรรมชาติเป็นสำคัญ อันเป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของรีสอร์ทที่จะเข้าร่วมกับชุมชนเพื่อดูแลรักษาสีงมีค่าร่วมกัน โดยอาศัยพึ่งพิงกันตามเส้นทางบนฐานการเรียนรู้เพลิน (Play+Learn) เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ปุ๋ยอัดเม็ด ปุ๋ยสูตรหญ้าผสมอาหารไก่ ปุ๋ยสูตรเศษอาหาร ปุ๋ยสูตรพืชผัก ปุ๋ยสูตรหอยเชอรี่ ปุ๋ยสูตรสะสมตาดอก ปุ๋ยสูตรเปิดตาดอก ปุ๋ยสูตรหมักแห้งอินทรีย์ชนิดผง ปุ๋ยเม็ดอินทรีย์ชีวภาพ การทำไบโอดีเซล การทำน้ำมันมะพร้าวบริสุทธิ์ 100 % น้ำส้มควันไม้ สูตรการทำอาหารไก่และปลา

4.1.2 ศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายในโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามแนวพระราชดำริ

4.1.2.1 ข้อมูลทั่วไป พื้นที่หนองใหญ่ อยู่ในเขตตำบลบางลึก อำเภอเมืองชุมพร รับน้ำจากคลองต่าง ๆ ที่อยู่รอบบริเวณหนองใหญ่ ลักษณะทั่วไปของพื้นที่จะเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับ จุดเด่นอีกก็คือ สะพานไม้ที่ทอดยาวจากริมฝั่งข้ามหนองน้ำขนาดใหญ่จนถึงเกาะและมีการเรียนรู้ต่างๆมีการจัดแต่งภูมิทัศน์ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง การจำลองแปลงนาข้าว การเลี้ยงหมูหลุม และบ้านดิน พร้อมทั้งมีป้ายสื่อความหมาย

4.1.2.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใน โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามแนวพระราชดำริฯเป็นการรวบรวมศูนย์การเรียนรู้ของแต่ละอำเภอมายูที่นี้ โดยแบ่งเป็น ฐานการเรียนรู้แต่ละอำเภอในจังหวัดชุมพร เช่น ฐานการเรียนรู้ชุมชนตลาด และชายขอบเมืองกับการพึ่งพาตัวเองในนิเวศปลายน้ำเสนอ การปลูกผักในกระถาง เลี้ยงปลาในตู้น้ำข้างเรือน การรักษานิเวศปลายน้ำด้วยสายลม แสงแดด ฐานการเรียนรู้อำเภอทุ่งตะโก เสนอสวนคอนโด 9 ชั้น ฐานอำเภอสวี เสนอโรงเรียนจุลินทรีย์กับบ้านน้ำยาจากวัสดุธรรมชาติ ฐานอำเภอหลังสวน เสนอการจัดพื้นที่โดยพลังธรรมชาติลดต้นทุน 90 เปอร์เซนต์ ฐานอำเภอท่าแซะ เสนอป่าล้มแห่งธรรมชาติสายลม และแสงแดด ฐานอำเภอละแม เสนอฐานธนาคารต้นไม้เพื่อป่า 3 อย่าง

ประโยชน์ 4 อย่าง วิธีชีวิตเรือใบและกล้วยหอมอินทรีฯ ฐานอำเภอพะโต๊ะ เสนอ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า

4.1.3 ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่: โฮมสเตย์ท้องตมใหญ่

4.1.3.1 ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ริมทะเลฝั่งตะวันออก (อ่าวไทย) ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกบ้านยื่นลงไปบนทะเลตามเชิงเขา ลักษณะเป็นอ่าวโค้งรูปเกือกม้ามีลักษณะเป็นโหนดหินเรียงรายตามไหล่เขา มีหาดทรายในระยะ 2-3 ก.ม. ประมาณ 4-5 หาด ล้วนเป็นชายหาดที่เงียบสงบ ไม่พลุกพล่านด้วยนักท่องเที่ยวเหมือนกับชายหาดอื่นๆ ด้านในเป็นป่าชายเลนที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ มีระบบนิเวศน์ป่าชายเลนที่น่าศึกษา วิธีชีวิตของชาวชุมชนยังคงผูกพันอยู่กับทะเล สังเกตได้จากท่าเทียบเรือที่ยื่นยาวไปในเว้าอ่าวท้องตม มีเรือชาวประมงจอดเทียบท่าเตรียมสัมภาระออกจับปลาตอนพลบค่ำและนำกุ้งหอย ปู ปลา กลับมาเทียบท่าอีกครั้งตอนเช้าตรู่ของวันรุ่งขึ้น ทั้งยังเป็นที่เดินกินลม ชมบรรยากาศ ของนักท่องเที่ยวที่มาพักโฮมสเตย์ท้องตมใหญ่ ซึ่งใครๆที่ได้มาสัมผัสแล้วต้องติดใจ ในความเป็นธรรมชาติ อาหารปลอดภัยสดใหม่จากทะเล และความเป็นมิตรไมตรีของชาวชุมชนแห่งนี้

4.1.3.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของบ้านท้องตมใหญ่ เป็นพื้นที่ที่ติดกับทะเล ดังนั้นกิจกรรมการท่องเที่ยวของบ้านท้องตมใหญ่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทะเลซึ่งเน้นการอนุรักษ์ เช่น ปลูกป่าชายเลน , ตกปลา, ตกหมึก , ดำน้ำดูปะการัง , ชมม้าน้ำ, เล่นน้ำชายหาด, ออกเรือวางอวน, กิจกรรมชายหาด , นวดผ่อนคลายสมุนไพร, ให้อาหารนกทะเล, พักผ่อนสบายๆ สงบๆ และมีงานบวชทะเล หรือการทำซั้ง ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ (บ้านปลา) แบบภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ และปะการังในทะเล

4.1.4. ชุมชนบ้านเกาะพิทักษ์ : โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์

4.1.4.1 ข้อมูลทั่วไป เกาะพิทักษ์ ตั้งอยู่บริเวณอ่าวท้องครก ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยเฉพาะลักษณะทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นเกาะใกล้ชายฝั่งระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ทำให้การเดินทางค่อนข้างสะดวก บนเกาะยังสามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยว ได้หลากหลาย โดยด้านทิศตะวันตกเป็นที่ตั้งของชุมชน จรดจากทิศเหนือไปถึงทิศใต้ เนื่องจากภูเขาด้านตะวันออกช่วยบังลมพายุได้ดี ทางด้านทิศตะวันออกเป็นหาดที่มีบรรยากาศเงียบสงบ เหมาะแก่การพักผ่อน มีความยาวประมาณ 450 เมตร ด้านทิศเหนือของเกาะมีจุดชมวิวสูงประมาณ 200 เมตร มีศาลาให้พักร่มวิวสามารถมองเห็นได้ไกลถึงเกาะเต่า เกาะสมุย และเกาะพะงัน

4.1.4.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมดำน้ำตื้น, ตกหมึก, พายเรือคายัค, เดินศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม, ดูนก, พักผ่อนและเล่นน้ำบริเวณชายหาด ทั้งนี้ยังมีทางเดินตัวหนอนรอบเกาะ นักท่องเที่ยวสามารถชมวิถีชีวิตชาวประมง ชมกรรมวิธีการเผาหมะพร้าว เดินขึ้นภูเขามองวิวบริเวณรอบเกาะ และฐานการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การทำจุลินทรีย์ก้อน การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากทะเล เป็นต้น

4.1.5 กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด : คลองท่าทองโฮมสเตย์

4.1.5.1 ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ หมู่ 12 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่รอยต่อเชื่อมโยงกับอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ซึ่งชาวบ้านได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุดเพื่อรักษาป่าชายเลนและสืบสานตำนานจระเข้ไค้ต่างคลองบางมุด โดยปั้นรูปไว้เป็นอนุสรณ์ที่วัดน้ำลอด นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถล่องเรือจากคลองท่าทองไปออกคลองบางมุด หรือล่องเรือออกปากตะโก ไปเที่ยวเกาะพิทักษ์ เกาะคราม เกาะรางปะทัด และเกาะคางเสือ

4.1.5.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว ศึกษาเรียนรู้ประวัติไค้ต่าง คลองบางมุด เส้นทางล่องเรือศึกษาธรรมชาติ เรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน-ฟาร์มปศุสัตว์-เก็บหอยกัน-หอยจับแฉะ, นำเที่ยวทางทะเล, ดำน้ำตื้นดูปะการังและ นั่งเรือชมหิ่งห้อย

4.1.6 ชุมชนบ้านอ่าวคราม: แคนโดมโฮมสเตย์

4.1.6.1 ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ หมู่ 11 ตำบลด่านสวี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เป็นชุมชนชาวประมงพื้นบ้านอ่าวคราม จุดเด่นคือนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสบรรยากาศภูเขาและทะเลได้ในเวลาเดียวกัน สำหรับคนที่ชอบความสงบ ธรรมชาติไม่ควรพลาดการมาเยือน ทว่าการเข้าถึงค่อนข้างท้าทาย ต้องขับรถข้ามภูเขาสูงชัน ฉะนั้นจึงควรติดต่อให้ชาวชุมชนเดินทางมารับ หรือ หากไม่ชอบความสูงชันของภูเขา ขอแนะนำให้เดินทางโดยทางเรือจะเหมาะสมกว่า

4.1.6.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว บริการนำเที่ยวทางทะเล, ดำน้ำตื้นดูปะการัง, ยกบามจับหมึก (เครื่องมือชาวประมงพื้นบ้าน), เที่ยวเกาะกุลา, เกาะแกรบ, เดินป่าศึกษาธรรมชาติ

4.1.7 ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน (สวนลุงนิล) พืชคอนโด 9 ชั้น

4.1.7.1 ข้อมูลทั่วไป สวนลุงนิลตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร เป็นสวนที่ทำการเกษตรแบบผสมผสานที่มีเอกลักษณ์ (รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรดีเด่น ครั้งที่ 8 ประจำปี 2553) และมีฐานการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ฐานเรียนรู้บ้านดิน ฐานเรียนรู้หมูลุม ฐานเรียนรู้คนเอาถ่าน ฐานเรียนรู้คนมีน้ำยา ฐานเรียนรู้น้ำสมุนไพร ฐานเรียนรู้ธนาคารต้นไม้ ทั้งนี้สวนลุงนิลเน้นการปลูกพืชหลักพร้อมเลี้ยงสัตว์ โดยการปลูกพืชของลุงนิลนั้นจะปลูกพืชแบบเกษตรอินทรีย์ ให้พืชเจริญเติบโตตามธรรมชาติ

4.1.7.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว สวนลุงนิลเป็นสวนที่มีเอกลักษณ์ในการปลูกเป็นพืช 9 ชั้น ชั้นที่ 1 พืชหัว เช่น ขมิ้น กระชาย กลอย มันหอม ชั้นที่ 2 พืชน้ำ เช่น บัว ผักบุ้ง ผักคะเจด ชั้นที่ 3 พืชสมุนไพรต้นเดี่ยว เช่น ตะไคร้ ผักสวนครัว ชั้นที่ 4 ส้มจี๊ด ชั้นที่ 5 กล้วยเล็บมือนาง ไม้ผลเงาะ มังคุด ลองกอง กล้วย ฝรั่ง ชั้นที่ 6 ไม้ยืนต้น คือ ทุเรียนหมอนทอง ทุเรียน สะตอ ชั้นที่ 7 ปลูกพริกไทยแซมตามโคนต้นไม้ ชั้นที่ 8 ไม้ใช้สอย เช่น ตะเคียนทอง ชั้นที่ 9 ไม้ยางนา ส่งผลให้ลุงนิลมีรายได้รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายปี ซึ่งเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ในปัจจุบันลุงนิลปลูกกระชาย ส้มจี๊ด กล้วยเล็บมือ ทุเรียน พืช ผักผลไม้ ปลอดภัยทุกอย่างมีขายตลอดทั้งปี

4.1.8 ชุมชนบ้านคลองเรือ

4.1.8.1 ข้อมูลทั่วไป บ้านคลองเรือตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 9 ตำบลปากทรง อำเภอยะโล๊ะ ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ 115 ก.ม. ใช้เวลาในการเดินทาง ประมาณ 2 ชม. มีบ้านพักจำนวน 13 หลัง สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี เป็นชุมชนที่อยู่ในเขตป่าต้นน้ำมีป่าดิบชื้นที่สมบูรณ์ล้อมรอบ หมู่บ้านนอกจากนี้ยังมีพื้นที่เกษตรกรรมแบบผสมผสาน ทำให้ชุมชนมีพืชผัก และผลไม้หลากหลายชนิด ประกอบกับสภาพอากาศภายในหมู่บ้านเย็นสบายและมีทัศนียภาพที่งดงามตลอดทั้งปี

แต่เดิมพื้นที่บริเวณบ้านคลองเรือเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่อุดมสมบูรณ์ จนกระทั่งปี 2518 มีผู้เข้ามาอาศัยเพื่อร่อนแร่ดีบุก ลักษณะการทำเหมืองแร่แบบชักจอบ เมื่อแร่หายากขึ้นและมีราคาถูกลง จึงเริ่มหันมาแผ้วถางป่า เพื่อทำไร่ ปลูกข้าว กาแฟ และผลไม้ต่าง ๆ เพื่อเป็นที่ทำกิน ช่วงปี พ.ศ.2528 – 2531 เป็นช่วงที่มีการบุกรุกถางป่ามากที่สุด เนื่องจากชาวบ้านต่างถิ่นได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำกินมากขึ้น ส่งผลให้หน่วยจัดการและอนุรักษ์ต้นน้ำพะโล๊ะต้องเข้ามาทำความเข้าใจเกี่ยวกับชาวบ้านเรื่องการอนุรักษ์ป่า และทำการสำรวจข้อมูลจำนวนครัวเรือนเพื่อให้ชุมชนเลือกตั้งคณะกรรมการ “คนอยู่ ป่ายัง” เพื่อวางกฎระเบียบของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากป่าด้วยสมาชิกในชุมชนเอง

ในขณะนั้นสมาชิกส่วนใหญ่มีความเข้าใจและให้ความร่วมมือกับโครงการคนอยู่ ป่ายังเป็นอย่างดี การบุกรุกแผ้วถางป่าในพื้นที่จึงยุติลง จนได้ชื่อว่า “หมู่บ้านรักษาป่ายอดเยี่ยม” และได้รับพระราชทานธงพิทักษ์ป่าเพื่อรักษาชีวิต จากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2541 ปัจจุบันชุมชนบ้านคลองเรือคือตัวอย่างหนึ่งของการพึ่งพาอาศัยกันอย่างกลมกลืนระหว่างคนกับป่า พิสูจน์ให้เห็นว่าคนอยู่กับป่าด้วยการจัดการชุมชน ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ อย่างลงตัว

4.1.8.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว บ้านคลองเรือเป็นพื้นที่ต้นน้ำ จึงมีความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลาย และมีความสมบูรณ์ทางด้านชุมชนและวัฒนธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยวของบ้านคลองเรือได้เน้นไปในทางการศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านคลองเรือ เช่น ชมสวนผลไม้ สวนผสม ไร่กาแฟ, เก็บผักพื้นบ้านเพื่อนำมาประกอบอาหาร, ชมหินเรือในลำธารที่มีลักษณะคล้ายท้องเรืออันเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน, ชมการสาธิตการร่อนแร่ดีบุกแบบดั้งเดิม, กิจกรรมเดินป่าเพื่อชมและศึกษาบัวผุดและพรรณไม้สมุนไพร, ชมกรรมวิธีการกรีดยางและรีดยางเพื่อทำยางแผ่น, เทียนน้ำตกเหวดจันทร์, เรียนรู้กรรมวิธีการทำแปะไม้ไผ่ ชมการสาธิตการทำเครื่องจักสานที่ทำจากหวาย

4.1.9 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโล๊ะ

4.1.9.1 ข้อมูลทั่วไป ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า (หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโล๊ะ) ตั้งอยู่ 132 หมู่ 6 ตำบลปากทรง อำเภอยะโล๊ะ จังหวัดชุมพร ลักษณะของพื้นที่เป็น เส้นทางศึกษาธรรมชาติและเรียนรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า หรือเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานรองรับ และมีพื้นที่สำหรับ

สัมมนาสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 100 คน สภาพทั่วไปเป็นพื้นที่ราบทางเดินเป็นปูนซีเมนต์ผ่านฐานการเรียนรู้ต่าง ภายในพื้นที่มีทัศนียภาพค่อนข้างสวยงาม การจัดแต่งภูมิทัศน์มีความกลมกลืนเข้ากับสภาพแวดล้อมป่าไม้ และสามารถพบเห็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีต้นไม้ขนาดกลางและขนาดใหญ่ตลอดเส้นทางเดิน เช่น ฐานศาลาวนาชีวัน มีการออกแบบตกแต่งศาลาทั้งหลังด้วยไม้ที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นในพื้นที่

4.1.9.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว

1) การเดินป่า ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และหลากหลายทางชีวภาพอันเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของผืนป่าต้นน้ำพะโต๊ะทุกชุมชนจึงจัดกิจกรรมการเดินป่าในป่าที่ล้อมรอบชุมชน ซึ่งมีหลากหลายเส้นทางใช้เวลาตั้งแต่ 1 วัน ถึง 5 วัน

2) ล่องแพไม้ไผ่ สะท้อนถึงการเก็บเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวที่อาศัย ทรัพยากรสายน้ำที่ไหลลงจากขุนเขาและป่าไม้เขียวกับไม้ไผ่ที่มีความหนาแน่น และชุมชนได้ รักษาไว้มาใช้อย่างชาญฉลาดจนทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการนำไม้ไผ่มาใช้ทำแพ

3) การเดินป่าพิชิตยอดเขา เนื่องจากป่าพะโต๊ะมียอดเขาสูงจำนวนมาก บนยอดเขาสามารถมองเห็นทิวทัศน์จากป่าเขาถึงทะเลอันดามันชุมชนจึงจัดกิจกรรมเดินพิชิตยอดเขาได้แก่ ยอดเขาพ่อตาโฆงโคง, ยอดเขาพ่อต้ามังกร, ยอดเขานมสาว

4) การล่องแก่ง เป็นการล่องแก่งระยะสั้นเหมาะสำหรับผู้ที่มีเวลาในการท่องเที่ยวน้อย สามารถ เดินทางไปจุดที่ล่องแพได้โดยทางรถโดยตรง ชาวบ้านริมสายน้ำและนักเรียนนักศึกษา จะได้มีค่าจ้างในการเป็นฝีพาย ชาวบ้านได้จำหน่ายอาหารริมเมืองมื่อเที่ยงในการล่องแก่ง

5) การศึกษาวิถีชีวิต และบ้านพักแบบโฮมสเตย์ โดยการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาพักค้างคืนในหมู่บ้าน ของตนหรือลักษณะการกางเต็นท์ มีการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ชมภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเกษตรลักษณะใกล้เคียงป่าธรรมชาติ รูปแบบการใช้น้ำจากป่าอย่างยั่งยืน

4.1.10 ชุมชนบ้านกลางตาง

4.1.10.1 ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่หมู่ที่ 19 ตำบลพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ เป็นชุมชนที่อยู่ในเขตป่าต้นน้ำ มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย โทรศัพท์ยังเข้าไม่ถึง ใช้น้ำประปาภูเขา แต่เดิมได้มีการบุกรุกป่าเพื่อทำเป็นที่ทำกิน หากแต่ด้วยความร่วมมือของชุมชนและความเข้าใจของเจ้าหน้าที่หน่วยจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ ทำให้ชาวบ้านหันมาช่วยกันอนุรักษ์ป่า และมีป่าดิบชื้นที่สมบูรณ์ล้อมรอบหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีพื้นที่เกษตรกรรมแบบผสมผสาน ทำให้ชุมชนมีพืชผัก และผลไม้หลากหลายชนิด ประกอบกับสภาพอากาศภายในหมู่บ้านเย็นสบาย และมีทัศนียภาพที่งดงามตลอดทั้งปี

4.1.10.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว หมู่บ้านกลางตาง ลักษณะพื้นที่เป็นต้นน้ำซึ่งมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนั้นกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นการชื่นชมกับบรรยากาศของธรรมชาติ และการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เช่น เดินป่าศึกษาธรรมชาติ, ชมสวนผลไม้ ไร่กาแฟ, ล่องเรือชมธรรมชาติ นั่งเรือไม้ทวนสายน้ำ ซึ่งชาวพะโต๊ะส่วนใหญ่

มีวิถีชีวิตอยู่กับสายน้ำ จึงได้ขุดเรือไม้ที่มีรูปลักษณะสวยงามเพื่อใช้ในการสัญจรและบรรทุกผลผลิต แต่เมื่อการคมนาคมด้านอื่นสะดวกขึ้น เรือไม้จึงถูกทอดทิ้ง จึงได้นำมาใช้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงการนำเอาวิถีภูมิปัญญามาใช้ กิจกรรมนี้เป็นการนั่งเรือทวนสายน้ำสู่ผืนป่าบริสุทธิ์ โดยนั่งทวนกระแสน้ำคลองสกสู่ป่าต้นน้ำเข้าไปในป่าลึก และเกิดกิจกรรมแคมป์บริเวณชายหาดริมคลอง ทั้งใช้เป็นเครื่องมือป้องกันการลักลอบล่าสัตว์ป่าโดยอาศัยกิจกรรมการท่องเที่ยว

4.1.11 ชมมรดกเรือใบโบราณละแวกมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

4.1.11.1 ข้อมูลทั่วไป เรือใบโบราณในอดีตเคยเป็นพาหนะที่สำคัญของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่ง เพื่อการสัญจรทางทะเล และประกอบอาชีพด้านการประมง โดยการนำผืนผ้าดิบมาดัดแปลงเป็นใบเรือ เพื่อรับกับกระแสลมให้เกิดแรงขับ ประกอบกับการใช้หางเสือให้สามารถแล่นเรือไปในทิศทางที่ต้องการ แต่ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาปรับใช้ทดแทนวิธีดังกล่าว เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางและประกอบอาชีพ รวมทั้งการตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้เรือใบโบราณค่อย ๆ เลือนหายไปจากความทรงจำ และไม่มีการนำมาใช้อีก

เนื่องจากในอดีตพื้นที่อำเภอละแวกและอำเภอใกล้เคียง เคยมีการใช้เรือใบโบราณกันอย่างแพร่หลายและปัจจุบันยังคงมีผู้ที่มีประสบการณ์การใช้เรือใบโบราณ พร้อมทั้งมีความสามารถในการต่อเรือ และทำใบเรือ ขณะที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการบริการวิชาการและการศึกษา มุ่งให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ ฟื้นฟูและเผยแพร่ศิลปและวัฒนธรรมของชาติ โดยมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สืบสานประเพณี และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

เรือใบโบราณในเขตพื้นที่อำเภอละแวก เกิดจากแนวคิดร่วมระหว่างคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร และกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ผู้สนใจเรื่องเรือใบโบราณ ผู้มีประสบการณ์เล่นเรือใบโบราณ ผู้ที่สามารถต่อเรือและทำใบเรือ โดยการร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทเรือใบโบราณ นำเสนอผ่านกิจกรรมเปิดโลกทะเลละแวก ครั้งที่ 1 ด้วยการจัดแข่งขันเรือใบโบราณขึ้นเมื่อ ปีพ.ศ. 2543 จวบจนปัจจุบัน

4.1.11.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว อำเภอละแวก มีทรัพยากรที่หลากหลายทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรม ประกอบกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร มีอุปกรณ์สามารถรองรับการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น ดูนก จักรยานเสือภูเขา พักแรมด้วยเต็นท์ พายแคนู ดำน้ำ เป็นต้น ทั้งนี้พื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมหลัก ได้แก่ บริเวณชายหาด แปลงผลิดกล้าปาล์มน้ำมัน และพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช นอกจากนี้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีความหลากหลาย

นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงภายในอำเภอละแวก ได้แก่ 1) ชมมรดกเรือใบโบราณละแวก ซึ่งเป็นฐานการเรียนรู้หนึ่งภายในมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ร่วมกับกลุ่มชาวบ้านโดยรอบมหาวิทยาลัยฯ 2) บริเวณถ้ำเขาพลู ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลสวนแตง ห่างจาก

มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ละแม ประมาณ 10 กม. ประกอบด้วย ห้องอาบน้ำแร่/อบสมุนไพร และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะสั้น 3) บริเวณตำบลทุ่งคาวัด และน้ำตกจำปูน ซึ่งห่างจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ละแม ประมาณ 10 กม.

4.1.12. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนวังตะกอก (บ้านก้านเค็ด)

4.1.12.1 ข้อมูลทั่วไป บ้านก้านเค็ด หรือนายประวิทย์ ภูมิระวี แกนนำนชุมชนโครงการรักษ์ป่าสร้างคน 84 ตำบล วิถีพอเพียง ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ที่ชาวบ้านให้การยอมรับนับถือ ด้วยความเสียสละที่ก้านเค็ด มีให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขโดยไม่หวังผลตอบแทน ชื่อเสียงของก้านเค็ดเริ่มเป็นที่รู้จักของคนทั่วประเทศอีกครั้ง เมื่อชุมชนตำบลวังตะกอกได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ 10 พ.ศ. 2551 จากการเป็นต้นแบบสร้างความร่วมมือในการสร้างพื้นที่สีเขียว และจัดทำธนาคารต้นไม้ และกระแสนก้านเค็ดโมเดล ก็เริ่มแพร่หลายไปทั่วประเทศ ทุกคนจากหากกลับมาถอดรหัสจากชีวิต ในนาทีสุดท้ายของเรื่อง พบว่า ชาวชุมชนวังตะกอกได้ใช้ "ศาสตร์"จัดการชุมชน ดิน น้ำ ป่า ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว ที่การวะและเลียนแบบวิถีธรรมชาติ ฯลฯ จึงอยู่รอดและก้าวข้ามพ้นการล่มสลาย

4.1.12.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลิน

จากบทเรียนการทำงานของก้านเค็ด ที่ปฏิบัติแล้วปรากฏผลให้เห็นเป็นประจักษ์ ทำให้บ้านก้านเค็ดเป็นแหล่งเรียนรู้ และศึกษาดูงานในประเด็นการทำงานด้านต่างๆ ดังนี้

1) **ปัญหาที่ดินทำกิน** แก้ไขโดยการจัดการที่ดินอย่างไม่รื้อมือกฎหมาย ก้านเค็ดและแกนนำต่อสู้เพื่อเอา ที่สาธารณะอันประชาชนใช้ร่วมกัน มาจัดการให้คนยาก คนจน คนด้อยโอกาส จัดการออกหนังสือรับรองการถือครองของประชาชน ที่ถือครองมาชั่วชีวิตให้มีความมั่นคง

2) **ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำ** แก้ไขโดยการจัดทำขอบเขตและกำหนดจุดตายจุดเป็นว่านี่คือ ประกาศ หรือข้อกำหนดว่าใครจะละเมิดมิได้

3) **ปัญหาปุ๋ยเคมี และสารเคมี** ชาววังตะกอกเริ่มต้นด้วยแผนชีวิตชุมชน นำไปสู่การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จากขี้หมู ทั้งหมูหลุม หมูลาน น้ำหมัก ขุยมะพร้าว กากปาล์ม ฯลฯ ปุ๋ยหลายร้อยตัน พลิกผันเพื่อลดต้นทุนถึงร้อยละ 90

4) **ปัญหาขาดแคลนข้าว** ชาววังตะกอกแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยการรื้อฟื้นการทำนาอินทรีย์ และสร้างภาคีเครือข่ายชาวนาที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง ชวนชาวบ้านไปทำนาที่นาของเครือข่าย แล้วสร้างโรงสีชุมชนขึ้นให้ พอกินในตำบล

5) **ปัญหาน้ำดื่ม** ชาววังตะกอกที่เคยซื้อน้ำกินต่างๆ ที่เป็นชุมชนแห่งสาหร่ายน้ำหนึ่ มาผลิตน้ำดื่มด้วยตนเอง โดยไม่พึ่งพาบริษัทน้ำดื่มของระบบตลาด ทำให้พอกินเหลือช่วยงานกุศลในตำบล อย่างสังคมอุดมคติ

6) ปัญหาไร่ที่อยู่อาศัย ชาววังตะกอกพร้อมเพรียงกันยกมือ ยกที่ดินรกร้างให้ และลงขันปลูกบ้านให้ พอคุ้มแดดคุ้มฝน ปลูกให้ทุกคนสิ้นไร่ในชุมชน และคนดิคนขยันในชุมชนให้มีความทัดเทียม

7) ปัญหาเกษตรเชิงเดี่ยว ชาววังตะกอกจำใจโค่นต้นมังคุดที่มีอายุ 80 ปี มาเริ่มปลูกปาล์มน้ำมัน เสมือนเริ่มต้นชีวิตใหม่ตอนอายุ 60 ปี แต่ก้านันเคียดและเครือข่ายธนาคารต้นไม้ส่งเสริมให้ปลูกต้นตะเคียนทอง จำปาทอง สร้างป่าผสมกับสวนปาล์มสู่การสร้างความปลอดภัย มั่งคั่งและความยั่งยืนใหม่

8) ปัญหาหนี้สิน ชาววังตะกอกสร้างร้านค้าชุมชน และสร้างป่าส่วนรวม 65 ไร่ หวังว่าวันหนึ่งปริมาณต้นไม้จะมีมูลค่าพอแก่การชำระหนี้รวมของตำบลราว 147 ล้านบาท ได้อย่างง่ายดาย ชาววังตะกอกฟื้นคืนระบบนิเวศของคนทั้งตำบลให้อื้ออานวยแก่คนวังตะกอก และคนทั้งโลก โดยความเชื่อว่าระบบนิเวศฟื้นคืนเศรษฐกิจและสังคมย่อมฟื้นคืน

9) ปัญหาขาดแคลนอาหาร ชาววังตะกอกเลี้ยงสัตว์ หมู วัว ปลา เพาะเห็ดด้วยตัวเอง และชำแหละหมูขาย ในชุมชนให้เห็นว่านี่คือการปฏิวัติการพึ่งตน

4.1.13 กลุ่มโฮมสเตย์ครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง

4.1.13.1 ข้อมูลทั่วไป เป็นกลุ่มโฮมสเตย์เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ เหมาะแก่การเรียนรู้ศึกษาดูงาน ตั้งอยู่ที่ 33 หมู่ 4 ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยมีคุณวิทยา แซ่เท่ง (โกแก้ว) และคุณครูแหวน เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว โฮมสเตย์จะมีลักษณะเป็นแบบโบราณที่ทำด้วยวัสดุที่เหลือใช้จึงทำให้เป็นโฮมสเตย์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว บริเวณรอบๆ โฮมสเตย์ยังมีพืชผักสมุนไพรให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสัมพันธ์กับธรรมชาติริมฝั่งคลอง

4.1.13.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ศึกษาเรียนรู้พืชสมุนไพร เรียนรู้การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ระดับครัวเรือนและชุมชน และล่องแพ

4.1.14 กลุ่มท่องเที่ยวเหวโหลโฮมสเตย์

4.1.14.1 ข้อมูลทั่วไป สืบเนื่องจากพื้นที่บ้านบักไฟ หมู่ที่ 3 ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยเฉพาะมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวโดยเฉพาะน้ำตกที่ใหญ่ที่สุดและงดงามในจังหวัดชุมพร ชื่อน้ำตก “เหวโหลม” จึงได้รับการพัฒนาจากชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมีเส้นทางล่องแก่งเรือยาง บักไฟ-หินช้างที่ได้รับการขนานนามจากนักผจญภัยทางสายน้ำว่าเป็นเส้นทางที่ดีที่สุดเส้นทางหนึ่งของประเทศไทย จึงทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาสัมผัสปริมาณที่มากขึ้นทุกปี ทำให้ชุมชนบักไฟเป็นที่พักค้างแรมของนักท่องเที่ยวทั้งทางเดินเท้าและพัก

ตามบ้านเรือน โดยเฉพาะบ้านเลขที่ 21/5 หมู่ 3 ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นของ นายรุ่งโรจน์ ใหม่ซ้อน กระทั่งเป็นโฮมสเตย์ในที่สุดภายใต้ชื่อ “เหลวโหลมโฮมสเตย์”

4.1.14.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว เทียวชมน้ำตกเหวโหลม ล่องแก่งเรือยาง เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาพ่อตามังเคร

4.1.15 กลุ่มท่องเที่ยวปลายคลอง

4.1.15.1 ข้อมูลทั่วไป เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ริมลำน้ำคลองเสาะ เกิดจากการร่วมมือของชาวบ้านและหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะจัดตั้งให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ล่องลำน้ำคลองเสาะระยะทางประมาณ 70 กม. ใช้เรือขุดจับทวนสายน้ำ ผ่านผืนป่าบริสุทธิ์ ทุ่งน้ำ โขดหิน ชมชนคนอยู่-ป่ายัง โรงเรียนกลางป่า พักแรมชายหาดทรายริมสายน้ำใส กับอาหารสุขภาพ โดยมีธรรมชาติอันสมบูรณ์และเหมาะแก่การสัมผัสธรรมชาติ เดิมที่บ้านปลายคลองเป็นพื้นที่ที่อยู่กลางป่า มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและยังเป็นต้นน้ำของแม่น้ำหลังสวนและนับเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของสัตว์ และนับเป็นพื้นที่ซึ่งในอดีตได้มีการเข้มาร่อนแร่ ถ้าสัตว์ของชาวบ้านจนมีการทำนโยบายการทำความเข้าใจระหว่างชาวบ้านกับหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส จึงเป็นกลุ่มการท่องเที่ยวปลายคลองในปัจจุบัน

4.1.15.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว นั่งเรือทวนสายน้ำคลองเสาะ ล่องแพไม้ไผ่ ส่องสัตว์เรียนรู้ดำรงชีพในป่า (คน ป่า น้ำ)

4.1.16 กลุ่มท่องเที่ยวเขาพ่อตามังเคร

4.1.16.1 ข้อมูลทั่วไป เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสองเท้าก้าวสู่ป่าอุดมหายเพื่อชมทุ่งดอกไม้และทุ่งหญ้าบนยอดเขาสูง เส้นทางเดินเท้าผ่านผาสูงชัน เรียงรายด้วยพืชพรรณดอกไม้แปลกตา สัตว์ป่าที่หลากหลาย สัมผัสความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติท่ามกลางดงไผ่ลาดวัง และดอกไม้เกรสี ขาวม่วงอมชมพูวนลอันสวยสดงดงาม เอื้อมมือสัมผัสก้อนเมฆในทะเลหมอกได้ตั้งแต่กลางดึกถึงยามเช้า เมื่อทะเลหมอกเปิดจะเห็นผืนป่าและชุมชนคนอยู่กับป่าของชาวพะโต๊ะ และรับประทานอาหารเย็นไปกับแสงแดดอันอบอุ่นในยามพระอาทิตย์ตกดินฝั่งทะเลอันดามัน เห็นเกาะแก่งถึงฝั่งประเทศพม่า

4.1.16.1 กิจกรรมการท่องเที่ยว เดินป่าศึกษาธรรมชาติ และพักแรมด้วยเต็นท์

4.1.17 กลุ่มล่องแพมารินบริการ

4.1.17.1 ข้อมูลทั่วไป อำเภอพะโต๊ะมีกิจกรรมล่องแพและโฮมสเตย์ท่ามกลางธรรมชาติ ผืนป่าในเขตอำเภอพะโต๊ะ เป็นแหล่งต้นน้ำหลายสายที่ไหลคดเคี้ยวมาตามขุนเขา สองฝั่งลำน้ำเป็นป่าดงดิบ และสวนผลไม้ บางช่วงเป็นแก่งน้ำขนาดใหญ่ จึงมีการจัดกิจกรรมผจญภัยในคลองพะโต๊ะ ตลอดทั้งปี โดยเริ่มตั้งแต่คลองต้นน้ำซึ่งเป็นพื้นที่ป่าสมบูรณ์ พบเห็นสัตว์ป่าที่น่าสนใจได้แก่ ค่าง

แวนถิ่นได้ลิง นกเงือก หากินอย่างอิสระในป่าธรรมชาติริมคลอง ผ่านมาอีกช่วงหนึ่งจะเป็นสวนทุเรียน สวนกาแฟ และสวนมังคุด และหากชอบเดินป่ายังมีการจัดเดินป่าขึ้นไปชมป่าต้นน้ำและพักค้างแรมแบบแคมป์ปิ้งหรือขี่ช้างเที่ยวป่าชมสวน มีการจัดงานเทศกาลล่องแพพะโต๊ะ ในช่วงปลายเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การล่องแพที่สุด “ชุมชนพะโต๊ะรุ่นแรกๆ” เกิดขึ้นจากการทำเหมืองแร่ดิบบุก รุ่นที่สองเป็นกลุ่มคนที่ทำมาหากินกับการหาของป่าจาก “ป่า” ซึ่งเรียกกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ว่า “ปลายคลอง” การเดินทางอาศัยการเดินทางเท้าเข้าสู่ป่าเป็นหลัก ในที่ylvกลับส่วนใหญ่จะต่อแพไม้ไผ่บรรทุกของป่าที่หาได้ล่องลงมา รุ่นต่อมาจึงมีการหักล้างถางป่าสร้างบ้านเรือน สวนผลไม้และพัฒนาเป็นสวนปาล์ม น้ำมัน สวนยางพาราในปัจจุบัน

การล่องแพไม้ไผ่จึงเป็นภูมิปัญญา ของชาวพะโต๊ะมาเนิ่นนาน แต่การล่องแพในลักษณะการท่องเที่ยวนี้ เล่ากันว่า เริ่มจาก “นายพรวด” ซึ่งอยู่ในตลาดพะโต๊ะได้ต่อแพไม้ไผ่จำนวนมากนำผู้คนที่มาเที่ยว อ.พะโต๊ะ ประมาณ 100 กว่าคน ลงล่องแพไม้ไผ่เล่นน้ำในคลองพะโต๊ะเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นก็หยุดไปต่อมา “แพมาลิน” ได้เปิดกิจการล่องแพไม้ไผ่โดยใช้คลองในหยาเป็นเส้นทางล่องแพขึ้นก่อนใคร เพื่อน หลังจากนั้นหลายปี “ตาสี” ได้เปิดกิจการ “เกสรสวรรค์” ขึ้น โดยช่วงแรกเริ่มต้นล่องแพจาก หวดาจัน-หวดพลูหลัง-หวดโหลม -สะพานปากทรง แต่มีปัญหาอุปสรรคมากมายจึงได้หันมาใช้เส้นทางล่องแพจากวังวังถึงสะพานใน หยา การเปลี่ยนแปลงอีกประการ คือ ปัจจุบัน “แพมาลิน” และ “เกสรสวรรค์” ได้ใช้ท่อPVCขนาด ใหญ่มาทำเป็นแพแทนไม้ไผ่ ซึ่งสามารถใช้ทดแทนได้เป็นอย่างดี เป็นการอนุรักษ์ไม้ไผ่ไว้ใช้งานอื่นๆ ทั้งยังสะดวกในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและเพิ่มความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ อัตราค่าบริการ 550บาท/คน พร้อมอาหาร

4.1.17.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมล่องแพไม้ไผ่ แพยาง และแพ PVC

4.1.18 กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอ่าวบางสน

4.1.18.1 ข้อมูลทั่วไป บ้านบางสน เริ่มมีการเปิดรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบที่เรารู้จักกันว่า “Home stay” เมื่อประมาณ 1 ปีที่แล้ว มูลนิธิสามาชีพร่วมกับสมาคมประชาสังคมชุมพร ได้จัดทำโครงการพัฒนาชุมชนในรูปแบบที่ยั่งยืนโดยชุมชนร่วมใจ โดยการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน เป็นส่วนหนึ่งในโครงการดังกล่าว ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ชุมชนบ้านบางสนมีการรวมกลุ่มเพื่อก่อตั้งเป็นกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนของหมู่บ้านอย่างจริงจัง

โครงการดังกล่าว ได้จัดอบรมความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และกระบวนการจัดการท่องเที่ยว ให้กับกลุ่มแกนนำ จำนวน 24 คน พาดูงาน 2 ครั้ง โดยมีวิทยากรจากการท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ มาเป็นวิทยากรการอบรม หลังจากฝึกอบรมแล้ว กลุ่มแกนนำ จึงได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนบ้านบางสนขึ้น ในวันที่ - 10 มีนาคม 2556

จนระยะเวลาผ่านไปประมาณ 1 ปี อาสาสมัครพัฒนาชุมชนร่วมกับคนในชุมชนบ้านบางสนได้มีการรวมตัวในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม พัฒนาชุมชนและการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงมีการรวมกลุ่มท่องเที่ยวกันขึ้น เมื่อประมาณ ต้นปี 2556 ในการดำเนินการการท่องเที่ยว เริ่มต้น

ด้วยการฟื้นฟู สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน และกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยมีหน่วยงานสมาคมประชาสังคมชุมชนร่วมกับทางมูลนิธิสามาชีพ เป็นอาสาสมัครและนักท่องเที่ยว จากนั้นเริ่มมีการประสานกับหน่วยงานข้างนอก เช่น อำเภอ จังหวัด สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร การท่องเที่ยวสำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาจังหวัดชุมพร จนหน่วยงานผลักดันให้บ้านบางสนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงได้เป็นที่รู้จักของคนในประเทศ

4.1.18.1.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) ศึกษาวิถีชีวิต-ชาวประมง 2) ล่องเรือชมป่าโกงกาง 3) กลุ่มแม่บ้านสบู่สมุนไพรน้ำดื่มสมุนไพร 4) ดำน้ำชมปะการัง 5) เดินป่าพุทศึกษาธรรมชาติ 6) ชมสัตว์ป่า 7) โฮมสเตย์ 8) ชมพระอาทิตย์ตกน้ำในลำคลอง 9) ตกปลา 10) ชมธรรมชาติป่าชายเลน 11) ปลูกป่าชายเลน 12) ปลูกปะการัง 13) เทียวเกาะไข่ 14) ชมถ้ำนางทอง 15) จุดชมวิวดินสอ

กิจกรรมสำหรับอาสาสมัคร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวประเภทอาสาสมัครต้องการทำ กิจกรรมพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 1) พัฒนาบริเวณชายหาด 2) ปลูกป่าโกงกางทดแทน 3) ปลูกป่าชายหาดทดแทน ปลูกปะการัง พัฒนาถ้ำ ป่าพุ

4.1.19 หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง บ้านทอน-อม

4.1.19.1 ข้อมูลทั่วไป ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร เป็นต้นแบบหมู่บ้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจังหวัดชุมพรได้คัดเลือกเป็นหมู่บ้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสครบรอบปีที่ 60 แห่งการบรมราชาภิเษก ดังนั้น บ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอทุ่งตะโก พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่กับการพัฒนา “ที่พักสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน” ซึ่งได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเมื่อปี พ.ศ. 2555 เพื่อร่วมเผยแพร่องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับองค์กร จนถึงระดับประเทศ นำไปสู่การพัฒนาคน สังคม เศรษฐกิจ และพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

4.1.19.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว เรียนรู้การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ระดับครัวเรือนและชุมชน ประกอบด้วย 1) บ้านนางจินตนา ไพบูรณ์ 2) บ้านธรรมชาติวรรณภัสสร 3) บ้านนายสมบุรณ์ ศรีสุบัน 4) บ้านก้านันตำบลช่องไม้แก้ว 5) บ้านนางสุทิพร พรหมพันธ์

4.1.20 ชุมชนบ้านบ่อสำโรง ปากคลองโฮมสเตย์

4.1.20.1 ข้อมูลทั่วไป หมู่บ้านบ่อสำโรง ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน ประกอบด้วย เนินทรายงามหนึ่งในสยาม เป็นความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ที่ก่อให้เกิดเนินทรายรูปร่างงดงามแปลกตา มีทางเดินเท้ารอบบริเวณเพื่อศึกษาพันธุ์ไม้เฉพาะถิ่นกว่า 160 ชนิด, ป่าชายเลนอ่าวทุ่งมหา เป็นแหล่งศึกษาระบบนิเวศและสัตว์นานาชนิด เช่น ปู ก้ามดาบ ปลาตีน หิ่งห้อย บนเนื้อที่ 6,552 ไร่, เดินป่าสำรวจสำรวจธรรมชาติบนเกาะเวียง ชมความงาม

ของดอกไม้ป่านานาชนิด อย่างเช่นรองเท้านารีขาวชุมพรกล้วยไม้ป่าที่เพิ่งสำรวจพบบนเกาะเวียง, ชมนกกกหนึ่งในตระกูลนกเงือก, นั่งเรือชมฝูงนกนางนวล, ดำน้ำชมปะการังหลากสีและปลาสวยงาม

4.1.20.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว เดินป่าสำรวจเกาะเวียง, นั่งเรือไปชมฝูงนกนางนวล และ ชมวิถีชีวิตการเลี้ยงปลา, นั่งเรือชมป่าชายเลน, ออกเรือไคหมึก, ดำน้ำที่เกาะไข่ เกาะร้านเป็ด เกาะร้านไก่, พายเรือไปคูหึ่งห้อย, เที่ยวหาดถ้ำธง-บางเปิด, อ่าวทุ่งทราย, อ่าวทุ่งตาเมือง, ชมฝูงปลาโลมาหัวบาตร, ชมธนาคารปลู้งจาก, ชมค่าแวนวัดถ้ำเขาพลู, เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนจากมะพร้าวและอาหารทะเล

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนครอบคลุมปัจจัยด้านทรัพยากร ด้านการจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและการสื่อความหมาย ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม ภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรและแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง โดยคณะผู้วิจัยที่ร่วมเดินทางสำรวจและประเมินศักยภาพให้คำแนะนำตามแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินที่คณะผู้ศึกษาอ้างอิงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549) จากนั้นทำการเฉลี่ยคำแนะนำในแต่ละตัวชี้วัดตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวและตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล แล้วนำคำแนะนำเฉลี่ยที่ได้ไปคำนวณโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

กระบวนการศึกษาดังกล่าว สามารถจำแนกประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทย่อยตามลักษณะของทรัพยากรและแรงจูงใจในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว คือ ประเภทธรรมชาติทั่วไป (Nature Tourism) การท่องเที่ยวผจญภัย (Adventure Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ปัจจุบันยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและองค์กรเครือข่ายๆจะมีการเชื่อมโยงในอนาคต จำนวน 20 แหล่ง ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป จำนวน 12 แหล่ง ซึ่งส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยชุมชนเกาะพิทักษ์ และ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลินชมพรคabanารีสอร์ท มีศักยภาพสูงสุด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.80 รองลงมา คือ ศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายในโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.60 และศูนย์เรียนรู้วิถีวิถีธรรมชาติ (บ้านลุงนิล) ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 ตามลำดับ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 6 แหล่ง โดยชุมชนบ้านคลองเรือ มีศักยภาพสูงสุด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.52 รองลงมา คือ ชุมชนบ้านทองตมใหญ่ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.44 และ กลุ่มท่องเที่ยวเขาพ่อตามังเระ ชุมชนท่องเที่ยวปลายคลอง ค่าคะแนนเท่ากับ 2.39 และ 2.11 ตามลำดับ นอกจากนี้สถานภาพแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบันที่จำแนกได้เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลบางสน ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 และที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย คือ กลุ่มล่องแพมาลินี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.47 (รายละเอียดดังตารางที่ 4)

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่เชื่อมโยงภายในจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง พิจารณาจากระยะทาง การเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงภายในโครงข่ายฯ การส่งต่อนักท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนจำนวน 10 แห่ง ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 5 แห่ง โดยชุมชนบ้านม่วงกลาง อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง มีค่าคะแนนสูงสุดเท่ากับ 2.67 รองลงมา คือ ชุมชนบ้านลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.56 และชุมชนบ้านพุ่มเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 ตามลำดับ แหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป จำนวน 2 แห่ง คือ ชุมชนบ้านในวง อำเภอละอุ่น และชุมชนหาดส้มแป้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ค่าคะแนนเท่ากับ 2.00 และ 1.60 ตามลำดับ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จำนวน 1 แห่ง คือ ชุมรมเพลินไพรศรีนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 นอกจากนี้สถานภาพแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบันที่จำแนกได้เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ชุมชนบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 และที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย คือ แหล่งศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศชุมชน อบต.คันธุลี อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.07 (รายละเอียดดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 4 สรุปศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ในปัจจุบัน

ที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ตามสถานภาพปัจจุบัน	สถานภาพแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน					
			ทรัพยากร	สิ่งอำนวยความสะดวก	ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วม ของชุมชน	ระดับศักยภาพ โดยรวมตามสถานภาพ	ระดับศักยภาพ ET โดยภาพรวม
1	ชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน	NT	2.83 (H)	3.00 (H)	2.50 (H)	-	2.80 (สูง)	2.72 (สูง)
2	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลิน ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท อำเภอปะทิว	NT	2.83 (H)	3.00 (H)	2.50 (H)	-	2.80 (สูง)	2.50 (สูง)
3	ศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายในโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามแนวพระราชดำริ อำเภอเมือง	NT	3.00 (H)	2.20 (M)	2.50 (H)	-	2.60 (สูง)	2.44 (สูง)
4	บ้านคลองเรือ อำเภอพะโต๊ะ	ET	2.57 (H)	2.27 (M)	2.50 (H)	3.00 (H)	2.52 (สูง)	2.52 (สูง)
5	กลุ่มล่องแพมาลิน อำเภอพะโต๊ะ	NT/AT	2.33 (M)	2.80 (H)	2.25 (M)	-	2.47 (สูง)	2.39 (สูง)
6	ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ อำเภอสวี	ET	2.57 (H)	2.60 (H)	2.25 (M)	2.00 (M)	2.44 (สูง)	2.44 (สูง)
7	กลุ่มท่องเที่ยวเขาพ่อตามังกร อำเภอพะโต๊ะ	ET	2.71 (H)	2.00 (M)	2.25 (M)	2.50 (H)	2.39 (สูง)	2.39 (สูง)
8	ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตภูมิวัฒนธรรมชาติ (สวนลุงนิล) พืชคอนโอ 9 ชั้น อำเภอทุ่งตะโก	NT	2.17 (M)	2.60 (H)	2.25 (M)	-	2.33 (ปานกลาง)	2.06 (ปานกลาง)
9	กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลบางสน อำเภอปะทิว	NT/ET	3.00 (H) /2.86 (H)	2.20 (M) /2.00 (M)	1.50 (L)/ 1.50 (L)	-/3.00 (H)	2.33 (ปานกลาง)	2.33 (ปานกลาง)
10	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ	NT	2.17 (M)	2.20 (M)	2.50 (H)	-	2.27 (ปานกลาง)	2.17 (ปานกลาง)
11	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	NT	2.17 (M)	2.60 (H)	1.75 (M)	-	2.20 (ปานกลาง)	1.94 (ปานกลาง)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ตามสถานภาพปัจจุบัน	สถานภาพแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน					
			ทรัพยากร	สิ่งอำนวยความสะดวก	ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วม ของชุมชน	ระดับศักยภาพ โดยรวมตามสถานภาพ	ระดับศักยภาพ ET โดยภาพรวม
12	ชุมชนท่องเที่ยวปลายคลอง อำเภอพะโต๊ะ	ET	2.57 (H)	1.80 (M)	1.25 (L)	3 (H)	2.11 (ปานกลาง)	2.11 (ปานกลาง)
13	ชุมชนบ้านกลางดง อำเภอพะโต๊ะ	ET	2.52 (H)	1.53 (L)	1.75 (M)	2.50 (H)	2.07 (ปานกลาง)	2.07 (ปานกลาง)
14	ชุมชนบ้านอ่าวคราม : แดนโคมโฮมสเตย์ อำเภอสวี	NT	2.67 (H)	2.00 (M)	1.25 (L)	-	2.07 (ปานกลาง)	2.00 (ปานกลาง)
15	ชุมชนเหวโหลมโฮมสเตย์ อำเภอพะโต๊ะ	NT	2.50 (H)	2.00 (M)	1.25 (L)	-	2.00 (ปานกลาง)	1.83 (ปานกลาง)
16	หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอนอม อำเภอทุ่งตะโก	NT	1.92 (M)	1.80 (M)	2.13 (M)	-	1.93 (ปานกลาง)	1.86 (ปานกลาง)
17	ชุมชนบ้านบ่อสำโรง อำเภอปะทิว	NT	2.33 (M)	2.00 (M)	1.25 (L)	-	1.93 (ปานกลาง)	1.78 (ปานกลาง)
18	กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด อำเภอหลังสวน	ET	2.29 (M)	1.80 (M)	1.25 (L)	2.00 (M)	1.89 (ปานกลาง)	1.89 (ปานกลาง)
19	ชมรมรักษ์เรือใบโบราณละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร	NT	2.50 (H)	1.40 (L)	1.25 (L)	-	1.80 (ปานกลาง)	1.67 (ปานกลาง)
20	กลุ่มโฮมสเตย์ครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอพะโต๊ะ	NT	1.25 (L)	1.80 (M)	1.83 (M)	-	1.67 (ปานกลาง)	1.56 (ต่ำ)

ตารางที่ 5 สรุปศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดใกล้เคียงและพื้นที่เชื่อมโยง

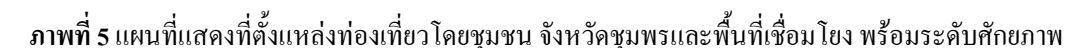
ที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ประเภทแหล่ง ท่องเที่ยว ตามสถานภาพ ปัจจุบัน	สถานภาพแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน					
			ทรัพยากร	สิ่งอำนวยความสะดวก	ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วม ของชุมชน	ระดับศักยภาพ โดยรวมตาม สถานภาพ	ระดับศักยภาพ ET โดยภาพรวม
1	บ้านม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง	ET	3.00 (H)	2.80 (H)	2.00 (H)	2.50 (H)	2.67 (สูง)	2.67 (สูง)
2	ชุมชนบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	NT/ET	2.83 (H) /2.86 (H)	3.00 (H) /2.80 (H)	2.00 (M) /2.00 (M)	-/3.00 (H)	2.67 (สูง)	2.67 (สูง)
3	บ้านลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ET	2.64 (H)	2.40 (H)	2.38 (H)	3.00 (H)	2.56 (สูง)	2.56 (สูง)
4	ชมรมเพลินไพรศรีนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง	AT	2.58 (H)	2.30 (M)	2.00 (M)	-	2.33 (ปานกลาง)	2.28 (ปานกลาง)
5	ชุมชนบ้านพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ET	3.00 (H)	2.00 (M)	1.50 (L)	2.50 (H)	2.33 (ปานกลาง)	2.33 (ปานกลาง)
6	ชุมชนบ้านท่าทาง อำเภอท่าทาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ET	2.71 (H)	1.60 (L)	1.50 (L)	2.50 (H)	2.11 (ปานกลาง)	2.11 (ปานกลาง)
7	แหล่งศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศชุมชน อบต. คันธุลี อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	NT/AT	3.00 (H)	1.60 (L)	1.25 (L)	-	2.07 (ปานกลาง)	2.06 (ปานกลาง)
8	ชุมชนบ้านเกาะหาดทรายดำ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง	ET	3.00 (H)	1.40 (L)	1.00 (L)	2.00 (M)	2.00 (ปานกลาง)	2.00 (ปานกลาง)
9	ชุมชนบ้านในวง อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดระนอง	NT	2.33 (M)	2.00 (M)	1.50 (L)	-	2.00 (ปานกลาง)	1.94 (ปานกลาง)
10	ชุมชนบ้านหาดส้มแป้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง	NT	2.17 (M)	1.20 (L)	1.25 (L)	-	1.60 (ต่ำ)	1.56 (ต่ำ)

คำระดับศักยภาพของแหล่งนันทนาการ

L = Low Potential (1.00 – 1.66)

M = Moderate Potential (1.67 – 2.33)

H = High Potential (2.34 – 3.00)

4.2 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร

เป็นแนวคิดการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่เชื่อมโยงภายในจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง พิจารณาจากศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ระยะทาง การเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงภายในโครงข่ายฯ การส่งต่อนักท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

4.2.1 โครงการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใน อำเภอเมือง – อำเภอปะทิว เป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนกับการพึ่งพิงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ควบคู่กับการศึกษาเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลบางสน และชุมชนบ้านบ่อสำโรง อำเภอปะทิว หรือเชื่อมโยงกิจกรรมกับศูนย์เรียนรู้เพลินชุมพรคาบานารีรีสอร์ท และศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ฯ นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลภายในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร เช่น เกาะแรด หลักแรด เกาะลวะ เกาะมาตรา เกาะลังกาจิว เกาะง่ามน้อย เกาะง่ามใหญ่ เป็นต้น และ ซึ่งเป็นเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมภายใน 1 วัน หรือ พักค้าง 2 วัน 1 คืน

4.2.2 โครงการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง – อำเภอสวี – อำเภอทุ่งตะโก – อำเภอหลังสวน – อำเภอละแม เป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนชายฝั่งทะเลที่ผ่านแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพระดับสูง-ปานกลาง ด้วยระยะทางแบบวงรอบประมาณ 200 กิโลเมตร มุ่งเน้นการประกอบกิจกรรมและพักค้างภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ และเชื่อมโยงกิจกรรมกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงหรืออำเภออื่นๆตามความเหมาะสม เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมภายใน 1 วัน หรือ พักค้างระหว่างเส้นทาง แบบ 2 วัน 1 คืน หรือ 3 วัน 2 คืน ภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ โฮมสเตย์บ้านท้องตมใหญ่ หรือ ชุมชนบ้านอ่าวคราม อำเภอสวี โฮมสเตย์ชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน และโฮมสเตย์หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม อำเภอทุ่งตะโก เส้นทางดังกล่าวนอกจากได้ชมวิถีชีวิตชนชายฝั่งทะเลอ่าวไทยแล้ว ยังสามารถศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน และประกอบกิจกรรมทางเลือก เช่น กิจกรรมดำน้ำตื้นเกาะคราม และเกาะมัดหวาย นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางเชื่อมโยกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ ชุมชนบางใบไม้ อำเภอเมือง ชุมชนบ้านลิเล็ด อำเภอพุนพิน ชุมชนบ้านพุมเรียง อำเภอไชยา แหล่งศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศชุมชน อบต.คันธุลี อำเภอท่าชนะ และชุมชนบ้านท่าฉาง อำเภอท่าฉาง

4.2.3 โครงการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง– อำเภอพะโต๊ะ เป็นการเดินทางภายในเส้นทางที่ค่อนข้างลาดชันและคดเคี้ยว มีทัศนียภาพที่สวยงามของภูเขาและทรัพยากรป่าไม้ ด้วยระยะทาง ประมาณ 115 กิโลเมตร และสามารถเดินทางเชื่อมโยกับแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามัน หรือเดินทางเป็นวงรอบโดยผ่านจังหวัดระนอง ระยะทางประมาณ 300 กิโลเมตร เหมาะสำหรับ

นักท่องเที่ยวแบบพักค้างระหว่างเส้นทาง แบบ 2 วัน 1 คืน หรือ 3 วัน 2 คืน ภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ โฮมสเตย์บ้านกลางตาง หอโหลมโฮมสเตย์ และหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ นอกจากนี้เส้นทางดังกล่าวมีศักยภาพในการศึกษาดูงานด้านเกษตรอินทรีย์ ธรรมชาติต้นไม้ และเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านกำนันเคว็ด เครือข่ายครัวเรือนพอเพียง และสามารถประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางเลือก เช่น ล่องแพกับกลุ่มล่องแพมาลิน เดินป่ากับกลุ่มท่องเที่ยวเขาพ่อตามังเคร นั้งเรือทวนกระแสน้ำและพักผ่อนด้วยเต็นท์กับชุมชนท่องเที่ยวปลายคลอง นอกจากนี้เส้นทางดังกล่าวยังสามารถเดินทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดระนอง ได้แก่ ชมรมเพลินไพรศรีนาคา อำเภอสุขสำราญ ชุมชนบ้านหาดทรายคำ อำเภอกะเปอร์ ชุมชนบ้านหาดส้มแป้น อำเภอเมือง

4.2.4 เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร ยังมีการเชื่อมโยงและการส่งต่อนักท่องเที่ยวโดยธรรมชาติของเพื่อนสมาชิกของเครือข่ายฯ ที่ดำเนินการภายใต้เครือข่ายจากภูผาสู่หานที อันประกอบด้วย เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เครือข่ายกิจกรรมธรรมชาติ และเครือข่ายธรรมชาติต้นไม้ ซึ่งเครือข่ายเหล่านี้มีการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นแนวทางการพัฒนาโครงการฯ คือ การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้แนวคิด เส้นทางท่องเที่ยวจากภูผาสู่หานที หมายถึง การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันเพื่อเป็นจุดขายและเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น เส้นทางจากศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า บ้านคลองเรือ บ้านกลางตาง อำเภอพะโต๊ะ สู่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล เช่น ชุมชนเกาะพิทักษ์ บ้านท้องตมใหญ่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลิน ชุมชนบ้านบ่อสำโรง ชุมชนบ้านอ่าวคราม กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลบางสน และกลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด

4.2.5 โครงการท่องเที่ยวตามศาสตร์พระราชา จากภูผาสู่หานที ด้วยรูปแบบการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในกิจกรรมของชุมชนสมาชิก ซึ่งเห็นผลเป็นที่ประจักษ์ โดยที่ศาสตร์พระราชาให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของการดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเครือข่ายฯ ที่ต้องการเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าว ให้กับชุมชนอื่นๆ เพื่อให้เกิดการขยายผลทั่วประเทศ ทั้งนี้ตลอดเส้นทางทั้งสี่โครงการเส้นทางคมนาคมสายหลักสามารถแวะเยี่ยมชม ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงได้ตลอดเส้นทาง ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลินชุมพรคาบานารีศอร์ท ศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่าหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนวังตะกอก (บ้านกำนันเคว็ด) หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง

4.3 แนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

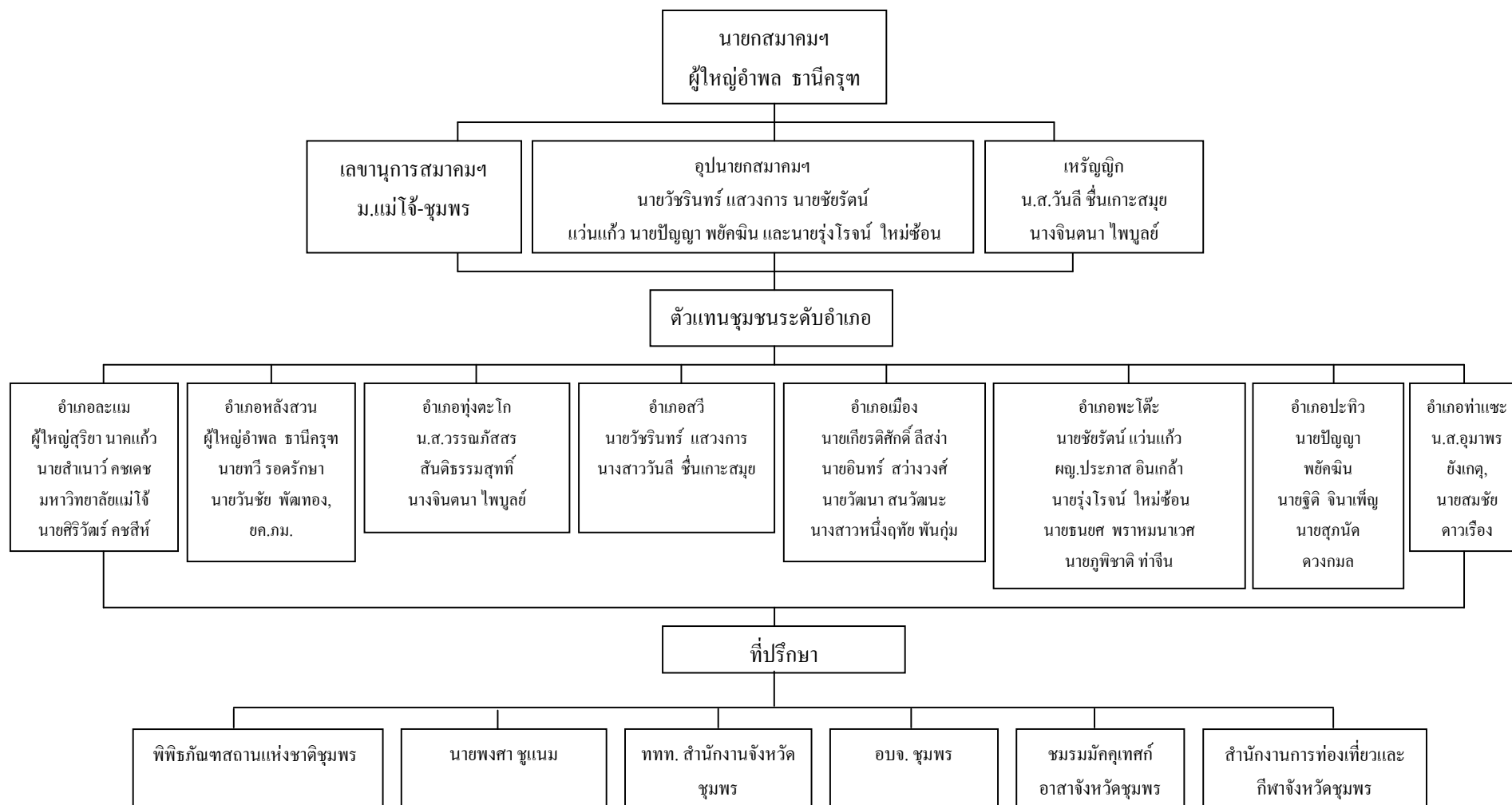
4.3.1 ความเป็นมาของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

ที่ผ่านมาการขับเคลื่อนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร มีการดำเนินการโดยการพึ่งตนเองแบบกัลยาณมิตร หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม โดยแกนนำองค์กรเครือข่ายร่วมกันออกงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม เพื่อร่วมพัฒนาองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านรูปแบบการประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร ซึ่งได้รับความร่วมมือจากตัวแทนชุมชนสมาชิกภายในเครือข่ายเป็นอย่างดี สอดคล้องกับปณิธานขององค์กรเครือข่ายฯ ตามกรอบแผนการประชุม คือ มีการประชุมทุก ๆ 3 เดือน แบบสลับจอร์ เพื่อเป็นการทำความรู้จักและให้กำลังใจแก่ชุมชนสมาชิกที่เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และเพื่อประเมินผลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยการร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบการจัดการของชุมชนเจ้าภาพ และให้มีการประชุมครั้งใหญ่ 1 ครั้ง ต่อปี โดยจัดเป็นมหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยถือว่า เวทีการประชุมเครือข่ายฯ ณ หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ อำเภอบางน้ำจืด เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552 เป็นการประชุมครั้งที่ 1 การประชุมเครือข่ายฯ ณ เกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน วันที่ 23-24 มิถุนายน 2552 เป็นการประชุมครั้งที่ 2 และ การประชุมเครือข่ายฯ ณ ชุมชนบ้านทุ่งมหา ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว วันที่ 21-22 พฤษภาคม 2553 เป็นการประชุมครั้งที่ 3

ส่วนการขับเคลื่อนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร โดยกระบวนการวิจัยเรื่อง “ระบบโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง” พ.ศ. 2553-2554 ซึ่งคาดหวังให้การเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือระหว่างชุมชนสมาชิกภายในองค์กรเครือข่ายฯ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดกระบวนการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนสมาชิกในการส่งต่อนักท่องเที่ยวและเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในเส้นทางฯ นำไปสู่การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนภายในจังหวัดชุมพรและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อผลักดันให้เกิดการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับจังหวัดหรือในระดับกลุ่มจังหวัดภายใต้นโยบายและแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ดำเนินการโดยการประชุมสามัญ ร่วมกับชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ จำนวน 5 ครั้ง เมื่อวันที่ 26-27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ณ ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี, วันที่ 1 มีนาคม 2554 ณ ชุมชนบ้านโนไร่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี, วันที่ 19-20 เมษายน พ.ศ. 2554 ณ ชุมชนเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน วันที่ 23-24 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ณ ชุมชนบ้านทอนอม ภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ อำเภอทุ่งตะโก และวันที่ 23-25 กันยายน พ.ศ. 2554 ณ โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ ตำบลบางลึก อำเภอเมือง

กระบวนการวิจัยดังกล่าว ส่งผลให้องค์กรเครือข่ายฯ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้โครงสร้างการปฏิบัติงานและกฎกติกา ดังนี้

□ โครงสร้างองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร

ภาพที่ 6 โครงสร้างองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร

□ การกำหนดกฎ-กติกา สำหรับสมาชิกเครือข่ายฯ โดยสมาชิกเครือข่ายฯ ร่วมร่าง กฎ-กติกา สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติของสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร มี ประเด็น 14 ข้อ ดังนี้

- 1) ต้องเป็นสมาชิกเครือข่ายฯ กทท.คชช. ชพ.
- 2) แสวงหาภาคีร่วม
- 3) ไม่สร้างความเสียหายให้องค์กรและ/หรือชุมชนอื่นและ/หรือหน่วยงาน

ภายนอก

4) ร่วมประชุมอย่างต่อเนื่อง ขาดการประชุมไม่เกิน 2 ครั้ง (หากขาดเกิน 2 ครั้ง ลงโทษให้เป็นเจ้าภาพการประชุมครั้งต่อไป)

- 5) การปรับเปลี่ยนคณะกรรมการบริหารมีวาระ 2 ปี
- 6) ต้องมีวัตถุประสงค์ในการดำรงไว้ซึ่งวิถีชุมชน โดยกำหนดไว้เป็นลาย

ลักษณ์อักษร

- 7) มีมาตรฐานการประเมินราคา และมาตรการลงโทษ-จูงใจ
- 8) มีเป้าหมายอุดมคติเพื่อสิ่งแวดล้อม และสังคม โดยดำเนินการภายใต้

แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

9) ดำเนินกิจกรรมใดๆ เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และวางทิศทางเกษตรอินทรีย์ และอาหารปลอดภัย

- 10) การรับสมาชิกเครือข่ายเพิ่มจะต้องผ่านมติในที่ประชุม
- 11) การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวต้องมีส่วนร่วมของชุมชน
- 12) ก่อตั้งกองทุนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 13) กำหนดมาตรการป้องกันการซื้อขายที่ดิน
- 14) แต่ละชุมชนมีกฎ กติกาของแต่ละชุมชน

นอกจากนี้ องค์กรเครือข่ายฯ มีการดำเนินการจัดประชุมตามเจตนารมณ์เดิมอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 1) การประชุม ณ ชุมชนท่องเที่ยวเหวโหลม อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 24-25 ธันวาคม 2555 กล่าวถึงการจดทะเบียนสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ในนามเครือข่ายฯ กลุ่มจังหวัด และการยื่นประกวดรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประจำปี 2556 ประเภทองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยว ในนามเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร 2) การประชุม ณ ชุมชนบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร วันที่ 3 มกราคม 2556 เป็นวาระเร่งด่วนในการเสนอของบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนประจำปี 2556 จากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและ 3) การประชุม ณ ชุมชนบ้านบ่อสำโรง ตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว จังหวัด

ชุมพร ระหว่างวันที่ 12 – 13 พฤษภาคม 2556 กล่าวถึงการจดทะเบียนสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร 4) การประชุม ณ โรงแรมธัญญา รีสอร์ท แอนด์สปา ระหว่างวันที่ 5-6 กันยายน 2556 กล่าวถึงแนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งนี้การจัดการประชุมส่วนใหญ่ได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร ซึ่งส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ภายใต้ชื่อ “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร” และได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ. 2556 ประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยคณะกรรมการสมาคมฯ ผู้เข้าร่วมรับรางวัล ประกอบด้วย ผู้ใหญ่อำพล ธานีครุฑ นายวัชรินทร์ แสวงการ นายรุ่งโรจน์ ใหม่ซ้อน และอาจารย์อำนาจ รักษาพล ระหว่างวันที่ 26-27 กันยายน 2556 ณ ห้องรอยัล จูบิลี่ ชั้น 1 อาคารชาเลนเจอร์อิมแพค เมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

4.3.2 การบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

การขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ภายใต้โครงการวิจัย แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ซึ่งสถานภาพขององค์กรเครือข่ายฯ คือ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เป็นหน่วยงานประสานหลัก ในการจัดประชุมชุมชนสมาชิก และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีความเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งปณิธานร่วมของชุมชนสมาชิก เพื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและวางทิศทางเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่ายฯ เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของเครือข่ายฯ ซึ่งการจัดประชุมแต่ละครั้งเป็นการประชุมแบบสัจจกร เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายเครือข่ายฯ และเพื่อต้องการให้แกนนำเครือข่ายร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นด้านการจัดการรวมทั้งด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังช่วยเสริมสร้างกำลังใจ และเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนเจ้าภาพ ผลการศึกษาผ่านกระบวนการจัดประชุมเครือข่ายฯ ตามรายการกิจกรรม พบว่า

4.3.2.1 การประชุม ณ ปากตะโกโฮมสเตย์ อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร วันที่ 23-24

กันยายน 2556 ประกอบด้วย ทีมวิจัย ทีมพี่เลี้ยง และแกนนำเครือข่ายฯ จำนวน 25 คน เพื่อเตรียมความพร้อม และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันตามแนวทางปฏิบัติงานตามแผนโครงการวิจัย และเพื่อหารือกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ในรูปแบบสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร โดยประชุมทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างทีมวิจัยและนักวิจัยท้องถิ่นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัยตลอดกระบวนการ พร้อมทั้งแนะนำการใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อบ่งชี้ระดับศักยภาพและสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ และหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิก

นอกจากนี้มีการทบทวนความเป็นมา และการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ โดยภาคประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผ่านงานวิจัยที่สนับสนุนโดย สกว. ฝ่ายท้องถิ่น เมื่อ พ.ศ. 2553 และจากการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการยกระดับบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางทะเลสู่ระดับโลก (การบริหารการท่องเที่ยวชุมชน) ระหว่างวันที่ 5-6 กันยายน 2556 ณ โรงแรมธัญญา รีสอร์ท แอนด์สปา โดยมีแกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ เข้าร่วม จำนวน 12 คน ทั้งนี้การประชุมดังกล่าว เป็นการตอกย้ำถึงโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านการเสวนา หัวข้อ 1) ทิศทางในอนาคตของการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านมุมมองผู้เข้าร่วมเสวนา 2) จากประสบการณ์ผู้เข้าร่วมเสวนา สิ่งที่ชุมชนต้องพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต 3) แนวทางการหนุนเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแต่ละหน่วยงาน โดยผู้เข้าร่วมเสวนา ประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพร นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร ประธานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และผู้แทนจากสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT-I) ซึ่งหน่วยงานที่เข้าร่วม ได้แก่ 1) ตัวแทนจากอำเภอต่างๆ ทั้ง 8 อำเภอ 2) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชุมพร 3) ผู้แทนจังหวัดกลุ่มภาคใต้ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และ พัทลุง 4) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร 5) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร 6) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร 7) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร 8) มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง 9) วิทยาลัยอาชีวศึกษาชุมพร 10) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพร 11) เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร 12) สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร 13) หอการค้าจังหวัดชุมพร 14) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร 15) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพร 16) สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชุมพร 17) องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร 18) องค์การบริหารส่วนตำบลด่านสวี อำเภอสวี 19) องค์การบริหารส่วนตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ 20) องค์การบริหารส่วนตำบลละแม อำเภอละแม 21) องค์การบริหารส่วนตำบลสะพลี อำเภอปะทิว 22) เทศบาลเมืองชุมพร อำเภอเมือง 23) องค์การบริหารส่วนตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว 24) เทศบาลตำบลหาดทรายรี อำเภอเมือง 25) องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน 26) องค์การบริหารส่วนตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอทุ่งตะโก 27) เทศบาลเมืองหลังสวน อำเภอหลังสวน 28) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร 29) สำนักงานจังหวัดชุมพร 30) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร 31) ที่ทำการปกครองจังหวัดชุมพร 32) สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง ทั้งนี้หน่วยงานดังกล่าวมีความพร้อมและยินดีในการปฏิบัติการร่วมกับเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรให้มีความสอดคล้องกับนโยบายและพันธกิจหลักของหน่วยงานนั้นๆ

4.3.2.2 การประชุม ณ ชมรมรักเรือใบโบราณละแมและมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร วันที่ 23-24 พฤศจิกายน 2556 ประกอบด้วยแกนนำชุมชนสมาชิก จำนวน 41 คน เพื่อให้ชุมชนสมาชิกเครือข่ายยอมรับและมีส่วนร่วมในการกำหนดแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่จะทำการสำรวจ และคณะกรรมการร่วมนำเสนอแนวคิดในการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ภายใต้อำเภอ “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร” แก่ชุมชนสมาชิก และหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง พร้อมชี้แจงผลการดำเนินงานของสมาคมฯ ซึ่งส่งผลให้ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ. 2556 ประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4.3.2.3 การประชุม ณ ชุมชนบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอดงตะโก จังหวัดชุมพร วันที่ 3 มกราคม 2557 ประกอบด้วยแกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ จำนวน 16 คน เพื่อแจ้งเรื่องเร่งด่วนในการจัดทำโครงการของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปีงบประมาณ 57 ผ่านทางสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร ซึ่งการเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากกรมการท่องเที่ยว โดยผ่านเลขานุการ จำนวน 4 โครงการฯ ได้แก่ 1) การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวนเงิน 1,085,200 บาท 2) โครงการ พัฒนาศักยภาพบุคลากร และองค์กรชุมชนเกาะพิทักษ์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ระดับสากล รองรับการค้าเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวนเงิน 600,000 บาท 3) โครงการ การประชาสัมพันธ์หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้วอำเภอดงตะโก จังหวัดชุมพร จำนวนเงิน 165,200 บาท และ 4) โครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์เรือใบพื้นบ้าน เพื่อการท่องเที่ยวบริเวณอ่าวละแม ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวนเงิน 328,000 บาท นอกจากนี้ สมาคมฯ มีการหารือเรื่องรูปแบบการจัดรูปแบบการจัดงานล่องแก่งพะโต๊ะ ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ 2557 ซึ่งคณะกรรมการเสนอให้ภายในงานมีการร่วมเสวนาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว ภายใต้บรรยากาศแต่กาลก่อนของอำเภอพะโต๊ะ และถือโอกาสจัดประชุมสมาชิกสมาคมฯ

การประชุมดังกล่าว มีการประชุมร่วมกับมูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ โดยสมาคมฯ นำเสนอการขับเคลื่อนงานทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผ่านผู้แทนจากมูลนิธิฯ เพื่อการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายประเทศ ซึ่งทางสมาคมฯ มีจุดแข็งในเรื่องการดำเนินการ ที่ผ่านมามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่มีจุดอ่อนในเรื่องของการเชื่อมโยงในระดับนโยบาย ดังนั้นการร่วมมือกับมูลนิธิฯ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถเข้าถึงในระดับนโยบายของประเทศได้

4.3.2.4 การประชุม ณ ที่ว่าการอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ 2557 ประกอบด้วยแกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ จำนวน 60 คน เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายฯ แบบพหุภาคี และเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ควบคู่กับการเชื่อมโยงกับเครือข่ายฯ ภาคใต้ พร้อมทั้งร่วมหารือการบริหารจัดการเกี่ยวกับการกำหนดและบทบาทหน้าที่ การจัดทำแผน กำหนดการประชุมและรายละเอียดจากการจัดประชุม การจัดการด้านการบัญชีของสมาคมฯ จังหวัดชุมพร สรุปผลการประชุม ดังนี้

1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายฯจังหวัดชุมพร และเครือข่ายฯภาคใต้ พบว่า 1) เครือข่ายฯจังหวัดชุมพร มีการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ดำเนินการเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2556 โดยกำหนดให้สำนักงานใหญ่ของสมาคมตั้งอยู่ ณ มหาวิทยาลัย

แม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร 2) เครือข่ายฯ จังหวัดพัทลุง มีการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดพัทลุง ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการของจังหวัด สำหรับสถานการณ์ที่ผ่านมาพบว่า สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬามีความสัมพันธ์กับสมาคมฯ ก่อนข้างน้อย 3) เครือข่ายฯ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งดำเนินการแล้ว แต่ยังไม่ได้เคลื่อนไหวในกิจกรรมต่างๆ เนื่องจากอยู่ระหว่างการเลือกตั้ง อบจ. และหากเลือกตั้งแล้วเสร็จสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสมาคมฯ ได้ ทั้งนี้กำหนดให้มีค่าลงทะเบียนสำหรับสมาชิกใหม่ ชุมชนละ 100 บาท และค่าบำรุงสมาคมฯ เป็นรายปี ปีละ 100 บาทต่อชุมชน ที่ผ่านมาทางสมาคมฯ ได้รับการสนับสนุนจากอำเภอ และอบต. อีกทางหนึ่ง

ส่วนการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ระดับภาคได้เป็นการดำเนินการสืบเนื่องจากการประชุมเครือข่ายฯ กลุ่มจังหวัด ณ ชุมชนบางไผ่ อำเภอเมือง และชุมชนบ้านถ้ำผึ้ง อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อ พ.ศ. 2555 เครือข่ายฯ กลุ่มจังหวัดมีแนวคิดจะมีการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ โดยเริ่มจาก 4 จังหวัด แล้วจึงขยายแนวคิดสู่จังหวัดอื่นๆต่อไป ซึ่งในคราวประชุมมีข้อตกลงว่าจะดำเนินการจดทะเบียน ณ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวขาดความต่อเนื่องและขาดหน่วยงานประสานหลัก จึงต้องระงับการจดทะเบียน ส่วนการประชุมครั้งนี้มีโอกาสนำมาเชื่อมโยงกับโครงการแนวทางการพัฒนามาตรฐานที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ประสาน ซึ่งหัวหน้าโครงการโดย ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช ผู้เข้าร่วมการประชุมเห็นว่า สามารถเชื่อมโยงกับ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบกับปัจจุบันมีการจัดตั้งสมาคมฯ ระดับจังหวัดแล้ว จึงมีความประสงค์ให้จัดตั้งสมาคมฯ ในระดับภาคใต้ต่อไป โดยเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพร รับประสานกับทางกลุ่มจังหวัดชายฝั่งอันดามันเพื่อผลักดันให้เกิดสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ภายในปี พ.ศ. 2557

2) การยกร่างแผนการปฏิบัติงาน ประจำปี และแผนงาน 3 ปี แผนการปฏิบัติงานที่ดำเนินการอยู่มีการจัดทำแผนพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดชุมพร โดยจัดทำหนังสือการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร แต่ยังขาดข้อมูลของชุมชนสมาชิกใหม่ ส่วนการปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่สอดคล้องตามความต้องการของเครือข่าย ภายในปี พ.ศ. 2557 เช่น 1) พัฒนามัคคุเทศก์น้อยสำหรับส่งเสริมทักษะให้แก่เยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยผ่านโครงการของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2) จัดมหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับภาคใต้และพื้นที่เชื่อมโยงร่วมกับนักวิจัยท่องเที่ยวชุมชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนแผนสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จะมีการจัดประชุมย่อยในระดับพื้นที่กลุ่มอำเภอ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ครอบคลุม อำเภอละแม อำเภอหลังสวนและ อำเภอทุ่งตะโก

รับผิดชอบโดย อาจารย์อำนาจ รักษาพล

กลุ่มที่ 2 ครอบคลุมอำเภอประจักษ์ อำเภอสวี อำเภอปะทิว และอำเภอเมือง

รับผิดชอบโดย นายวัชรินทร์ แสงวงการ

กลุ่มที่ 3 อำเภอพะโต๊ะ

รับผิดชอบ โดย นายรุ่งโรจน์ ใหม่ซ้อน

หากการดำเนินการจัดประชุมครบทั้ง 3 กลุ่ม ควรมีการจัดทำแผนเร่งด่วน และแผนระยะ 3 ปี เพื่อบรรจุไว้ในแผนสามคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร แล้วเสนอแผนต่อหน่วยงานภาครัฐ เพื่อผลักดันสู่ระดับจังหวัดต่อไป

4.3.2.5 การประชุม ณ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อ่าวบางสน ตำบลบางสน อำเภอประจักษ์ จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 12-13 พฤษภาคม 2557 ประกอบด้วยแกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายจำนวน 35 คน เพื่อประชุมย่อยระดับพื้นที่ ประกอบด้วย ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ภายในอำเภอสวี อำเภอเมือง และอำเภอปะทิว เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับพื้นที่ ให้เกิดการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยว และร่วมร่างแผนการปฏิบัติงานสมาคมฯ ระดับพื้นที่

ทั้งนี้การประชุมส่งผลให้เกิดการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างชุมชนสมาชิก เครือข่ายฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย กลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อ่าวบางสน องค์การบริหารส่วนตำบลบางสน คณะกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ศูนย์เรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ โฮมสเตย์บ้านบ่อสำโรง โฮมสเตย์บ้านท้องตมใหญ่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดชุมพร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังวิทยาเขตชุมพร มหาวิทยาลัย์แม่โจ้-ชุมพร ภายใต้แนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาและสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ควบคู่การเชื่อมโยงคนและกิจกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน การกำหนดโครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และปฏิทินการท่องเที่ยว เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์ต่อไป ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ซึ่งมีจุดท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงกัน ได้แก่ 1.1) บ้านหน้าทับ เป็นที่ตั้งของชายทะเลบางสน มีลำคลองที่มีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ทั้งสองฝั่ง สำหรับประกอบกิจกรรมช่วงเวลากลางวัน สามารถชมหิ่งห้อย นอกจากนี้ยังมีร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากทะเล ของฝาก ของที่ระลึก และที่พักแบบโฮมสเตย์บ้านริมคลอง 1.2) บ้านดอนเคียน เป็นที่ตั้งของวัดดอนตะเคียน มีโบสถ์และศาสนสถานที่มีความน่าสนใจ 1.3) บ้านเกาะเสม็ด ซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวเหลื่อปะทิว และข้าวกล้องหอมนิล 1.4) บ้านบางเสียบ เป็นที่ตั้งของถ้ำนางทอง 1.5) บ้านหวนอน มีแปลงปลูกข้าว ปรับปรุงพันธุ์ข้าวและแปลงปลูกผักปลอดสารพิษ 1.6) บ้านคอกม้า เป็นที่ตั้งของป่าพรุ ซึ่งมีขนาดพื้นที่ประมาณ 26 ไร่ ขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชน และมีที่พักแบบโฮมสเตย์ป่าพรุ 1.7) บ้านบางสน เป็นที่ตั้งของวัดเขาเจดีย์และจุด

ชมวิว 1.8) บ้านแหลมยาง เป็นที่ตั้งของวัดแหลมยาง (หลวงปู่เขียน) เขาหินสอซึ่งเป็นจุดชมเหยี่ยวที่มีชื่อเสียง โดยมีที่พักคือ เอิริแคมป์ ซึ่งเป็นที่พักท่ามกลางธรรมชาติ ทั้งนี้การเชื่อมโยงดังกล่าวมุ่งเน้นการอนุรักษ์นำการท่องเที่ยว และการผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อการพึ่งตนเองและพึ่งพากันระหว่างชุมชน

2) เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อ่าวบางสน เพื่อร่วมกันเรียนรู้บทเรียนและร่วมกันวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภายในตำบลบางสนและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงภายในอำเภอบึงสามพัน และอำเภอเมือง

3) ประสานหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน โดยเครือข่ายย่อยระดับพื้นที่เป็นหน่วยงานประสานคนภายในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐ เอกชน ประชาชน Ngo สถาบันการศึกษา ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ซึ่งจะต้องพัฒนาองค์กรควบคู่กับการพัฒนาคน รวมทั้งประสานองค์กรแม่ข่ายคือ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีที่ต้องการให้คณะกรรมการสมาคมฯ ร่วมเสริมสร้างกระบวนการจัดการ

4) การตลาดและการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้สมาคมฯ มีส่วนร่วมดำเนินการรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว วิเคราะห์นักท่องเที่ยว และเสนอแนวทางตลาดแบบส่งต่อระหว่างชุมชนสมาชิกฯ โดยเสนอให้ผ่านการพัฒนางานวิจัยผ่านสถาบันการศึกษา

4.3.2.6 การประชุม ณ ชุมชนวังตะกอก ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
วันที่ 8 กรกฎาคม 2557 ประกอบด้วยแกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ จำนวน 40 คน เพื่อประชุมย่อยระดับพื้นที่ ได้แก่ ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ภายในอำเภอละแม อำเภอหลังสวน และอำเภอทุ่งตะโก เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับพื้นที่ให้เกิดการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวย่อย และร่วมวางแผนการปฏิบัติงานสมาคมฯ ระดับพื้นที่

ทั้งนี้การประชุมส่งผลให้เกิดการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างชุมชนสมาชิก เครือข่ายฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่-ระดับจังหวัด ประกอบด้วย คณะกรรมการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ตัวแทนชุมชนวังตะกอก นายกเทศบาลตำบลวังตะกอก องค์การบริหารส่วนตำบลละแม องค์การบริหารส่วนตำบลสวนแตง อำเภอละแม กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร โฮมสเตย์บ้านท้องตมใหญ่ โฮมสเตย์บ้านทอน-อม ผู้อำนวยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดชุมพร ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ภายใต้แนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ดังนี้

1) การคิดค้นกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ต้นทั้งระดับหมู่บ้านถึงระดับตำบล และเชื่อมโยงกับชุมชนสมาชิกอื่นในอำเภอใกล้เคียง เช่น กิจกรรมเรียนรู้และทัวร์ผลไม้-อาหารพื้นบ้านปลอดภัยภายในชุมชนทอน-อม แล้วเสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดชุมพร สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร หรือสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร ดำเนินการเรื่องการตลาดลำดับต่อไป

2) การปฏิบัติการร่วมระหว่างสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนและสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อร่วมเรียนรู้เรื่องระบบการบริหารจัดการสมาคมฯ การทำงานร่วมเพื่อผลักดันการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชุมพร โดยสมาคมธุรกิจฯ รับเป็นเจ้าภาพในการประสานหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องประชุมร่วมกับสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

3) การปฏิบัติการร่วมระหว่างสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน กับหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในจังหวัดชุมพรให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม หรือสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว กับชมรมมัคคุเทศก์อาสา เพื่อส่งเสริมและผลิตมัคคุเทศก์การท่องเที่ยวโดยชุมชน

4) พัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับกลุ่มอำเภอ โดยสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนรวบรวมข้อมูลและเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) สมาคมฯมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนสมาชิกอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างเรือใบโบราณและเรือใบสากล กิจกรรมงานบวชทะเลท้องตมใหญ่ กิจกรรมวิ่งแหวกทะเลเกาะพิทักษ์ เป็นต้น

6) การมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภายในชุมชนสมาชิกสมาคมฯ รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวสู่ระดับสากล ระหว่าง สถาบันการศึกษา และสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดชุมพร สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร เป็นต้น

4.4 ยุทธศาสตร์องค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

การกำหนดยุทธศาสตร์องค์กรเครือข่ายฯ เป็นกระบวนการที่คณะผู้วิจัยร่วมสังเคราะห์บทเรียนจากกระบวนการวิจัยด้วยการรวบรวมข้อมูลแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการ AIC : Appreciation – Influence – Control โดยมุ่งเน้นให้แกนนำเครือข่ายร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายฯ ผ่านการจัดประชุมเครือข่ายฯ และพิจารณาควบคู่กับการปฏิบัติการร่วมของชุมชนสมาชิก ภายใต้ปณิธาน เพื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วางทิศทางเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่ายฯ เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ดังนั้นในการทำงานเชิงรุกเพื่อพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการการทำงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ดังนี้

4.4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจกรรมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

4.4.1.1 กลยุทธ์ การจัดประชุมเครือข่าย

การจัดประชุมสมาชิกเครือข่าย ในทุก ๆ 3 เดือน แบบการประชุมสัญจร เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกเครือข่าย และร่วมกันวิภาครูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนเจ้าภาพ และมีการประชุมครั้งใหญ่ 1 ครั้งต่อปี โดยรูปแบบงานเป็นมหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

4.4.1.2 กลยุทธ์การขยายแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การขยายแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อหวังให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ ดังนั้นแกนนำเครือข่ายฯ จึงร่วมเดินทางเพื่อแสวงหาภาคีความร่วมมือทั้งภาคประชาชน รัฐ และเอกชน

4.4.1.3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสมาชิกองค์กรเครือข่ายฯ

เป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร และพัฒนาศักยภาพการให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ทั้งในระดับพื้นที่และระดับเครือข่ายภายในจังหวัด พร้อมทั้งเป็นการหนุนเสริมศักยภาพของชุมชนสมาชิกภายในองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

4.4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดชุมพรแบบวงรอบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่คำนึงถึงเฉพาะจุดท่องเที่ยวจุดใดจุดหนึ่ง แต่มุ่งพัฒนาและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในเส้นทางท่องเที่ยวตามระดับศักยภาพของพื้นที่และกิจกรรมที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

4.4.2.1 กลยุทธ์ การกำหนดโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง

ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ มีส่วนร่วมในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดชุมพร และพื้นที่เชื่อมโยงภายในจังหวัดใกล้เคียง พิจารณาจากศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ระยะทาง การเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงภายในโครงข่ายฯ การส่งต่อนักท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว

4.4.2.2 กลยุทธ์ การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

พัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการให้แกนนำชุมชน นักวิชาการ นักการตลาด หรือสื่อมวลชนที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวร่วมเดินทางท่องเที่ยว

ภายในเส้นทางฯ และให้ข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ รองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต ซึ่งรูปแบบการดำเนินการดังกล่าวยังช่วยเสริมสร้างกำลังใจ และเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน

4.4.3 ยุทธศาสตร์ การตลาดและประชาสัมพันธ์

4.4.3.1 กลยุทธ์ การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่างๆ

การพัฒนาสื่อประเภทต่างๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและความต้องการของสมาชิกเครือข่าย เช่น จัดทำทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาเว็บไซต์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน การทำปฏิทินและคู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร การจัดทำโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนด้วยช่องทางต่างๆ การกระจายนักท่องเที่ยวไปยังชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ

4.4.3.2 กลยุทธ์ พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ

การพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ในการใช้เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ การใช้ระบบคิวอาร์โค้ด เป็นต้น

4.4.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายระดับภาคใต้ และประเทศ เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับภาคใต้และประเทศ ซึ่งหวังให้เกิดการปฏิบัติการร่วมระหว่างเครือข่ายฯ จังหวัดต่างๆ แบ่งตามกลุ่มพื้นที่ของหน่วยงานราชการโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้แก่ 1) กลุ่มจังหวัดฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง 2) กลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดพังงา ภูเก็ต กระบี่ และระนอง 3) กลุ่ม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ทั้งนี้การดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ดังกล่าว จะนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ และระดับประเทศ ต่อไป

4.4.4.1 กลยุทธ์ การเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับภาคใต้และประเทศ

โดยเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพร เดินทางเชื่อมโยงและมีส่วนร่วมเป็นจังหวัดขับเคลื่อนหลัก ซึ่งเป็นแนวคิดการขยายเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ทั้งระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด ระดับภาคใต้ และระดับประเทศ

4.4.4.2 กลยุทธ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

เป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน สถานการณ์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแต่ละจังหวัด และร่วมวางแผนแนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

4.5 การบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายฯ ภายใต้ชื่อ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

4.5.1 สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

จากการพัฒนานาองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จวบจนปัจจุบัน คณะกรรมการดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ผ่าน 3 ช่องทางหลัก ได้แก่ 1) การพึ่งตนเองแบบเครือข่ายฯ กัลยาณมิตร 2) ปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และ 3) ดำเนินการผ่านกระบวนการวิจัย ซึ่งองค์กรเครือข่ายฯ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับต่างๆ ได้แก่ 1) ระดับพื้นที่ โดยการร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนจากบทเรียนของชุมชนพี่สู่ชุมชนน้อง 2) ระดับเครือข่ายฯ ย่อย โดยการมุ่งเชื่อมโยงเครือข่ายฯ ระดับกลุ่มอำเภอเพื่อให้เกิดการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยว 3) ระดับจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง โดยมุ่งให้เกิดการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเครือข่ายและหน่วยงานภาคีเครือข่ายฯ เพื่อให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติการร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับและสร้างการรับรู้ถึงภาพลักษณ์ขององค์กรที่มีระบบการบริหารจัดการอย่างเป็นทางการ คณะกรรมการจึงมีมติร่วมขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายฯ ภายใต้ชื่อ “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร” ซึ่งได้รับการจดทะเบียนสมาคมฯ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2556 โดยกำหนดให้สำนักงานใหญ่ของสมาคมฯ ตั้งอยู่ ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร และหลังจากนั้นองค์กรเครือข่ายฯ ได้รับรางวัลรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ. 2556 ประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยเข้ารับรางวัลเมื่อวันที่ 26-27 กันยายน 2556 ณ ห้องรอยัล จูบิลี่ ชั้น 1 อาคารชาเลนเจอร์อิมแพค เมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งข้อบังคับสมาคมฯ (รายละเอียดดังภาคผนวก ข) สรุปตามหมวดที่สำคัญ ดังนี้

4.5.1.1 วัตถุประสงค์ของสมาคม

- 1) เพื่อส่งเสริม ช่วยเหลือ และพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้ได้มาตรฐานตามข้อบังคับ หรือระเบียบที่สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้กำหนด
- 2) กำหนดข้อบังคับและมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 3) เพื่อส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น
- 4) เพื่อสร้างการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ให้เกิดการกระจายรายได้ โดยยึดแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางและตัวแทนเครือข่าย ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดภาคใต้

4.5.1.2 การดำเนินการกิจการของสมาคม

1) ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยบุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่เป็นสมาชิก ทำหน้าที่บริหารกิจการของสมาคมมีจำนวนอย่างน้อย 9 คน อย่างมากไม่เกิน 15 คน คณะกรรมการนี้ต้องเป็นสมาชิกสามัญที่ได้มาจากการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ของสมาคม และให้ผู้ที่ได้เลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ เลือกตั้งกันเองเป็นนายกสมาคม 1 คน อุปนายก 4 คน และเลขานุการ 1 คน สำหรับตำแหน่งกรรมการในตำแหน่งอื่นๆ ให้นายกสมาคมเป็นผู้แต่งตั้ง ผู้ที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่เข้าดำรงตำแหน่งต่างๆ ของสมาคม ตามที่ได้กำหนดไว้ซึ่งตำแหน่งของกรรมการสมาคมมีตำแหน่งและหน้าที่โดยสังเขปดังต่อไปนี้

1.1) นายกสมาคม ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการบริหารกิจการของสมาคม เป็นผู้แทนสมาคมในการติดต่อกับบุคคลภายนอก และทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ และการประชุมใหญ่ของสมาคม

1.2) อุปนายก ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายกสมาคมในการบริหารกิจการสมาคมปฏิบัติตามหน้าที่ที่นายกสมาคมได้มอบหมายและทำหน้าที่แทนนายกสมาคมเมื่อนายกสมาคมไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่การทำหน้าที่แทนนายกสมาคมให้อุปนายกตามลำดับตำแหน่งเป็นผู้กระทำการแทน

1.3) เลขานุการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของสมาคมทั้งหมดเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ของสมาคมในการปฏิบัติกิจการของสมาคม และปฏิบัติตามคำสั่งของนายกสมาคม ตลอดจนทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการประชุมต่างๆ ของสมาคม

1.4) เภรัณญิก มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินทั้งหมดของสมาคมเป็นผู้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย บัญชีงบดุลของสมาคม และเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ของสมาคมไว้เพื่อตรวจสอบ

1.5) ปฏิคม มีหน้าที่ในการให้การต้อนรับแขกของสมาคม เป็นหัวหน้าในการจัดเตรียมสถานที่ของสมาคมและจัดเตรียมสถานที่ประชุมต่างๆ ของสมาคม

1.6) นายทะเบียน มีหน้าที่เกี่ยวกับทะเบียนสมาชิกทั้งหมดของสมาคมประสานงาน กับเรัณญิกในการเรียกเก็บเงินค่าบำรุงสมาคมจากสมาชิก

1.7) ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่เผยแพร่กิจการและชื่อเสียงเกียรติคุณของสมาคมให้สมาชิกและบุคคลโดยทั่วไปให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

2) กรรมการตำแหน่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควร กำหนดให้มีขึ้นโดยมีจำนวนเมื่อรวมกับตำแหน่งกรรมการข้างต้นแล้ว จะต้องไม่เกินจำนวนที่ข้อบังคับได้กำหนดไว้ แต่ถ้าคณะกรรมการมิได้กำหนดตำแหน่งก็ถือว่าเป็นกรรมการกลาง

3) คณะกรรมการของสมาคมสามารถอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 2 ปี และเมื่อคณะกรรมการอยู่ตำแหน่งครบกำหนดตามวาระแล้ว แต่คณะกรรมการชุดใหม่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการ ก็ให้คณะกรรมการที่ครบกำหนดตามวาระรักษาการไปพลางก่อนจนกว่าคณะกรรมการชุดใหม่จะได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการ และเมื่อคณะกรรมการชุดใหม่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ให้ทำการส่งและรับมอบงานกันระหว่างคณะกรรมการชุดเก่าและคณะกรรมการชุดใหม่ให้เป็นที่เสร็จสิ้นภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการชุดใหม่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการ ทั้งนี้คณะกรรมการประกอบด้วย

ตารางที่ 6 รายชื่อคณะกรรมการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

รายชื่อ	ที่อยู่	ดำรงตำแหน่ง
1. นายอำพล ธานีครุฑ	32 ม.14 ต.บางน้ำจืด อ.หลังสวน จ.ชุมพร	นายกสมาคม
2. นายวัชรินทร์ แสงการ	31/3 ม.1 ต.ด่านสวี อ.สวี จ.ชุมพร	อุปนายก
3. นายรุ่งโรจน์ ใหม่ซ้อน	21/5 ม.3 ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร	อุปนายก
4. นายชัยรัตน์ แวนแก้ว	136 ม.9 ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร	อุปนายก
5. นางสาววันลี ชื่นเกาะสมุย	125 ม.9 ต.วิสัยใต้ อ.สวี จ.ชุมพร	เหรัญญิก
6. นางสาววรรณภัสสร สันติธรรมสุทธี	60 ม.2 ต.ทุ่งตะไคร้ อ.ทุ่งตะโก จ.ชุมพร	ประชาสัมพันธ์
7. นายสุริยา นาคแก้ว	12 ม.6 ต.สวนแตง อ.ละแม จ.ชุมพร	ปลัด
8. นายธนพล ผลเพิ่ม	563 ม.1 ต.ปากน้ำ อ.หลังสวน จ.ชุมพร	นายทะเบียน
9. นายพงศา ชูเนม	132 ม.6 ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร	กรรมการ
10. นายอำนาจ รักษาพล	94/3 ม.3 ต.ขนอม อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช	กรรมการและเลขานุการ

4.5.2 สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

เป็นแนวคิดการขยายเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ทั้งระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคใต้ ซึ่งเป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2555 โดยเครือข่ายจังหวัดชุมพรเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นจังหวัดขับเคลื่อนหลัก เมื่อวันที่ 29-30 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ณ ชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยร่วมขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช และกระตุ้นให้ชุมชนทั้งสมาชิกเก่าและใหม่ รวมกลุ่ม

เครือข่ายให้ชัดเจนและเชื่อมโยงสู่การเป็นเครือข่ายระดับกลุ่มจังหวัด วันที่ 6-7 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 ณ ชุมชนบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเชื่อมโยงกับองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี (สมาชิกชุมชนจำนวน 19 ชุมชน) และเชื่อมโยงสู่การเป็นเครือข่ายระดับกลุ่มจังหวัด พร้อมผลักดันให้เกิดเป็น “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้” และวันที่ 23-24 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 ณ โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ อำเภอสวี และชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้ เริ่มจากจังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และจังหวัดพัทลุง ซึ่งมติการประชุมให้สำนักงานใหญ่สมาคมฯ ตั้งอยู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากนั้นเป็นการดำเนินงานผ่านกระบวนการวิจัยและการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ โดยกลุ่มแกนนำเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพรร่วมเดินทางเชื่อมโยงเครือข่าย ซึ่งหวังให้เกิดการปฏิบัติการร่วมระหว่างเครือข่ายจังหวัดต่างๆ แบ่งตามกลุ่มพื้นที่ของหน่วยงานราชการโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เริ่มจาก 1) กลุ่มจังหวัดฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง 2) กลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดพังงา ภูเก็ต กระบี่ และระนอง 3) กลุ่ม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ทั้งนี้การดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ดังกล่าว จะนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ โดยดำเนินการ ดังนี้

4.5.2.1 ประสานแนวคิดการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ร่วมกับเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ ระหว่างวันที่ 4-6 เมษายน 2557 โดยเครือข่ายจังหวัดชุมพร ร่วมกับ เครือข่ายจังหวัดภูเก็ต เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา และเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดกระบี่ ร่วมหารือดังนี้ 1) ทบทวนการขับเคลื่อนเครือข่ายภาคใต้ ภายใต้โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย Zest of the South Project (มนต์เสน่ห์เมืองใต้) ผ่านทางสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร 2) ร่วมหารือทิศทางอนาคตเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ทั้งนี้เครือข่ายฯ ทั้ง 3 จังหวัดยอมรับหลักการและพร้อมประชุมเครือข่ายภาคฯ ในช่วงปลายเดือนมิถุนายน 2557 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดประชุมเครือข่ายฯ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย สมาคมฯ ชุมพร รับประสานและนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ ร่วมกับ เครือข่ายฯ กลุ่มอ่าวไทย เครือข่ายกลุ่มอันดามัน และเครือข่าย 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.5.2.2 ร่วมประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อเสนอแนวคิดการจัดตั้ง “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้” ณ ชุมชนวิถีพุทธคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ระหว่างวันที่ 22-23 มิถุนายน 2557 โดยสมาคมฯ จังหวัดชุมพร ร่วมกับ เครือข่ายฯ กลุ่มฝั่งอ่าวไทย และเครือข่ายฯ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยการดำเนินกิจกรรม ดังนี้ 1) ผู้แทนชุมชนวิถีพุทธคลองแดนกล่าวต้อนรับคณะ และแนะนำชุมชน 14 จังหวัดภาคใต้ 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3) สถานการณ์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ของแต่ละจังหวัด 4) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (ร่าง) มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สุ่อาเซียน 5) การมีส่วนร่วมกำหนดรูปแบบและแนวทางการการจัดตั้งสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ โดยการทบทวนและต่อยอดจากเดิม

ทั้งนี้เครือข่ายฯ ได้ร่วมร่างโครงสร้างสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ และมีมติในการเข้าร่วมการประชุมฯ ร่วมกับเครือข่ายฯ ฝั่งอันดามันเพื่อให้เกิดการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ อย่างเป็นรูปธรรม

4.5.2.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อร่วมวางแผนทางการบริหารจัดการเครือข่ายฯ และหารือแนวทางการจัดตั้ง สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ณ วิสาหกิจเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่าวลึก ตำบลอ่าวลึกเหนือ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ระหว่างวันที่ 10-11 กรกฎาคม 2557 โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยตัวแทนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน 14 จังหวัดภาคใต้ และสถาบันการศึกษาภายในพื้นที่เพื่อประสานงานระดับกลุ่มพื้นที่ โดยกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) สถานการณ์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแต่ละจังหวัด 3) ทบทวนแนวคิดการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ 4) พิจารณาคณะกรรมการสมาคมฯ และคณะกรรมการจัดตั้งสมาคมฯ 5) ร่วมวางแผนทางการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

4.5.2.4 ประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนพญาบังสา ตำบลควนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ระหว่างวันที่ 7-8 กันยายน 2557 โดยผู้แทนชุมชนพญาบังสา กล่าวต้อนรับคณะ แนะนำตัวและแนะนำเครือข่ายฯ จากนั้นประชุมตามวาระ คือ 1) ทบทวนสถานการณ์การจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้สถานการณ์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแต่ละจังหวัด 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4) ร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้และวาระอื่นๆ เสริมศักยภาพสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

ดังนั้นจากการที่แกนนำเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพรร่วมเดินทางและประชุมเชิงปฏิบัติการเชื่อมโยงเครือข่ายจังหวัดต่างๆ จำนวน 4 ครั้ง คณะกรรมการมีมติให้มีการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ซึ่งเป็นกระบวนการในการยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนควบคู่กับการรื้อฟื้นพาณิชยกรรมของภาคประชาชนสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับประเทศ สามารถสรุปได้ดังนี้ สมาคมฯ มีชื่อว่า สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ อักษรย่อว่า สทช.ต. สำนักงานของสมาคมฯ ตั้งอยู่ ณ 32 หมู่ที่ 14 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยวัตถุประสงค์ของสมาคมฯ คือ

1. เพื่อส่งเสริม ช่วยเหลือ และพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้ได้มาตรฐานตามข้อบังคับ หรือระเบียบที่สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้กำหนด

2. เพื่อกำหนดข้อบังคับและมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้มติของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการที่สมาคมฯแต่งตั้ง เป็นผู้กำหนด
3. เพื่อส่งเสริมอนุรักษ์วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
4. เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
5. เพื่อส่งเสริม พัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน และบริการให้ได้มาตรฐาน เกิดการสร้างงานกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง
6. เพื่อเป็นศูนย์กลางและตัวแทนเครือข่ายฯ ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 14 จังหวัดภาคใต้ เพื่อสามารถพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาสู่ระดับสากล

โดยให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยบุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่เป็นสมาชิก ทำหน้าที่บริหารกิจการของสมาคมมีจำนวนอย่างน้อย 9 คน อย่างมากไม่เกิน 15 คน คณะกรรมการนี้ต้องเป็นสมาชิกสามัญที่ได้มาจากการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ของสมาคม และให้ผู้ที่ได้เลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ เลือกตั้งกันเองเป็นนายกสมาคม 1 คน อุปนายก 5 คน และเลขานุการ 1 คน สำหรับตำแหน่งกรรมการในตำแหน่งอื่น ๆ ให้นายกสมาคมเป็นผู้แต่งตั้ง ผู้ที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่เข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ของสมาคมฯ ตามที่ได้กำหนดไว้ซึ่งตำแหน่งของกรรมการสมาคมมีตำแหน่งและหน้าที่โดยสังเขปดังต่อไปนี้

1. นายกสมาคม ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการบริหารกิจการของสมาคม เป็นผู้แทนสมาคมในการติดต่อกับบุคคลภายนอก และทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ และการประชุมใหญ่ของสมาคม
2. อุปนายก ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายกสมาคมในการบริหารกิจการสมาคมปฏิบัติตามหน้าที่ที่นายกสมาคมได้มอบหมายและทำหน้าที่แทนนายกสมาคมเมื่อนายกสมาคมไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่การทำหน้าที่แทนนายกสมาคมให้อุปนายกตามลำดับตำแหน่งเป็นผู้กระทำการแทน
3. เลขานุการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของสมาคมทั้งหมดเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ของสมาคมในการปฏิบัติกิจการของสมาคม และปฏิบัติตามคำสั่งของนายกสมาคม ตลอดจนทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการประชุมต่าง ๆ ของสมาคม
4. เภรัณยูภิก มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินทั้งหมดของสมาคมเป็นผู้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย บัญชีงบดุลของสมาคมฯ และเก็บเอกสารหลักฐาน ต่าง ๆ ของสมาคมไว้เพื่อตรวจสอบ

5. นายทะเบียน มีหน้าที่เกี่ยวกับทะเบียนสมาชิกทั้งหมดของสมาคมประสานงาน กับ
 ทรัพยากรในการเรียกเก็บเงินค่าบำรุงสมาคมจากสมาชิก

6. ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่เผยแพร่กิจการและชื่อเสียงเกียรติคุณของสมาคมให้สมาชิก
 และบุคคลโดยทั่วไปให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

7. กรรมการตำแหน่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควร
 กำหนดให้มีขึ้นโดยมีจำนวนเมื่อรวมกับตำแหน่งกรรมการข้างต้นแล้ว จะต้องไม่เกินจำนวนที่ข้อบังคับ
 ได้กำหนดไว้ แต่ถ้าคณะกรรมการมิได้กำหนดตำแหน่งก็ถือว่าเป็นกรรมการกลาง

ตารางที่ 7 รายชื่อคณะกรรมการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

รายชื่อ	ที่อยู่	ดำรงตำแหน่ง
1. นายอำพล ธาณีครุฑ	32 ม.14 ต.บางน้ำจืด อ.หลังสวน จ.ชุมพร	นายกสมาคม
2. นายกำพล ขาวอรุณ	99 ม. 6 ต.เขาแก้ว อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช	อุปนายก
3. นายสำเริง ราเขต	38/21 ม.1 ต.เกาะขาน้อย อ.เกาะยาว จ.พังงา	อุปนายก
4. นายบัญชา แขวงหลี	4/1 ม.4 ต.อ่าวนาง อ.เมือง จ.กระบี่	อุปนายก
5. นายยูหนา หลงสมัน	180 ม. 1 ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล	อุปนายก
6. นายมณัฐ ปลอดทอง	216 ม.3 ต.เกตุรี อ.เมือง จ.สตูล	อุปนายก
7. นางสาวจริญญา ศรีรักษ์	42 ม.1 ต.บางใบไม้ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี	ทรัพยากร
8. นางสาวลัดดา คาวจิตร	33/5 ม.5 ต.กมลา อ.กะทู้ จ.ภูเก็ต	นายทะเบียน
9. นายธนินทรณ์ ขุนจันทร์	48 ม.9 ต.ตะโหนด อ.ตะโหนด จ.พัทลุง	ประชาสัมพันธ์
10. นางสาวสุภาพร เชาวพ้อง	119 ม.1 ต.พรหมโลก อ.พรหมโลก จ. นครศรีธรรมราช	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
11. นายวัชรินทร์ แสงวงการ	31/3 ม.1 ต.ด่านสวี อ.สวี จ.ชุมพร	กรรมการ
12. นางสาวเบญจมาศ ณ ทองแก้ว	99 ม.5 ต.ละแม อ.ละแม จ. ชุมพร	กรรมการ
13. นายนราทร หงษ์ทอง	50 ม.4 ต.ศาลาด่าน อ.เกาะลันตา จ.กระบี่	กรรมการ
14. นายรุ่งโรจน์ ใหม่อ่อน	21/5 ม.3 ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร	กรรมการ
15. นายอำนาจ รักษาพล	94/3 ม.3 ต.ขนอม อ.ขนอม จ.นครศรีธรรมราช	กรรมการและ เลขานุการ

4.6 การขยายแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง

การขยายแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อหวังให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ ดังนั้นนักวิจัยร่วมกับแกนนำเครือข่ายฯ จึงร่วมเดินทางเพื่อแสวงหาเครือข่ายภาคีความร่วมมือทั้งภาคประชาชน รัฐ และเอกชน โดยดำเนินการ ดังนี้

4.6.1 เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวและกีฬาตามกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) กรณีศึกษาพื้นที่ด่านสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเชื่อมโยงกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ณ โรงแรมหาดทอง อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วันที่ 15 มกราคม 2557 สรุปผลดังนี้

4.6.1.1 เชื่อมโยงกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วยนายสุรินทร์ ทองรัตน์ กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรใต้น้ำ ผู้ใหญ่ศักดิ์ธนา นาคี คำบลไร่เก่า อำเภอสามร้อยยอด นายโพธิ์ฤทธิ์ เครือวัลย์ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ใหญ่เอี่ยม แสงสบาย และผู้ใหญ่ฉลาด ทองใบ

4.6.1.2 สมาคมฯ เสนอแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือ พัฒนาคมนาคม พัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเพื่อป้องกันการขายแผ่นดิน ควบคู่กับการดูแลและใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ดังนี้

1) โอกาสด้านการพัฒนาด่านสิงขรเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ 1.1) การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมสายหลักที่ไม่ซับซ้อนทั้งเส้นทางรถไฟและถนนสายหลัก 1.2) เชื่อมโยงเครือข่ายฯ ภาคส่วนต่างๆ อย่างจริงจังจากการประชุมครั้งนี้ เช่น มหาวิทยาลัยดำเนินการผ่านงานวิจัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านงานพัฒนา เอกชนโดยการประสานผลประโยชน์ร่วมกัน 1.3) เชื่อมโยงเครือข่ายฯชุมชนทั้งภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดชุมพร

2) กำหนดตัวตนของจังหวัดประจวบฯ ให้ชัดเจนแล้วจึงกำหนดโครงข่ายฯ การท่องเที่ยวภายในจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง เช่น อุทยานแห่งชาติกุยบุรี ห้วยหิน ชะอำ อุทยานแห่งชาติสามร้อยยอด อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน หรือแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ตัวอย่างการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว เช่น เกาะทะลุ-บางเบิด-เนินทราย-โครงการพระราชดำริฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์-แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบ่อสำโรง-บ้านทุ่งมหา-เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อ่าวบางสน พร้อมกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควบคู่การกำหนดหน่วยงานประสานหลักและกำหนดช่วงเวลาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

4.6.2 เสวนาร่วมกับกลุ่มรณรงค์หลังสวน และแนะนำองค์กรเครือข่าย พร้อมเชิญชวนเข้าร่วมเป็นสมาชิก ณ รุกข์หลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร วันที่ 5 มีนาคม 2557 เป็นการประชุมระหว่างคณะกรรมการเครือข่ายฯ และสมาชิกกลุ่มรณรงค์หลังสวน โดยเครือข่ายฯ แนะนำตัวและวัตถุประสงค์รวมถึงแนวคิดในการขับเคลื่อนเครือข่ายฯผ่านการจัดตั้งสมาคมฯ พร้อมเชิญชวนกลุ่ม

รฤกษ์หลังสวนเข้าร่วมเป็นสมาชิก ซึ่งกลุ่มรฤกษ์หลังสวน มีความยินดีในการเข้าร่วมโดยกลุ่มมีการริเริ่มจากงานวิจัยของการเคหะเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยวิทยาเขตสงขลา โดยการรวมกลุ่มเยาวชนภายในพื้นที่และกลุ่มนักเรียนจากโรงเรียนสวนศรีวิทยา อำเภอหลังสวน ด้วยการฝึกอบรมและให้ความรู้เยาวชนกลุ่มดังกล่าวเกี่ยวกับอาคารและสถาปัตยกรรมบริเวณชุมชนตลาดเก่าหลังสวนเพื่อเตรียมความพร้อมเป็นยุวมัคคุเทศก์ รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต และสนับสนุนให้กลุ่มกระทำเรื่องสาธารณะประโยชน์ ทั้งนี้หากกลุ่มมีการดำเนินการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะสามารถเชื่อมโยงการอนุรักษ์อาคารเก่าและวัฒนธรรมเมืองหลังสวนได้เป็นอย่างดี

4.6.3 ปฏิบัติการร่วมระหว่างสมาคมฯ และสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการสมัครสมาชิกศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ บ้านธรรมชาตดิตรณภัสสร โฮมสเตย์บ้านทอน-อม อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 14-15 มีนาคม 2557 เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกัน และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกศูนย์ฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.6.3.1 การสมัครเป็นสมาชิก 1) กรอกใบสมัครโดยมีหลักฐานการประชุมกลุ่ม CBT ที่มีมติให้ผู้แทนกลุ่มสมัครเป็นสมาชิก ลงลายมือชื่อ พร้อมบัตรประชาชนของกรรมการกลุ่มอย่างน้อย 3 คน ในใบสมัคร 2) ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในแบบสำรวจของศูนย์ประสานงาน 3) สมาชิกจ่ายค่าธรรมเนียมแรกเข้า จำนวน 100 บาท/ชุมชน และจ่ายค่าสมาชิกรายปีต่อเมื่อชุมชนได้รับนักท่องเที่ยวที่มาจากประสานงานของศูนย์ 500 บาท/ปี 4) จ่ายเงินคืน 5% จากราคาขาย โดยบวกเพิ่ม 5% จากต้นทุนหรือ 5% จากยอดขาย บริจาคให้ศูนย์ (ในกรณีที่มียกนักท่องเที่ยวจากการทำงานของศูนย์)

ทั้งนี้ศูนย์ประสานงานฯ จะทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชน พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวมาตรฐาน อย่างน้อย 1 โปรแกรมร่วมกับชุมชน ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผ่านสื่อต่างๆ มีระบบบันทึกการให้บริการและจำนวนนักท่องเที่ยวแต่ละชุมชน ผ่านการติดตามประเมินผลทุกๆ 3 เดือน

4.6.3.2 สิทธิประโยชน์ของชุมชนสมาชิก 1) ได้รับการประชาสัมพันธ์ข้อมูลชุมชนทั้งโปรแกรมการท่องเที่ยวและบริการในเว็บไซต์ของศูนย์ประสานงานฯ <http://cbtnetwork.org> /รวมทั้งสื่อต่างๆ และบริษัททัวร์ที่สนใจ 2) แจกข่าวสารที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นระยะ

มติของคณะกรรมการสมาคมฯ เห็นชอบให้สมัครในนามสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

4.6.4 เข้าร่วมการสัมมนาผู้ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวครั้งที่ 9 เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้และส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาดท่องเที่ยวสมัยใหม่ให้แก่ผู้ได้รับรางวัล ทั้งภาครัฐกิจหน่วยงานราชการและชุมชนท่องเที่ยว ณ ห้องเมย์ แพร์ บอลรูม เอ ชั้น 11 โรงแรมเดอะเบียร์เคลีย์

ประชุมฯ กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 20-22 มีนาคม 2557 ซึ่งตัวแทนสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร มีโอกาสพัฒนาเครือข่ายร่วมกับภาคส่วนต่างๆ พร้อมเสนอแนวคิด นวัตกรรมสร้างคุณค่า พัฒนาการท่องเที่ยวไทย ประเด็นการเปิดโอเดียการตลาดและกลยุทธ์สร้างสรรค์ร่วมกันระหว่าง การท่องเที่ยวโดยชุมชนและการธุรกิจรับผิดชอบสังคม คือ 1) การพัฒนาเครือข่ายกินรี โดยปฏิบัติการ ร่วมกันตามแนวคิดเครือข่ายฯ โดยการประชุมร่วมแบบสัญจร ปฏิบัติการร่วมกิจกรรมต่าง และเป็น หน่วยงานประสานหลักกับภาคีทุกภาคส่วน 2) เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อหวังผลด้าน การตลาดสอดคล้องตามสถานการณ์การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการรับผิดชอบต่อสังคม และเพื่อหวัง ผลในการมีส่วนร่วมสร้างสังคมแห่งความเป็น “สุข” ในพื้นที่ต้นและชุมชนโดยรอบ มุ่งเน้นการมีส่วน ร่วมรับรายได้ สร้างอาชีพ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำเสีย เศษอาหาร การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) พัฒนาโครงข่าย การท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อพัฒนานวัตกรรมสร้างคุณค่า เช่น สร้างรายได้ เผยแพร่วัฒนธรรม อัตลักษณ์ไทย คุณค่าทรัพยากร

4.6.5 เชื่อมโยงเครือข่ายฯ จังหวัดระนอง ภายใต้โครงการพัฒนากลไกการตลาดและเสริมสร้าง ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวอันดามัน ประจำปีงบประมาณ 2557 กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการและสมาชิกในการบริหารจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้และการพบ ทางเลือกใหม่ในการบริหารกลุ่มจัดการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นแนวทางในการทำงาน ด้านการท่องเที่ยวชุมชน ณ ห้องประชุมชั้น 2 โรงแรมโอเพนอินท์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง วันที่ 28 พฤษภาคม 2557 เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายฯ จังหวัดระนอง พร้อมทั้งชี้แจงบทบาทของสมาคม การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และเชื่อมโยงสู่การเข้าร่วมเครือข่ายฯ ภาคใต้ โดย ชุมชนที่เข้าร่วม ประกอบด้วย ชุมชนบ้านโนง อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดระนอง และการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหาดส้มแป้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

4.6.6 เชื่อมโยงเครือข่ายครูรากแก้ว และพลังนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ในภาคใต้ ณ วิทยาลัยชุมชนสตูล จังหวัดสตูล ระหว่างวันที่ 13-14 มิถุนายน 2557 เป็นการเชื่อมโยงและขยาย เครือข่ายในระดับภาคใต้โดยหวังให้ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ภาคใต้ เป็นแหล่งประกอบกิจกรรมรับใช้ สังคมและแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนของนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยฯ โดยตัวแทนสมาคมฯ แนะนำผู้เข้าร่วมประชุมให้เข้าใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งกระจายตัวอยู่ทั่วทุกจังหวัดของภาคใต้ พร้อมทั้ง 1) ชี้ให้เห็นความเพียรของชุมชนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาด้วย เครื่องมือต่างๆตามความถนัดของแต่ละชุมชน 2) ชี้ให้เห็นการขับเคลื่อนเครือข่ายตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด ภูมิภาค และมุ่งสู่ปฏิบัติการระดับประเทศ 3) ชี้ให้เห็นนโยบายรับผิดชอบต่อ สังคมของหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ เพื่อมุ่งสร้างสุขในพื้นที่ต้นร่วมกับชุมชนโดยรอบ ดังนั้นจึงควร พัฒนาเครือข่ายครูรากแก้วรับใช้สังคม โดยเครือข่ายครูรากแก้วมีหน้าที่นำพากิจกรรมของนักศึกษา

สังกัดมหาวิทยาลัยต่างๆ และเป็นองค์กรประสานหลักระหว่างภาคส่วนต่างๆกับเครือข่ายภาคประชาชน ในการทำกิจกรรมเพื่อธรรมชาติ-สิ่งแวดล้อม สังคม-วัฒนธรรม และพัฒนาชุมชน ร่วมกัน

4.6.7 ปฏิบัติการร่วมในการจัดงานบวชทะเลท้องตมใหญ่ และงานทะเลโลก โดยศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 จังหวัดชุมพร ณ ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 8 มิถุนายน 2557 ซึ่งกิจกรรมภายในงาน ประกอบด้วย

4.6.7.1 กิจกรรมทะเลโลก ปีนี้พื้นที่เป้าหมาย 7 พื้นที่ โดยจังหวัดชุมพร จัดพร้อมงานบวชทะเล ภายในงานมีกิจกรรม ปล่อยปลา-เต่าทะเล เก็บขยะ จักรยาน ส่วนกิจกรรมเสริม ประกอบด้วย พายเรือแคนู-คายัคเก็บขยะ เสริมป่าชายเลน ท่อนแนวเขต ดำน้ำเก็บขยะ-ปล่อยหอยมือเสือ และเรือใบโบราณ

4.6.7.2 กิจกรรมบวชทะเลท้องตมใหญ่ โดยมีกิจกรรมทางบก ได้แก่ การจัดนิทรรศการมอบพันธุ์ปูดำ พิธีทางพุทธศาสนา ส่วนกิจกรรมทางทะเล ได้แก่ ทำซั้งบ้านปลา จุลินทรีย์ก้อน บ้านปูไข่-หมึก-ม้าน้ำ

4.6.7.3 หน่วยงานภาคี ประกอบด้วย สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 12 (ชุมพร), ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 ชุมพร ,การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดชุมพร , สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร, อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร , ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนกลาง (ชุมพร), สำนักงานจังหวัดชุมพร , อำเภอสวี , ประมงอำเภอสวี , มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร และสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

ทางสมาคมฯ เสริม ให้บ้านม้าน้ำเชื่อมโยงกับโฮมสเตย์เป็นแรงเสริมหรือการให้รางวัล (บ้านโฮมสเตย์ เท่ากับ บ้านม้าน้ำ) โดยใช้สัญลักษณ์เพื่อกระตุ้นสำนึกคน เช่น โลโก้หรือประกาศนียบัตร โดยเชิญหน่วยงานมอบ ซึ่งทางสมาคมฯ เข้าร่วมโดยนำผลผลิตจากครัวเรือนพอเพียง มาสมทบและเชิญกลุ่มชมรมรักษ์เรือใบโบราณละแมเข้าร่วมกิจกรรม

4.6.8 เชื่อมโยงเครือข่ายฯ พื้นที่เชื่อมโยง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อเพิ่มปริมาณปูเปี้ยว ชุมชนท่าฉาง ตำบลเขาถ่าน อำเภوتاฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 3 กรกฎาคม 2557 เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งชุมชนบ้านเขาถ่าน สามารถเชื่อมโยงกับอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยตัวแทนสมาคมฯ เสนอภายใต้ทุนทางสังคมและทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่ ดังนี้ 1) การอนุรักษ์ป่าชายเลนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานีอนุรักษ์ป่าชายเลนที่ 13 โดยดำเนินกิจกรรมผ่านโครงการต่างๆ , กิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร , กิจกรรมของบริษัทThai Bev. และ กิจกรรมของNgo ซึ่งจะต้องมีความต่อเนื่องเพื่อใช้กิจกรรมกระตุ้น เช่น บ้านปลาหญ้าทะเล การอนุรักษ์ปูแสม-กุ้ง-หอย กิจกรรมชมหิ่งห้อย กิจกรรมท่องเที่ยวเกาะ-นก เป็นต้น 2) พัฒนากิจกรรมเยาวชนภายในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์น้อย เพื่อสร้างคนรองรับกิจกรรมต่างๆ หรือเยาวชนกับสมุนไพร เป็นต้น 3) พัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์น้ำสมุนไพร รองรับกิจกรรมต่างๆ ภายใน

หน่วยงานโดยกระตุ้นให้หน่วยงาน กิน-ใช้-ฝาก จัดเลี้ยง-สัมมนา หรือฝากขาย และเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้ต้องสร้างความน่าเชื่อถือ-เชื่อมั่น 4) ใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นสะพานเชื่อมสู่กิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมเด่น เช่น พุญาเค็มร้อน-ป่าชายเลน , อาหารพื้นบ้าน เช่น ผักปลอดสารพิษ เป็ยว (แกง ยำ ตำ) , ชมป่าชายเลน-สมุนไพร-หิ้งห้อย-สัตว์ป่า มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาหารปลอดภัย ควบคุมการเชื่อมโยงเครือข่ายฯ จังหวัด-กลุ่มจังหวัดและภาคใต้

4.6.9 เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดระนอง ณ ชุมชนบ้านหาดทรายดำ ตำบลราชครู อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ระหว่างวันที่ 3-4 สิงหาคม 57 เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดระนอง โดยตัวแทนสมาคมฯ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดบทเรียนกับสมาชิกชุมชนบ้านหาดทรายดำ ดังนี้

4.6.9.1 ร่วมวิเคราะห์ต้นทุนของชุมชนบ้านหาดทรายดำ ดังนี้ 1) ทุนทรัพยากร : ป่าชายเลน ป่าดิบชื้น เล-คลอง อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร ผลิตน้ำธรรมชาติเพื่ออุปโภค-บริโภค และการสร้างอาชีพ 2) ทุนคน : การใช้ทรัพยากรภายใต้ข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชน และการรวมกลุ่มกันเฉพาะกิจเมื่อเกิดวิกฤต (แต่ขาดการต่อสู้อย่างเป็นรูปแบบ/องค์กรชุมชน) 3) ทุนความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ จนมีข้อสงสัยว่า ความช่วยเหลือดังกล่าวจะทำให้คนในชุมชนรอ หรือไม่

4.6.9.2 สมาคมฯ จึงร่วมเสนอทางเลือกในการสร้าง “สุข” ให้กับคนในชุมชน คือ 1) “รอ” บนฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แต่อยู่ท่ามกลางความกดดันของสังคมทั้งภายในและจากภายนอก ขณะที่ทรัพยากรลดน้อยลงไปเรื่อยๆ ประกอบกับชุมชนมีโอกาสเป็นเครื่องมือขององค์กรที่ชุมชนเข้าใจว่านั่นคือการ “ให้” 2) “ทำ” บนฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ตามความถนัดตน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและดำรงวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งทางเลือกหนึ่ง คือ การท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยสมาคมฯ พร้อมนับหนึ่งร่วมกับชุมชนบ้านหาดทรายดำ

4.6.10 เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดภูเก็ต ณ ชุมชนเกาะยาวน้อย อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ระหว่างวันที่ 18-20 กันยายน 2557 ตัวแทนเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพร ร่วมพัฒนาเครือข่ายฯ ผ่านรูปแบบการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างเครือข่ายฯ ภาคประชาชนและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันให้เกิดปฏิบัติการร่วมภายในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีการจัดกระบวนการ ดังนี้ 1) รู้จักตน รู้จักกัน สร้างสัมพันธ์พี่น้อง : มาจากชุมชนไหน ทำอะไรเพื่อสร้างสุขกับชุมชน ทำไปเพื่ออะไร 2) ชี้ให้เห็นว่าทำไมต้องการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวกระแสน้ำอย่างภูเก็ต 3) ร่วมแลกเปลี่ยนโดยใช้บทเรียนชุมชนเกาะยาวน้อย และชุมชนเกาะพิทักษ์ เพื่อให้เห็นบทเรียนและความจริงของเครื่องมือการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4) การพัฒนาเครือข่ายระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับภาคใต้-ประเทศ

เครือข่ายฯ จังหวัดชุมพร เสนอการปฏิบัติการร่วมระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งเป้า “ทำ” ในระดับพื้นที่-กลุ่มพื้นที่-จังหวัดโดยใช้เครื่องมือในการสร้างสุขตามความถนัดของตน ส่วนระดับภาคและประเทศมีตัวแทน 14 จังหวัดรวมกลุ่มเพื่อขับเคลื่อนและนำพาปณิธานเครือข่ายสู่นโยบาย

ระดับประเทศ อันได้แก่ เพื่อธรรมชาติ-สิ่งแวดล้อม สังคม-วัฒนธรรม พัฒนาชุมชน-คน บนวิถีแห่งความพอเพียง ทั้งนี้การขับเคลื่อนดังกล่าวดำเนินการผ่านช่องทางต่างๆ คือ การพึ่งตนเอง หน่วยงานภาคี และงานวิจัย ทั้งนี้หากจังหวัดภูเก็ตดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายฯ โจทย์ที่ท้าทายคือ บทบาทของเครือข่ายฯ คือ 1) ประสานทุกทิศ: สถาบันการศึกษา รัฐ เอกชน ประชาชน NGOs ฯลฯ 2) เชื่อมสัมพันธ์: ประชุมสัญจร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (เดิมกำลังใจ) และพัฒนาระบบการตลาดแบบส่งต่อ 3) ปฏิบัติการร่วม: โครงการการท่องเที่ยว พัฒนาเครือข่าย นำพาพันธมิตรร่วมสู่ระดับต่างๆ กำหนดมาตรฐานร่วม (กลั่นกรองกันเอง เครื่องมือพัฒนาศักยภาพชุมชนสมาชิก)

4.7 บทเรียนการขับเคลื่อนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

บทเรียนจากประสบการณ์ในการขับเคลื่อนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ดำเนินการภายใต้โครงการวิจัย ระบบโครงการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง ซึ่งคาดหวังให้การเชื่อมโยงโครงการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือระหว่างชุมชนสมาชิกภายในองค์กรเครือข่ายฯ แต่เนื่องจากการขับเคลื่อนงานในระยะเริ่มต้นจึงขยับได้ในระดับของการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนในเครือข่าย โดยการปฏิบัติการส่วนใหญ่อยู่ในระดับชุมชน ที่แต่ละชุมชนต้องดำเนินการด้านการจัดการการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ตนเอง ส่งผลให้การปฏิบัติการร่วมระหว่างชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ และหน่วยงานภาคีเครือข่ายยังไม่เป็นรูปธรรม ดังนั้นองค์กรเครือข่ายฯ จึงควรมิบทบาทบทบาท คือ 1) เป็นหน่วยงานประสานหลักกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน NGOs เป็นต้น 2) เชื่อมความสัมพันธ์และกระตุ้นความเข้มแข็งระหว่างชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ โดยดำเนินการในลักษณะการประชุมสัญจรให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยวและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นกระบวนการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับชุมชนเจ้าภาพ 3) พัฒนาระบบการตลาดแบบส่งต่อโดยพิจารณาจากศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ระยะทาง การเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงภายในเครือข่ายฯ และความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างชุมชนสมาชิก 4) กระตุ้นการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกภายในเครือข่ายฯ และระหว่างองค์กรเครือข่ายฯ กับหน่วยงานภาคีโดยมุ่งนำพาพันธมิตรร่วมสู่การปฏิบัติร่วมกันในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับพื้นที่จนถึงระดับจังหวัด พร้อมทั้งผลักดันให้แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบรรจุในแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

ส่วนบทเรียนจากการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ภายใต้โครงการวิจัย แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เป็นกระบวนการในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความร่วมมือระหว่างชุมชนสมาชิกภายในองค์กรเครือข่ายฯ รวมทั้งความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวโดย

ชุมชนแก่ชุมชนสมาชิก ผ่านการดำเนินการแบบพี่ดูแลน้อง โดยการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีบทเรียนด้านการจัดการ ที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์สู่ชุมชนที่เพิ่งดำเนินการ หรือชุมชนที่คิดจะดำเนินการด้านการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมหลักคือการประชุมแบบสัญจร เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนควบคู่กับการสอดแทรกองค์ความรู้จากแกนนำ นักวิชาการหรือหน่วยงานภาคี และเป็นการให้กำลังใจแก่ชุมชนสมาชิกที่เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบการจัดการของชุมชนเจ้าภาพเพื่อให้เกิดการปรับปรุง แก้ไข และมีแนวทางการบริหารจัดการในอนาคต กระบวนการดังกล่าวยังสามารถกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนเครือข่ายย่อย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ครอบคลุมอำเภอละแม อำเภอหลังสวนและ อำเภอทุ่งตะโก กลุ่มที่ 2 ครอบคลุมอำเภอประพิต อำเภอสวี อำเภอปะทิว และอำเภอเมือง และกลุ่มที่ 3 อำเภอพะโต๊ะ ส่งผลให้เกิดการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างชุมชนสมาชิกเครือข่ายๆ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของระยะทางและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว

ปัจจุบันแกนนำชุมชนสมาชิกมีการดำเนินการขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการดังนี้ 1) การพึ่งตนเองแบบกัลยาณมิตร หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมโดยแกนนำองค์กรเครือข่ายๆร่วมกันออกงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งปัจจัยจำกัดของกลุ่มแกนนำ ได้แก่ เวลา งบประมาณ และภาระงานของตนเองในการขับเคลื่อนระดับพื้นที่หรือชุมชน ส่งผลให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการเข้าร่วมระดับเครือข่าย 2) ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายๆโดยดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งบทเรียนที่ผ่านมามีคือ หากแกนนำองค์กรเครือข่ายไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงานดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินโครงการไม่สอดคล้องตามความต้องการขององค์กรเครือข่ายๆและทิศทางการพัฒนาในอนาคต 3) ดำเนินการร่วมกันผ่านโครงการวิจัยจากหน่วยงานสนับสนุนทุนวิจัย ซึ่งที่ผ่านมาแกนนำองค์กรเครือข่ายๆ สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมและได้รับการหนุนเสริมเรื่องอื่นๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ องค์ความรู้ทางวิชาการ เป็นต้น แต่หากขาดความต่อเนื่องและต่อยอดผลงานวิจัยก็จะส่งผลต่อความไม่ยั่งยืนขององค์กรเครือข่ายๆ

ทั้งนี้จากการประชุมเครือข่ายๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดชุมพรเป็นอย่างดี เช่น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 12 (ชุมพร), ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 ชุมพร ,การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดชุมพร , สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร, อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร , ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนกลาง (ชุมพร), สำนักงานจังหวัดชุมพร, พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร, มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร ,สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร เป็นต้น ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่จะส่งผลให้การปฏิบัติการขององค์กรเครือข่ายเกิดความต่อเนื่องจากการมี

โอกาสเข้าไปร่วมกำหนดและตัดสินใจในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ แต่ปัจจุบันภาคีเครือข่ายยังขาดการบูรณาการทำงานและปฏิบัติการร่วมกับองค์กรเครือข่ายฯ และชุมชนสมาชิกอย่างจริงจัง ประกอบกับที่ผ่านมามีการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ยังไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงระดับนโยบาย อีกทั้งยังไม่สามารถดึงหน่วยงานภาคีเข้ามาทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนสมาชิก และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของนโยบายภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้แผนนโยบาย ท่องเที่ยววิถีไทย

การประชุม ณ ชมรมรักเรือใบโบราณละแมและมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร วันที่ 23-24 พฤศจิกายน 2556

การประชุม ณ ชุมชนบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอยางตะโก จังหวัดชุมพร วันที่ 3 มกราคม 2557

การประชุม ณ ที่ว่าการอำเภอยะโด๊ะ อำเภอยะโด๊ะ จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ 2557

ภาพที่ 7 การประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และเชื่อมโยงเครือข่ายภาคใต้

การประชุม ณ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อ่าวบางสน ตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร
ระหว่างวันที่ 12-13 พฤษภาคม 2557

การประชุม ณ ชุมชนวังตะกอก ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร วันที่ 8 กรกฎาคม 2557

ร่วมประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อเสนอแนวทางการจัดตั้ง “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้” ณ ชุมชนวิถีพุทธคลองแดน อำเภอร่อนคอง จังหวัดสงขลา
ระหว่างวันที่ 22-23 มิถุนายน 2557

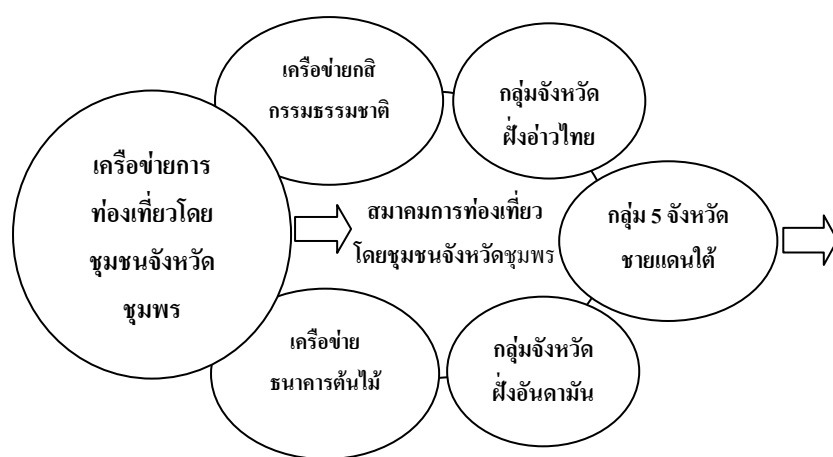

ประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อร่วมวางแผนทางการบริหารจัดการ
เครือข่ายฯ และหารือแนวทางการจัดตั้ง สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ณ วิสาหกิจเครือข่าย
การท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่าวลึก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ระหว่างวันที่ 10-11 กรกฎาคม 2557

ประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนพญาบังสา ตำบลควนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
ระหว่างวันที่ 7-8 กันยายน 2557

ภาพที่ 7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่ายฯ

- ประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่ายฯ
- ร่วมสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่ายฯ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- ขยายแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ภายในจังหวัดชุมพร และพื้นที่เชื่อมโยงจังหวัดใกล้เคียง

การประชุมสัญจร และการเชื่อมโยงเครือข่าย

- การจัดประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวน 6 ครั้ง เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายฯ
- การขยายแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 10 ครั้ง เพื่อแสวงหาภาคีความร่วมมือทั้งภาคประชาชน รัฐ และเอกชน
- การผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติระดับนโยบายภาครัฐ ทั้งระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคใต้ จำนวน 4 ครั้ง นำไปสู่การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

การมีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพ

แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

- แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ปัจจุบันยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและองค์กรเครือข่ายฯจะมีการเชื่อมโยงในอนาคต จำนวน 20 แหล่ง
- แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง จำนวน 10 แหล่ง
- แนวคิดการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่เชื่อมโยงภายในจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 5 เส้นทาง

การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จังหวัดชุมพร ภายใต้รูปแบบ

“สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

การขับเคลื่อนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ระดับกลุ่มจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ

ภาพที่ 8 สรุปแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัย “แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร” เป็นการร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เพื่อให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่นโยบายทั้งในระดับพื้นที่ชุมชน เครือข่ายระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ดังนั้นองค์กรเครือข่ายฯ จึงต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อบ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถและสถานภาพการดำเนินการขององค์กร อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเครือข่ายฯ และสามารถตัดสินใจเลือกในการบริหารจัดการองค์กร ตลอดจนการกำหนดนโยบายและแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยดำเนินการผ่านกระบวนการวิจัย ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ปัจจุบันยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและองค์กรเครือข่ายฯ จะมีการเชื่อมโยงในอนาคต จำนวน 20 แหล่ง และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง จำนวน 10 แหล่ง 2) การจัดประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวน 6 ครั้ง เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายฯ 3) การขยายแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 10 ครั้ง เพื่อขยายแนวคิดการใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม และเพื่อแสวงหาภาคีความร่วมมือทั้งภาคประชาชน รัฐ และเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ 4) การผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติระดับนโยบายภาครัฐ ทั้งระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคใต้ โดยกลุ่มแกนนำเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพรร่วมเดินทางเชื่อมโยงเครือข่ายฯ จำนวน 4 ครั้ง ทั้งนี้การดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ดังกล่าว นำไปสู่การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ทั้งนี้สามารถสรุปผลการศึกษาตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง

แกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ มีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง เพื่อบ่งชี้ระดับศักยภาพและสถานภาพปัจจุบัน พร้อมลำดับความสำคัญและคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ซึ่งกระบวนการดังกล่าว เป็นการทำความเข้าใจ และให้กำลังใจ พร้อมทั้งร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบการจัดการ และให้คำแนะนำด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่ชุมชนสมาชิกใหม่ ภายใต้วัตถุประสงค์ของเครือข่ายฯ คือ เพื่อประสานความ

ร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้าง ภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และ ขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งสรุปผลการศึกษา พบว่า ภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ปัจจุบันยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและองค์กรเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงในอนาคต จำนวน 20 แหล่ง ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป จำนวน 12 แหล่ง ซึ่งส่วนใหญ่ มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดย ชุมชนเกาะพิทักษ์ และ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลินชุมพร คาบานารีสอร์ท มีศักยภาพสูงสุด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.80 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานภาพเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 6 แหล่ง โดยชุมชนบ้านคลองเรือ มีศักยภาพสูงสุด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.52 นอกจากนี้สถานภาพแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบันที่จำแนกได้เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป และแหล่งเที่ยวเชิงนิเวศ คือ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลบางสน ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 และที่เป็นทั้ง แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย คือ กลุ่มล่องแพมาลิน ค่า คะแนนเท่ากับ 2.47

แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่เชื่อมโยงภายในจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ จังหวัดระนอง ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 10 แหล่ง ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 5 แห่ง โดยชุมชนบ้านม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง มีค่า คะแนนสูงสุด เท่ากับ 2.67 แหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป จำนวน 2 แหล่ง คือ ชุมชนบ้านโนนง อำเภอละอุ่น และชุมชนหาดส้มแป้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ค่าคะแนนเท่ากับ 2.00 และ 1.60 ตามลำดับ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง ผจญภัย จำนวน 1 แหล่ง คือ ชมรมเพลินไพรศรีนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง ค่าคะแนนเท่ากับ 2.33 นอกจากนี้สถานภาพแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบันที่จำแนกได้เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ทั่วไปและแหล่งเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ชุมชนบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 และที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย คือ แหล่ง ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศชุมชน อบต.คันธุลี อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ค่าคะแนนเท่ากับ 2.07

5.2 การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร

หากพิจารณาจากศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ระยะทาง การเดินทางที่สามารถ เชื่อมโยงภายในโครงข่ายฯ การส่งค่อนักท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว สามารถ พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ เชื่อมโยงภายในจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง ดังนี้

1. โครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใน อำเภอเมือง – อำเภอปะทิว เป็นเส้นทาง ท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนกับการพึ่งพิงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ควบคู่กับ

การศึกษาเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลภายในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร

2. โครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง – อำเภอสวี – อำเภอทุ่งตะโก – อำเภอหลังสวน – อำเภอละแม เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเลียบริมชายฝั่งทะเลที่ผ่านแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพระดับสูง-ปานกลาง เส้นทางดังกล่าวนอกจากได้ชมวิถีชีวิตชนชาวยุโรปที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานแล้ว ยังสามารถศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน และสามารถเดินทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. โครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง – อำเภอพะโต๊ะ เป็นการเดินทางภายในเส้นทางที่ค่อนข้างลาดชันและคดเคี้ยว มีทัศนียภาพที่สวยงามของภูเขาและทรัพยากรป่าไม้ ด้วยระยะทาง และสามารถเดินทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามัน หรือเดินทางเป็นวงรอบโดยผ่านจังหวัดระนอง

4. โครงการท่องเที่ยวจากภูผาสู่หาดหิน เป็นการเดินทางนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันแต่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันของคนและทรัพยากรจากต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

5. โครงการการท่องเที่ยวตามศาสตร์พระราชา ด้วยรูปแบบการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ ในกิจกรรมของชุมชนสมาชิก ซึ่งเห็นผลเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ตลอดเส้นทางทั้งสี่โครงการเส้นทางคมนาคมสายหลักสามารถแวะเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงภายในเครือข่ายฯ ได้ตลอดเส้นทาง

5.3 แนวทางการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

จากการจัดประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร โดยองค์กรเครือข่ายฯ เป็นหน่วยงานประสานหลัก ในการจัดประชุม ภายใต้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่ายฯ เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งการจัดประชุมแต่ละครั้งเป็นการประชุมแบบสัจจกร เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายเครือข่ายฯ และเพื่อต้องการให้แกนนำเครือข่ายร่วมกันให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นด้านการจัดการรวมทั้งด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังช่วยเสริมสร้างกำลังใจ และเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนเจ้าภาพ สรุปผลการศึกษาดูงานตามรายการกิจกรรม ดังนี้

การประชุม ณ ปากตะโกโฮมสเตย์ อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร วันที่ 23-24 กันยายน 2556 เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างทีมวิจัยและนักวิจัยท้องถิ่นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัยตลอดกระบวนการ พร้อมทั้งแนะนำการใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เพื่อบ่งชี้ระดับศักยภาพและสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ และหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิก นอกจากนี้เลขานุการ

แจ้งผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ระหว่างวันที่ 5-6 กันยายน 2556 ณ โรงแรมฐิติภา รีสอร์ท แอนด์สปา โดยมีแกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ เข้าร่วม จำนวน 12 คน และหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้าร่วม 32 หน่วยงาน ทั้งนี้การประชุมดังกล่าว เป็นการต่อยอดถึงโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านการเสวนา หัวข้อ 1) ทิศทางในอนาคตของการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านมุมมองผู้เข้าร่วมเสวนา 2) จากประสบการณ์ผู้เข้าร่วมเสวนา สิ่งที่ชุมชนต้องพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต 3) แนวทางการหนุนเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแต่ละหน่วยงาน พร้อมทั้งคณะกรรมการเครือข่ายฯ แจ้งผลการดำเนินการขอจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยสมาคมตั้งอยู่ที่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร เลขที่ 99 หมู่ที่ 5 ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

การประชุม ณ ชมรมรักเรือใบโบราณละแมและมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร วันที่ 23-24 พฤศจิกายน 2556 ชุมชนสมาชิกเครือข่ายยอมรับและมีส่วนร่วมในการกำหนดแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่จะทำการสำรวจ จำนวน 20 แหล่ง พร้อมชี้แจงผลการดำเนินงานของสมาคมฯ ซึ่งส่งผลให้ได้รับรางวัลรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ. 2556 ประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การประชุม ณ ชุมชนบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอนาทม จังหวัดตราด วันที่ 3 มกราคม 2557 เพื่อแจ้งเรื่องเร่งด่วนในการจัดทำโครงการของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปีงบประมาณ 57 ผ่านทางสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร ซึ่งการเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากกรมการท่องเที่ยว โดยผ่านเลขานุการ สมาคมฯ จำนวน 4 โครงการฯ ในการนี้ มีการประชุมร่วมกับมูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ โดยสมาคมฯ นำเสนองานทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผ่านผู้แทนจากมูลนิธิฯ เพื่อมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายประเทศ

การประชุม ณ ที่ว่าการอำเภอพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ 2557 เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีบทเรียนด้านการจัดการ ที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์สู่ชุมชนที่เพิ่งดำเนินการ หรือชุมชนที่คิดจะดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และร่วมหาแนวทางในการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ควบคู่การเชื่อมโยงกับเครือข่ายฯ ภาคใต้

การประชุมย่อยระดับพื้นที่ ณ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อ่าวบางสน ตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 12-13 พฤษภาคม 2557 ประกอบด้วย ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ภายในอำเภอสวี อำเภอเมือง และอำเภอปะทิว และการประชุม ณ ชุมชนวังตะกอก ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร วันที่ 8 กรกฎาคม 2557 ประกอบด้วย ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ภายในอำเภอละแม อำเภอหลังสวน และอำเภอนาทม เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับพื้นที่ ที่ให้เกิดการพัฒนาโครงการท่องเที่ยวย่อย และร่วมวางแผนการปฏิบัติงานสมาคมฯ ระดับพื้นที่

จากการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ส่งผลให้เกิด 1) การเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความร่วมมือระหว่างชุมชนสมาชิกภายในองค์กรเครือข่ายฯ รวมทั้งความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่ชุมชนสมาชิก ผ่านการดำเนินการแบบพี่ดูแลน้อง 2) การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีบทเรียนด้านการจัดการ กับชุมชนที่เพิ่งดำเนินการ หรือชุมชนที่คิดจะดำเนินการด้านการท่องเที่ยว 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนควบคู่กับการถอดเทรกองความรู้จากแกนนำ นักวิชาการหรือหน่วยงานภาคี 4) การให้กำลังใจแก่ชุมชนสมาชิกที่เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และร่วมกันวิภาครูปแบบการจัดการของชุมชนเจ้าภาพเพื่อให้เกิดการปรับปรุง แก้ไข ผ่านการประชุมแบบสัญจร 5) กระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนเครือข่ายย่อย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ครอบคลุมอำเภอละแม อำเภอหลังสวนและ อำเภอทุ่งตะโก กลุ่มที่ 2 ครอบคลุมอำเภอประพิต อำเภอสวี อำเภอปะทิว และอำเภอเมือง และกลุ่มที่ 3 อำเภอพะโต๊ะ ส่งผลให้เกิดการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของระยะทางและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว 6) การขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ระดับภาคใต้และประเทศ โดยมีแนวคิดการจัดการองค์กรภายใต้รูปแบบสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้

ดังนั้นการทำงานเชิงรุกเพื่อพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการการทำงานภายใต้ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดชุมพรแบบวงรอบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่คำนึงถึงเฉพาะจุดท่องเที่ยวจุดใดจุดหนึ่ง แต่มุ่งพัฒนาและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในเส้นทางท่องเที่ยวตามระดับศักยภาพของพื้นที่และกิจกรรมที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

3) ยุทธศาสตร์ การตลาดและประชาสัมพันธ์ การพัฒนาสื่อประเภทต่างๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและความต้องการของสมาชิกเครือข่าย เช่น จัดทำทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาเว็บไซต์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน การทำปฏิทินและคู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร การจัดทำโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนด้วยช่องทางต่างๆ การกระจายนักท่องเที่ยวไปยังชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายระดับภาคใต้ และประเทศ เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับภาคใต้และประเทศ ซึ่งหวังให้เกิดการปฏิบัติการร่วมระหว่างเครือข่ายฯ จังหวัดต่างๆ ทั้งนี้การดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ดังกล่าว จะนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ และระดับประเทศ ต่อไป

5.4 การขยายแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง

การขยายแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ ดังนั้นนักวิจัยร่วมกับแกนนำเครือข่ายฯ จึงร่วมเดินทางเพื่อแสวงหาภาคีความร่วมมือทั้งภาคประชาชน รัฐ และเอกชน ประกอบด้วย 1) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเชื่อมโยงกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ณ โรงแรมหาดทอง อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วันที่ 15 มกราคม 2557 2) เสวนาร่วมกับกลุ่มรภักษ์หลังสวน และแนะนำองค์กรเครือข่าย พร้อมเชิญชวนเข้าร่วมเป็นสมาชิก ณ รภักษ์หลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร วันที่ 5 มีนาคม 2557 เป็นการประชุมระหว่างคณะกรรมการเครือข่ายฯ และสมาชิกกลุ่มรภักษ์หลังสวน 3) ปฏิบัติการร่วมระหว่างสมาคมฯ และสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการสมัครสมาชิกศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ บ้านธรรมชาตวิวัฒนภัสสร โฮมสเตย์บ้านทอน-อม อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 14-15 มีนาคม 2557 เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกัน และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกศูนย์ฯ 4) เข้าร่วมการสัมมนาผู้ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวครั้งที่ 9 เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้และส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาดท่องเที่ยวสมัยใหม่ให้แก่ผู้ได้รับรางวัล ทั้งภาครัฐกิจ หน่วยงานราชการและชุมชนท่องเที่ยว ณ ห้องเมย์ แพร์ บอลรูม เอ ชั้น 11 โรงแรมเดอะเบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 20-22 มีนาคม 2557 ซึ่งตัวแทนสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร มีโอกาสพัฒนาเครือข่ายร่วมกับภาคส่วนต่างๆ พร้อมเสนอแนวคิด นวัตกรรมสร้างคุณค่าพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ประเด็นการเปิดโอเดียการตลาดและกลยุทธ์สร้างสรรค์ร่วมกันระหว่างการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการธุรกิจรับผิดชอบสังคม 5) เชื่อมโยงเครือข่ายฯ จังหวัดระนอง ณ ห้องประชุมชั้น 2 โรงแรมไอเฟลน์ อินท์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง วันที่ 28 พฤษภาคม 2557 เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายฯ จังหวัดระนอง พร้อมทั้งชี้แจงบทบาทของสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และเชื่อมโยงสู่การเข้าร่วมเครือข่ายฯ ภาคใต้ โดย ชุมชนที่เข้าร่วมประกอบด้วย ชุมชนบ้านในวง อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง และการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหาดส้มแป้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง 6) เชื่อมโยงเครือข่ายครูรากแก้ว และพลังนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ในภาคใต้ ณ วิทยาลัยชุมชนสตูล จังหวัดสตูล ระหว่างวันที่ 13-14 มิถุนายน 2557 เป็นการเชื่อมโยงและขยายเครือข่ายในระดับภาคใต้โดยหวังให้ชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ภาคใต้ เป็นแหล่งประกอบกิจกรรมรับใช้สังคมและแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนของนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยฯ โดยตัวแทนสมาคมฯ แนะนำผู้เข้าร่วมประชุมให้เข้าใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งกระจายตัวอยู่ทั่วทุกจังหวัดของภาคใต้ 7) ปฏิบัติการร่วมในการจัดงานบวชทะเลท้องตมใหญ่ และงานทะเลโลก โดยศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 จังหวัดชุมพร ณ ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 8 มิถุนายน 2557 หน่วยงานภาคี ประกอบด้วย สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 12 (ชุมพร), ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 ชุมพร , การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดชุมพร , สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดชุมพร, อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร , ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนกลาง (ชุมพร), สำนักงานจังหวัดชุมพร , อำเภอสวี , ประมงอำเภอสวี , มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร และสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร 8) เชื่อมโยงเครือข่ายฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อเพิ่มปริมาณปูเปื้อน ชุมชนท่าฉาง ตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 3 กรกฎาคม 2557 9) เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดระนอง ณ ชุมชนบ้านหาดทรายดำ ตำบลราษกรุด อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ระหว่างวันที่ 3-4 สิงหาคม 57 เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดระนอง โดยตัวแทนสมาคมฯ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดบทเรียนกับสมาชิกชุมชนบ้านหาดทรายดำ 10) เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดภูเก็ต ณ ชุมชนเกาะยาวน้อย อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ระหว่างวันที่ 18-20 กันยายน 2557 ตัวแทนเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพร ร่วมพัฒนาเครือข่ายฯ ผ่านรูปแบบการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างเครือข่ายฯ ภาคประชาชนและหน่วยงานภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันให้เกิดปฏิบัติการร่วมภายในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

5.5 การผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติระดับนโยบายภาครัฐ ทั้งระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคใต้

กลุ่มแกนนำเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพรร่วมเดินทางเชื่อมโยงเครือข่าย ซึ่งหวังให้เกิดการปฏิบัติการร่วมระหว่างเครือข่ายฯจังหวัดต่างๆ ซึ่งการดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ดังกล่าว นำไปสู่การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ สรุปผลตามกระบวนการในการทำงานดังนี้ 1) ประสานแนวคิดการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ร่วมกับเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ ระหว่างวันที่ 4-6 เมษายน 2557 ทั้งนี้เครือข่ายฯ ทั้ง 3 จังหวัดยอมรับหลักการและพร้อมประชุมเครือข่ายฯภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดประชุมเครือข่ายฯ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) การประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ โดยเสนอแนวคิดการจัดตั้ง “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้” ณ ชุมชนวิถิพุทธคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ระหว่างวันที่ 22-23 มิถุนายน 2557 กระบวนการดังกล่าวนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน สถานการณ์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแต่ละจังหวัด ร่วมกำหนดรูปแบบและแนวทางการจัดตั้งสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ โดยการทบทวนและต่อยอดจากสถานการณ์การขับเคลื่อนที่ผ่านมา ทั้งนี้เครือข่ายฯ ได้ร่วมร่างโครงสร้างสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ และมีมติในการเข้าร่วมการประชุมฯ ร่วมกับเครือข่ายฯ ฝั่งอันดามันเพื่อให้เกิดการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ อย่างเป็นทางการ 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ เพื่อร่วมวางแผนแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายฯ และหารือแนวทางการจัดตั้ง สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ณ วิสาหกิจเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่าวลึก ตำบลอ่าวลึกเหนือ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ระหว่างวันที่ 10-11 กรกฎาคม 2557 โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยตัวแทนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน 14 จังหวัดภาคใต้ และ

สถาบันการศึกษาภายในพื้นที่เพื่อประสานงานระดับกลุ่มพื้นที่ โดยกระบวนการดังกล่าวเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและสถานการณ์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแต่ละจังหวัด นำไปสู่การร่วมพิจารณาคณะกรรมการสมาคมฯ และร่วมวางแผนทางการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ 4) ประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนพญาบังสา ตำบลควนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ระหว่างวันที่ 7-8 กันยายน 2557 โดยร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ซึ่งคณะกรรมการสมาคมฯ มอบหมายเลขานุการดำเนินการจดทะเบียนสมาคมฯ ณ จังหวัดชุมพร ให้แล้วเสร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการจัดประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวน 6 ครั้ง โดยองค์กรเครือข่ายฯ เป็นหน่วยงานประสานหลัก ในการจัดประชุมร่วมกับชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ ซึ่งดำเนินการประชุมแบบสัณฐาน ภายใต้วัดอุปประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่ายฯ เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก ภายในเครือข่าย และขยายแนวคิดดังกล่าวสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทั้งยังช่วยเสริมสร้างกำลังใจ และเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนเจ้าภาพ ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ การพึ่งตนเองขององค์กร การวิจัยเชิงพัฒนา หรือการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

2. จากการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับจังหวัดและพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 10 ครั้ง เพื่อขยายแนวคิดการใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งเครือข่ายฯ เป็นหน่วยงานประสานหลักในการดำเนินการจัดการประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคประชาชน รัฐบาล เอกชนและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ผ่านมามีความร่วมมือเป็นอย่างดีจากภาคีเครือข่าย ดังนั้นองค์กรเครือข่ายฯ ควรมีบทบาทเพื่อให้เกิดปฏิบัติการร่วมระหว่างชุมชนสมาชิกและหน่วยงาน พร้อมทั้งผลักดันให้บรรจุในแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น

2.1. การปฏิบัติการร่วมระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร เช่น ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่และชุมชนบ้านอ่าวครามที่น่านักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมทางทะเลบริเวณ เกาะมัดหวาย เกาะกุลา หาดหลกแพะ หาดหลกกำ หรือชุมชนบ้านเกาะพิทักษ์ที่น่านักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมทางทะเลบริเวณเกาะคราม

2.2 การปฏิบัติการร่วมระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอ่าวบางสน ที่

ดำเนินการด้านการอนุรักษ์ป่าชายเลน หรืองานบวชทะเลบ้านท้องตัมใหญ่ โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานด้านการอนุรักษ์ เช่น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 12 (ชุมพร) ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 ชุมพร สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนกลาง (ชุมพร) เป็นต้น

2.3 พัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร โดยพิจารณาจากศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ระยะเวลา การเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงภายในโครงข่ายฯ การส่งต่อนักท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ควบคู่กับการพัฒนาระบบสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ คู่มือ เครือข่ายใยแมงมุม และการออกอากาศผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น

3. จากการผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติระดับนโยบายภาครัฐ ทั้งระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับภาคได้ โดยกลุ่มแกนนำเครือข่ายฯ จังหวัดชุมพรร่วมเดินทางเชื่อมโยงเครือข่ายฯ จำนวน 4 ครั้ง ส่งผลให้มีการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ประกอบกับนโยบายภาครัฐมุ่งเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีไทย ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนสมาชิกแกนนำเครือข่ายฯ ควรมีการทำงานเชิงรุกในการกระตุ้นให้ภาครัฐดำเนินการตามแผนพัฒนาเครือข่ายฯ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อผลักดันแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่นโยบายภาครัฐ ระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาคใต้

4. จากผลการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวน 20 แหล่ง และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง จำนวน 10 แหล่ง ควรมีการพัฒนาแบบโครงข่ายการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมโดยพิจารณาจากระดับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ระยะเวลา การเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงภายในโครงข่ายฯ การส่งต่อนักท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยว

5. จากการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายฯ ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อประสานความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเป็นการร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนสมาชิก และขยายแนวคิดสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทั้งยังช่วยเสริมสร้างกำลังใจ และเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนเจ้าภาพ ดังนั้นจึงควรมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร อันจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกในการบริหารจัดการองค์กร ตลอดจนการกำหนดนโยบาย และแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. องค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรต้องดำเนินงานเพื่อบ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถและสถานภาพขององค์กร อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเครือข่ายฯ และสามารถตัดสินใจเลือกในการจัดการ ตลอดจนการกำหนดนโยบาย และแผนงานให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ได้อย่างเหมาะสม จึงควรมีการศึกษาวิจัยด้านการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร
2. เนื่องจากภาคีเครือข่ายยังขาดการบูรณาการทำงานและปฏิบัติการร่วมกับองค์กรเครือข่ายฯ อย่างจริงจัง ประกอบกับที่ผ่านมามีการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ยังไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงระดับนโยบาย อีกทั้งยังไม่สามารถดึงหน่วยงานภาคีเข้ามาทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม จึงควรดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรสู่นโยบายระดับจังหวัด

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. 2540. ภาพรวมของ “พัฒนาการขององค์กรชุมชน” ใน **องค์กรชุมชน : กลไกเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม**. พิมพ์ครั้งแรก 2540, สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.).
- จิตศักดิ์ พุดจระ. 2545. ข้อเสนอแนะการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน. เอกสารประกอบการบรรยายสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- จุฑาทิพย์ เจริญลาภ และ รุ่งทิพ ว่องปฏิการ. 2545. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใน พรพิมล นุ่นปาน, บรรณาธิการ. **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ดร.ชนิ เอ็มพันธุ์. 2545. การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวโดยชุมชน ใน พรพิมล นุ่นปาน, บรรณาธิการ. **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ดร.ชนิ เอ็มพันธุ์. 2546. เอกสารประกอบการสอน วิชาการจัดการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นงลักษณ์ อยู่เย็นดี. 2544. แนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ใน **การสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (สาขาอุทยานและนันทนาการ)**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2545. การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการพื้นที่อนุรักษ์. ใน **เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการจัดการพื้นที่อนุรักษ์**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- ประเวศ วะสี. 2536. **แนวคิดและยุทธศาสตร์สังคมสมานะภาพและวิชา**. สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, กรุงเทพฯ.
- พจนา สวนศรี. 2546. **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, กรุงเทพฯ.
- พจนา สวนศรี. 2556. **คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. หจก. วนิศาการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2549. รายงานฉบับสุดท้าย สารสำคัญประกอบแผนแม่บทเพื่อพัฒนา **โครงการการท่องเที่ยวด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดเชียงใหม่**. เสนอต่อ องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.). คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

- ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. 2557. **สถานการณ์ท่องเที่ยวและแนวโน้มในอนาคต.** (อัคราเนนา) เอกสารประกอบการบรรยาย การสัมมนา นวัตกรรมสร้างคุณค่า พัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำหรับผู้ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 9.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2538. **โครงการการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ กรณีภาคใต้.** เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. **รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.ท., กรุงเทพฯ.
- สินธุ์ สโรบล. 2546. **การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ.** สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, เชียงใหม่.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2551. **ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.** คณะวนศาสตร์ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.conservation.forest.ku.ac.th/ecotourdb/Cgi-bin/questionweek/q06.asp>
- อุไรพรรณ ปรางอุตมทรัพย์. 2544. **ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุษาวดี พูลพิพัฒน์. 2544. **การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย, ใน เอกสารสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 1 (สาขาอุทยานและนันทนาการ), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- อนุชาติ พวงสำลี และ อรทัย อาจอ่ำ. 2541. **การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย.** สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กรุงเทพฯ.
- อำนาจ รักษาพล. 2549. **การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเกาะยาวน้อย ตำบลเกาะยาวน้อย อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำนาจ รักษาพล และคณะ. 2553. **การวิจัยเพื่อการพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง.** มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อริสรา เสยานนท์. 2552. **การป้องกันการเสื่อมโทรมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำอัมพวา.** วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ปีที่ 29 (เดือนตุลาคม – ธันวาคม) : หน้า 163-172.
- World Tourism Organization. 1997. **Guide for local authorities on development sustainable tourism.** A Tourism and Environment Publication. World Tourism Organization

ภาคผนวก ก

การประชุม ณ ปากตะโกโฮมสเตย์ อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร วันที่ 23-24 กันยายน 2556

รายงานการประชุม

เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

ระหว่างวันที่ 23-24 กันยายน 2556 ณ ปากตะโกโฮมสเตย์ อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

ปิดการประชุมเวลา 10.00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบ

1.1 การต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุม และชี้แจงรายละเอียดการประชุม

ผู้ใหญ่อำพล ธานีครุฑ ประธานเครือข่ายฯ กล่าวต้อนรับ และแจ้งให้สมาชิกทุกท่าน แนะนำตัว จากนั้นทบทวนความเป็นมาของเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ทั้งการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ โดยภาคประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผ่านงานวิจัยที่สนับสนุนโดย สกว. ฝ่ายท้องถิ่น พ.ศ. 2553

ฝ่ายเลขานุการ ชี้แจง การเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการยกระดับบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางทะเลสู่ระดับโลก (การบริหารการท่องเที่ยวชุมชน) ระหว่างวันที่ 5-6 กันยายน 2556 ณ โรงแรมฐิติภา รีสอร์ท แอนด์สปา โดยมี แก่นนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ เข้าร่วม จำนวน 12 คน ทั้งนี้การประชุมดังกล่าว เป็นการต่อยอดถึงโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านการเสวนา หัวข้อ 1) ทิศทางในอนาคตของการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านมุมมองผู้เข้าร่วมเสวนา 2) จากประสบการณ์ผู้เข้าร่วมเสวนา สิ่งที่ชุมชนต้องพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต 3) แนวทางการหนุนเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแต่ละหน่วยงาน โดยผู้เข้าร่วมเสวนา จาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพร นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร ประธานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และ ผู้แทนจากสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT-I) ซึ่งหน่วยงานที่เข้าร่วมมีความหลากหลายภายในจังหวัดชุมพร ได้แก่ 1) ตัวแทนจากอำเภอต่างๆ ทั้ง 8 อำเภอ 2) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชุมพร 3) ผู้แทนจังหวัดกลุ่มภาคใต้ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และ พัทลุง 4) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร 5) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร 6) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร 7) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ – ชุมพร 8) มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี 9) วิทยาลัยอาชีวศึกษาชุมพร 10) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพร 11) เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร 12) สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร 13) หอการค้าจังหวัดชุมพร 14) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร 15) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพร 16) สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชุมพร 17) องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร 18) องค์การบริหาร

ส่วนตำบลด่านสวี อำเภอสวี 19) องค์การบริหารส่วนตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ 20) องค์การบริหารส่วนตำบลละแม อำเภอละแม 21) องค์การบริหารส่วนตำบลสะพลี อำเภอปะทิว 22) เทศบาลเมืองชุมพร อำเภอเมือง 23) องค์การบริหารส่วนตำบลปากคลอง อำเภอปะทิว 24) เทศบาลตำบลหาดทรายรี อำเภอเมือง 25) องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน 26) องค์การบริหารส่วนตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอทุ่งตะโก 27) เทศบาลเมืองหลังสวน อำเภอหลังสวน 28) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร 29) สำนักงานจังหวัดชุมพร 30) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร 31) ที่ทำการปกครองจังหวัดชุมพร 32) สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง

ดังนั้นถือเป็นนิมิตรหมายที่ดีในการบูรณาการร่วมกันระหว่างเครือข่ายฯ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการประชุมฯ มีข้อเสนอแนะจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

วัฒนธรรมจังหวัด : การท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวหลากหลาย ซึ่งบุคลากรควรมีองค์ความรู้ทางภาษา การสื่อความหมาย และความเป็นมาตรฐาน

เทศบาลเมืองชุมพร : แต่ละอำเภอควรมีจุดขาย และมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นพร้อมเชื่อมโยงกับเยาวชน

สภาวัฒนธรรมจังหวัด : ควรบูรณาการระหว่างการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม (วิถีชุมชน ภาษา การแต่งกาย โบราณสถาน โบราณวัตถุหรือรากเหง้าวัฒนธรรม ซึ่งชุมพร มีวิถีชาวเล สวนและป่า เช่น อำเภอสวี มีแหล่งโบราณตลาดล่างและบวชทะเลดำเนินการโดยชุมชนท้องถิ่นใหญ่ อำเภอหลังสวนมีอาคารที่สะท้อนสถาปัตยกรรมเก่าแก่ ดำเนินการโดยรฤกษ์หลังสวน ทุ่งตะโกมีโนราดำเนินการโดย อำเภอละแมมีเรือใบโบราณ บ้านทอนอมเป็นต้น ซึ่งจะต้องคิดต่อว่าจะเชื่อมโยงเส้นทางวัฒนธรรมอย่างไร โดยมีการสืบค้นวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน พร้อมออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว

เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน : การเรียนรู้ร่วมกันในนามสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร และสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร พร้อมทั้งหาข้อตกลงร่วมเรื่องผลประโยชน์ระหว่าง CBT และผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการโรงแรม : แนวทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อภายในโรงแรม และธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

โยธาธิการและผังเมือง : งานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเป็นภารกิจของหน่วยงาน เช่น พื้นที่หนองใหญ่ (พิพิธภัณฑที่มีชีวิต) เป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งสร้างรายได้เสริม ทั้งนี้ ช่องทางการขอสนับสนุน ผ่านทาง อบต.-สำนักงานโยธา-ตั้งงบประมาณ ผ่านไปยังชุมชน ทั้งนี้ การ

พัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องมีเรื่องราว (story) พัฒนาเริ่มจากคนในท้องถิ่นภายใต้อัตลักษณ์ โดยเสนอตัวเป็นที่ปรึกษาด้านการออกแบบให้เครือข่ายฯ

พิพิธภัณฑ์จังหวัดชุมพร : เป็นศูนย์กลางแห่งการเชื่อมโยงสู่แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร : ขาดผู้ประสานงานหลักกับชุมชนภายในพื้นที่อุทยานฯ ซึ่งเลขานุการรับประสานงานในลำดับต่อไป

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด : มีความกังวลเรื่องการจัดการที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น เกาะพิทักษ์กับคาราโอเกะ ส่วนบ้านท้องตมใหญ่ ควรมีการขยายพันธุ์ม้าน้ำ

ประธานอุตสาหกรรม : ส่งเสริมการพัฒนาสาธารณะอุปโภคพื้นฐานภายในแหล่งท่องเที่ยว

อบต. สะพลี : ทางอบต.มีนโยบายในการจัดการสาธารณะอุปโภคพื้นฐาน เช่น ที่จอดรถ ท่อระบายน้ำ โดย ผอ.พิพิธภัณฑ์เสริม ให้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยจัดการภายใต้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือหากมีรถประจำเชื่อมโยงสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ โยธาธิการและผังเมือง เสริมหาดทรายริเริ่มไม่น่าเที่ยวจากโครงการภาครัฐ เช่น เชื้อน น้ำเสีย ภูมิทัศน์ เป็นต้น

อบต.บางน้ำจืด : สนับสนุนวังแหวกทะเล และช่วยหนุนเสริมชุมชนให้เข้มแข็ง

อบต.ละแม : ส่งเสริมชมรมรักย์เรือใบโบราณละแม หากต้องการเที่ยวสามน้ำ (น้ำตก น้ำร้อน น้ำเกล) ต้องมาที่ละแม

อบต. ช้องไม้แก้ว : ช่วยประสานในการทำ website

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร : นำเสนอผู้ใหญ่ในหน่วยงานให้หนุนเสริม CBT

ผอ.แม่โจ้-ชุมพร : ส่งเสริมผ่านสาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว

1.2 ชุมชนบ่อสำโรงชี้แจงการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว

ตอนนี้มีกลุ่มสมาชิกโฮมสเตย์ชุมชนบ่อสำโรง 20 คน มีการพบปะกันเกือบทุกเดือน มีการระดมทุนในการพัฒนาจากถนนใหญ่-หมู่บ้าน และเริ่มมีการก่อสร้าง-ต่อเติมบ้านรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว

คณะกรรมการแสดงความกังวล : ผญ.หรั่ง “อย่าเน้นการก่อสร้าง” ฟังป๋อง “เน้นความสะอาด” หนึ่ง “กรรมการการท่องเที่ยวมีทุนสำหรับให้ชุมชนตามแบบฟอร์ม อ.อำนาจ “เริ่มจากเศรษฐกิจพอเพียง” พี่ไก่ “เรื่องสมาชิกในกลุ่มที่มีแนวคิดเรื่องการสร้างบ้านเล็กๆเพื่อเป็นทางเลือกซึ่งน่าจะเป็นปัญหาในอนาคต”

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุม

ที่ประชุมรับรองรายงานการ 2556

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

อาจารย์อำนาจ แจ้งว่ามีงบประมาณจาก สกว.มาสนับสนุนส่วนหนึ่งผ่านรูปแบบการดำเนินงานวิจัย เป็นเงินสามแสนบาท (ซึ่งแจ้งตามเอกสารแนบ) เพื่อช่วยหนุนเสริมการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้งบข้อ แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยสร้างการเชื่อมโยงและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนภายในจังหวัดชุมพรและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อผลักดันให้เกิดการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับจังหวัดหรือในระดับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ นโยบายและแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งกระบวนการดำเนินงานวิจัยมีดังนี้

1. ประชุมทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างทีมวิจัยซึ่งเป็นสมาชิกองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เกี่ยวกับวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัยตลอดกระบวนการ
2. การพัฒนาศักยภาพทีมวิจัยในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน และหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิกที่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีบทเรียนด้านการจัดการ โดยสามารถถ่ายทอดประสบการณ์สู่ชุมชนที่เพิ่งดำเนินการ
3. แกนนำชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ มีส่วนร่วมในการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดชุมพร และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง ทั้งนี้ กระบวนดังกล่าว เป็นการทำความเข้าใจ และให้กำลังใจ พร้อมทั้งร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบการจัดการ และให้คำแนะนำด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่ชุมชนสมาชิกใหม่
4. การจัดประชุมสามัญชุมชนสมาชิกเครือข่ายฯ แบบสัญจร เพื่อการเชื่อมโยงเครือข่ายฯ แบบพี่ดูแลน้อง
5. การผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่การปฏิบัติระดับนโยบายภาครัฐ ทั้งระดับจังหวัดและระดับกลุ่มจังหวัด

5.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานและองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน
พร้อมการจัดทำเอกสารเผยแพร่

5.2 การจัดประชุมแบบสัณจร เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับ
กลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง ในการแสวงหาภาคีเพื่อให้
เกิดปฏิบัติการร่วมภายใต้ “เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้”

5.3 จัดกิจกรรม “เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ก้าวอย่างไรให้มั่นคงและมั่ง
คั่ง”

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับรองให้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัย

ระเบียบวาระที่ 4 : อื่นๆ

4.1 ผลการขอจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

เลขานุการแจ้ง ที่ผ่านมา คณะกรรมการเครือข่ายฯ ได้ดำเนินการขอจดทะเบียนจัดตั้ง
สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร ซึ่งบัดนี้ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยสมาคมตั้งอยู่
ที่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร เลขที่ 99 หมู่ที่ 5 ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร (รายละเอียดดัง
เอกสาร) ซึ่งต้องขอขอบคุณคณะกรรมการในการดำเนินการจดแจ้งให้แล้วเสร็จ

ปิดการประชุมเวลา 18.00 น.

(นายอำพล ชานีครุฑ)

ประธานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

(นายอำนาจ รักษาพล)

บันทึกรายงานการประชุม

ภาคผนวก ข

การประชุม ณ ชุมชนบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

วันที่ 3 มกราคม 2557

รายงานการประชุม

คณะกรรมการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

ณ ชุมชนบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

วันที่ 3 มกราคม 2557

เปิดประชุม เวลา 10.00 น.

สมาชิกชุมชนบ้านทอนอม (พี่น้อง) กล่าวต้อนรับคณะกรรมการทำงานมูลนิธิการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการสมาคมฯ จากนั้นผู้เข้าร่วมแนะนำตนเอง/องค์กร และคณะกรรมการฯ แนะนำโครงการฯ และเปิดอภิปราย

1. อ.อานาจ แนะนำ ที่มาของสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร
2. คุณพงศา แนะนำเครือข่ายจากภูผาสู่มหานที
3. ผู้ใหญ่หรั่ง , พี่ไก่อ, อ.อำ สะท้อนปัญหาการเข้าร่วมเวทีต่างๆกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา ซึ่งขาดความจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่อง
4. ผอ.ทกจ. และชมรมมัคคุเทศก์ มีความยินดีในการเข้าร่วมผลักดันการท่องเที่ยวร่วมกับมูลนิธิฯ
5. อ.อำ และพี่โรจน์ สอบถามปลายทางโครงการฯ และห่วงใยในความต่อเนื่อง พร้อมตั้งนายกไข่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมเสวนาภาคประชาชนภายในงานล่องแก่งพะโต๊ะ พร้อมเชิญชวนมูลนิธิเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้เห็นการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ
6. คุณพงศา สรุป และกล่าวยินดีในการร่วมผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชน กับมูลนิธิฯ เพื่อการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายประเทศ

การประชุมย่อยคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร 13:00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานกล่าวเปิดการประชุม และให้เลขานุการแจ้งที่ประชุมทราบเรื่องความก้าวหน้าการจัดตั้งสมาคมฯ และเรื่องอื่นๆ

1. ชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมและงบประมาณ การขับเคลื่อนสมาคมฯ ผ่านงานวิจัยของสกว. ฝ่ายท้องถิ่น ต่อเนื่องจากเวที บ้านบ่อสำโรง อำเภอปะทิว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการจัดประชุมย่อยและประชุมใหญ่สอดคล้องตามแผนสมาคมฯ 2) กิจกรรมการสำรวจและเยี่ยมชมชุมชนสมาชิกภายในสมาคมฯ ทั้งนี้การเดินทางแต่ละครั้งจะทำการบันทึกข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องเป็นหลักฐาน โดย อ.

อำนาจ จะจัดทำร่างกำหนดการเพื่อให้คณะกรรมการเสนอชื่อการเข้าร่วม ต่อไป 3) กิจกรรมการเชื่อมโยงกับเครือข่ายระดับภาค

2. การเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากกรมการท่องเที่ยว โดยผ่านเลขานุการสมาคมฯ จำนวน 4 โครงการฯ ได้แก่ 1) การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร จำนวนเงิน 1,085,200 บาท 2) โครงการ พัฒนาศักยภาพบุคลากร และองค์กรชุมชนเกาะพิทักษ์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ระดับสากล รองรับการค้าเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวนเงิน 600,000 บาท 3) โครงการ การประชาสัมพันธ์หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงบ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้วอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวนเงิน 165,200 บาท และ 4) โครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์เรือใบพื้นบ้าน เพื่อการท่องเที่ยวบริเวณอ่าวละแม ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวนเงิน 328,000 บาท คุณพงศา เสริมว่า อนาคต โครงการต่างๆ จำเป็นต้องผ่านสมาคมฯ เพื่อป้องกันกลุ่มไม่พึงปรารถนาที่แอบอ้างสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในการของบประมาณ/โครงการ อ.อำ แสดงความห่วงใยในเงื่อนงำของงบประมาณจาก กรมการท่องเที่ยวในครั้งนี้

3. ผญ.หรั่ง ชีแจง การเข้าร่วมประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์รองรับอาเซียน ซึ่งมีความยากและไม่เหมาะกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งที่ผ่านมาการเข้าร่วมพิจารณาตัวชี้วัดกับเครือข่ายฯ อื่นๆ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเหมือนเวทีบีบบังคับให้ชุมชนยอมรับในตัวชี้วัดดังกล่าว ซึ่งตนและเครือข่ายฯ เดิมไม่เห็นด้วย จึงไม่ยินยอมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่อไป คุณพงศา เสริม ทางภาครัฐไม่อยากให้ CBT โต และส่งเสริมให้เดินตาม การท่องเที่ยวกระแสหลัก ทั้งนี้ CBT ต้องมีจุดยืนตามบริบทของตนเอง

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ 2

กิจกรรมเสวนาเวทีประชาชน ภายในงานล่องแก่งพะโต๊ะ

นายกไข่ ประชาสัมพันธ์และหารูปแบบการจัดงานล่องแก่งพะโต๊ะ ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ ซึ่งภายในงานอยากให้เครือข่ายฯ ร่วมเสวนาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว ภายใต้บรรยากาศแต่กาลก่อนของอำเภอพะโต๊ะ โดยให้ฝ่ายเลขานุการ ทำหนังสือเชิญภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้ และภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ อ.อำ เสนอการทำแบบฟอร์มเพื่อให้ชุมชนสมาชิกฯ กรอกข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการประชาสัมพันธ์ ต่อไป ซึ่งรายละเอียดกิจกรรมจะขอหารือภายหลัง

ทั้งนี้ที่ประชุมเสนอให้คณะกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่วันที่ 7 ก.พ. 57 เพื่อจัดเตรียมงานและ
รายละเอียดการเสวนา

ระเบียบวาระที่ 3 : อื่นๆ

คุณพวงสา ประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมเวทีเสวนาลานอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ในวันที่ 13 ม.ค.
57 เพื่อร่วมปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงประเทศ

ปิดการประชุมเวลา 15.00 น.

(นายอำพล ธานีครุฑ)

นายกสมาคม

(นายอำนาจ รักษาพล)

บันทึกรายงานการประชุม

ภาคผนวก ค

การประชุม ณ ที่ว่าการอำเภอพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ 2557

รายงานการประชุม
การบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร
และเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้
ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ 2557 ณ ที่ว่าการอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

เปิดประชุม เวลา 13.00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบ

1.1 การจัดตั้งสมาคม กทท.คชช.ชพ.

ร่วมขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผ่านรูปแบบ “สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน” และผลักดันเครือข่ายฯ จนได้รับรางวัล “กินรี” ประจำปี 2556

1.2 ผลการดำเนินการที่ผ่านมาของสมาคมฯ จังหวัดชุมพร และสมาคมฯ ภาคใต้

- ร่วมผลักดันการท่องเที่ยวโดยชุมชน กับมูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ เพื่อการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายประเทศ ซึ่งทางสมาคมมีจุดแข็งในเรื่องการดำเนินการที่ผ่านมา มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่มีจุดอ่อนในเรื่องของการเชื่อมโยงในระดับนโยบาย ดังนั้นการร่วมมือกับมูลนิธิฯ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สมาคมจะสามารถเข้าถึงในระดับนโยบายของประเทศได้

- มีการจัดทำโครงการเสนอกรมการท่องเที่ยว จำนวน 5 โครงการ โดยหนึ่งในนั้นมีโครงการที่ผ่านสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน 1 โครงการ อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอควรให้ทุกโครงการผ่านการรับรองโดยสมาคมทุกครั้ง โดยอาจเป็นการระบท้ายโครงการว่า “ได้รับความเห็นชอบจากสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร” หรือ “ผ่านการตรวจสอบจากสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพรแล้ว” สำหรับการเปิดรับข้อเสนอโครงการดังกล่าว เจ้าหน้าที่ ทกจ. แจ้งว่ามีการขยายเวลาถึงวันที่ 15 มกราคม 2557

1.3 การดำเนินงานผ่านงานวิจัย ปี 2556 สกว.

ปัจจุบันอาจารย์อำนาจ รักษาพลได้ขับเคลื่อนสมาคมฯ ผ่านงานวิจัยของ สกว. ฝ่ายท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการจัดประชุมย่อยและประชุมใหญ่สอดคล้องตามแผนสมาคมฯ 2) กิจกรรมการสำรวจและเยี่ยมชมชุมชนสมาชิกภายในสมาคมฯ 3) กิจกรรมการเชื่อมโยงกับเครือข่ายระดับภาค

มติที่ประชุม **ที่ประชุมรับทราบ**

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุม (ถ้ามี)

ประธานเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาร่างรายงานการประชุม เมื่อวันที่ 3 มกราคม ณ ชุมชน บ้านทอน-อม ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอกู่ตะเภา จังหวัดชุมพร 2557

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาแล้ว รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเพื่อทราบและพัฒนา

3.1 การกำหนดและบทบาทหน้าที่ในสมาคมฯ จังหวัดชุมพร และสมาคมฯ ภาคใต้

- การจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรดำเนินการเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2556 โดยกำหนดให้สำนักงานใหญ่ของสมาคมตั้งอยู่ ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ต.ละแม อ.ละแม จังหวัดชุมพร

- การจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดพัทลุง ตอนนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการของจังหวัด สำหรับสถานการณ์ที่ผ่านมาพบว่าสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬามีความสัมพันธ์กับสมาคมน้อยลงมาก

- การจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราชดำเนินการแล้ว แต่ยังไม่ได้เคลื่อนไหวในกิจกรรมต่างๆ เนื่องจากช่วงนี้อยู่ระหว่างการเลือกตั้ง อบจ. ซึ่งหากเลือกตั้งแล้วเสร็จจะทำให้สามารถกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสมาคมฯ ได้

ผู้เข้าร่วมการประชุมเห็นว่าปัจจุบันมีการจัดตั้งสมาคมระดับจังหวัดแล้ว จึงอยากให้สมาคมจับมือกันเพื่อจัดตั้งในระดับภาคได้ต่อไป

3.2 การจัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวภาครัฐมีการจัดตั้งงบประมาณประจำปี ดังนั้น สมาคมสามารถเขียนแผนงาน/โครงการล่วงหน้าเพื่อรอบรรจุได้ตามงบประมาณได้

- ควรมีการออกแบบสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับภาคได้ร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ และควรเป็นประเด็นเร่งด่วนตอนนี้

- สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรให้ชุมชนสมาชิกกรอรายละเอียดในแบบฟอร์มชุมชนสมาชิกสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร เพื่อจัดทำเนียบสมาชิกเสนอหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งปรากฏชุมชนสมาชิก

3.3 กำหนดการประชุมและรายละเอียดจากการจัดประชุมสมาคม ฯ จังหวัดชุมพร และสมาคมฯ ภาคใต้

3.4 การจัดการด้านการบัญชีของสมาคมฯ จังหวัดชุมพร และสมาคมฯ ภาคใต้

- สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดให้มีค่าลงทะเบียนสำหรับสมาชิกใหม่ ชุมชนละ 100 บาท และค่าบำรุงสมาคมเป็นรายปี ปีละ 100 บาทต่อชุมชน ที่ผ่านมาทางสมาคมฯ ได้รับการสนับสนุนจากอำเภอ และอบต.อีกทางหนึ่ง

- สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร กำหนดให้มีค่าลงทะเบียนสำหรับสมาชิกใหม่ ชุมชนละ 500 บาท และค่าบำรุงสมาคมเป็นรายปี ปีละ 500 บาทต่อชุมชน โดยมีชุมชนที่ได้จ่ายค่าลงทะเบียนสำหรับสมาชิกในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2557 จำนวน 11 ชุมชน (เอกสารแนบ 1) ได้แก่ ชุมชนบ้านปากทรง ชุมชนบ้านทอน-อม ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ ชุมชนบ้านคลองเรือ ชุมชนท่องเที่ยวพะโต๊ะ ล่องแพมาลิน กลุ่มโฮมสเตย์บ้านปากคลอง-บางสน ศูนย์เรียนรู้หนองใหญ่ตามศาสตร์พระราชา ชุมชนวังตะกอก ชุมชนห้วยทรายขาว และชมรมรักษ์เรือใบโบราณละแม

3.5 ยกร่างแผนการปฏิบัติงาน ประจำปี และแผนงาน 3 ปี ของสมาคมฯ จังหวัดชุมพร และสมาคมฯ ภาคใต้

แผนการปฏิบัติงานที่ดำเนินการอยู่

- อาจารย์อำนาจ รักษาพล สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร มีการจัดทำแผนพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดร่วมกับททท. โดยจัดทำหนังสือการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

- พัฒนาหนังสือท่องเที่ยวในภาพรวมของเครือข่ายจากภูผาสู่หอนาฬิกา ในรูปแบบของการ์ตูนไอ้แป้น

แผนการปฏิบัติงานที่ต้องการให้เกิดขึ้นประจำปี 2557

- พัฒนามัคคุเทศก์น้อยสำหรับส่งเสริมทักษะให้แก่เยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยผ่านโครงการที่อาจารย์รัชชัย ทองธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- จัดมหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับภาคใต้และพื้นที่เชื่อมโยงร่วมกับ ดร.ปรัชญากร ไชยคช นักวิจัยท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 จังหวัดชายแดน

- เรื่องปัญหาและอุปสรรคของแต่ละชุมชน

- มีการทำแผนระดับอำเภอ และระดับกลุ่มเพื่อประชุมจัดทำแผน ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ครอบคลุม อำเภอละแม อำเภอหลังสวนและ อำเภอทุ่งตะโก
รับผิดชอบโดย อ.อำนาจ รักษาพล

กลุ่มที่ 2 ครอบครัวอำเภอประทิว อำเภอสวี และอำเภอเมือง รับผิดชอบโดย
นายวัชรินทร์ แสวงการ

กลุ่มที่ 3 อำเภอพะโต๊ะ รับผิดชอบนายรุ่งโรจน์ ใหม่ซ้อน

- จัดทำแผนเร่งด่วน และแผนระยะ 3 ปี เพื่อบรรจุไว้ในแผนสมาคมการท่องเที่ยวโดย
ชุมชนจังหวัดชุมพร

- ร่วมพิจารณาแผนฯ และจัดสรรงบประมาณผ่านสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน
จังหวัดชุมพร

- สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรเสนอแผนต่อหน่วยงานภาครัฐเพื่อ
ผลักดันสู่ระดับจังหวัดต่อไป

- สรุปแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพรระยะ 3 เดือน/ครั้ง

3.6 รับรองชุมชนสมาชิกใหม่

ที่ประชุมรับรองสมาชิกใหม่ จำนวน 3 ชุมชน ได้แก่ กลุ่มโฮมสเตย์บ้านปากคลอง-
บางสน ชุมชนวังตะกอก และชุมชนห้วยทรายขาว (ห้วยเหมื่อน)

มติที่ประชุม ที่ประชุมเห็นชอบ

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องอื่นๆ

- พบ.การท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้ผ่านการรับรองไปแล้วในการประชุมที่จังหวัดเชียงใหม่

- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT-i) จะขอพบปะพูดคุยเรื่องการเข้าเป็นสมาชิกศูนย์
ประสานงานการท่องเที่ยว และทำการตลาดให้กับชุมชนจังหวัดชุมพร

ปิดการประชุมวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2557 เวลา 19.00 น.

(นายอำนาจ รักษาพล)

(นางสาวเบญจมาศ ณ ทองแก้ว)

เลขานุการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

บันทึกรายงานการประชุม

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

ภาคผนวก ง

การประชุม ณ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อ่าวบางสน ตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร
ระหว่างวันที่ 12-13 พฤษภาคม 2557

รายงานการประชุม

การประชุมกลุ่มย่อยการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร (อ.ปะทิว อ.เมือง อ.สวี และอ.หลังสวน)

วันที่ 12-13 พฤษภาคม 2557 ณ บ้านไม้ชายคลองโฮมสเตย์ บ้านคลองสน จังหวัดชุมพร

เริ่มประชุม เวลา 09.30 น.

นายกอบต.บางสนกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุม และนายกสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร อธิบายการก่อเกิดสมาคมฯ และการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าหากเป็นการก่อเกิดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนการอนุรักษ์ต้องมาจากจิตสำนึกของชาวบ้าน ทั้งนี้ต้องมีรายได้เสริมเกิดขึ้น ดังนั้นการท่องเที่ยวจะต้องทำงานเป็นระบบกลุ่ม เกิดผลประโยชน์ที่ชุมชนสัมผัสได้ โดยชาวบ้านจะต้องมีความเข้าใจระบบ สามารถเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ และชุมชนอื่นควบคู่กันไปด้วย แล้วค่อยขยายจากระดับพื้นที่-เครือข่าย ผ่านสมาคมฯ

พี่น้อง ผู้แทนชุมชนบ้านอ่าวบางสน นำเสนอกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนฯ โดยนายก อบต.บางสน เสริม ฐานทรัพยากรค่อนข้างสมบูรณ์จากเมื่อ 10 ปีที่แล้วซึ่งมีการบุกรุก-ทำลาย นอกจากนั้น มีการเชื่อมโยงกันอย่างไม่เป็นทางการในระดับพื้นที่โดยการท่องเที่ยวยังเชื่อมโยงไปสู่วิสาหกิจชุมชน เช่น ขายเนื้อหอยกัน ส่วนเปลือกทำปุ๋ยฟอสเฟตเพื่อให้ชุมชนใช้ประโยชน์และจำหน่ายเป็นที่ตั้งชมรมคนรักอ่าวปะทิว มีสมาชิก 30 คน (สะพลี ชงโค อ่าวมหาฯ คาบาน่า) ขณะเดียวกันได้แสดงแผนผังการท่องเที่ยวบ้านคลองสน มีถ้ำ เขาหินสอ(เทศกาลดูเหยี่ยว) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ป่าชายเลนบ้านคลองสน (500 เมตร) ซอยบางเปิด ศูนย์เรียนรู้โรงเรียนควาย(กลุ่มข้าวเหลืองปะทิว) วัดคอนเจดีย์ นั่งเรือไปเกาะไข่เพื่อดำปะการังพ่น(ประมาณชั่วโมงครึ่ง) ชมวิถีชีวิตชุมชนชายฝั่ง ชมปลาเสือพ่นน้ำ เป็นเส้นทางแบบโครงข่ายระยะทาง 16 กิโลเมตร มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงปลากระพง

การก่อเกิด :

- วิสาหกิจชุมชนการเลี้ยงปลาในกระชัง เมื่อ 2553
- งานอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งปัญหาจากเรือประมงพาณิชย์ ซึ่งก่อเกิดจากชมรมคนรักอ่าวปะทิว โดยสมาชิกจำนวน 22 คน
- ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และรายได้เสริม เริ่มต้นจาก 5-6 คน คิดเริ่มต้นจากโฮมสเตย์ เมื่อต้นปี 2556 โดยมีนักท่องเที่ยว 6-7 คนต่อเดือน โดยหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือคือ มหาวิทยาลัยลาดกระบังฯ โดยการพัฒนาศูนย์ถ่ายทอดทางวิชาการ สจล. (ทำปุ๋ยฟอสเฟตจากเปลือกหอยกัน) ตำบลบางสน ร.พ. พัฒนาชุมชน สสส. มูลนิธิรักไทย

- ชมรมคนรักอ่าวปะทิว(ทุ่งมหา-ทุ่งวัวแล่น) เจอวิกฤตทรัพยากร ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 30 คน กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตคือ ทุนแนวเขต-บ้านปลา การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวรัศมี 16 ก.ม. ได้แก่ ถ้ำนางทาง เขาดินสอ/จุคชมวิว (อนาคตพัฒนาเป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว) ป่าชายเลนคลองบางสน/เส้นทางศึกษาธรรมชาติ (ระยะทาง 50 ม.) กลุ่มข้าวเกลือปะทิว/ศูนย์เรียนรู้โรงเรียนควาย วัดคอนกูด เป็นต้น

- กิจกรรมการท่องเที่ยว : ชมป่าชายเลน (ป่า-นก) อาหารพื้นบ้านสด ชมหิ่งห้อย ระยะทาง 3 ก.ม. ชมทิวทัศน์เขาดินสอ ล่องเรือคายัค ดำน้ำ/ชมเกาะไข่ ต.ขงโค ระยะทางประมาณ 1.5 ก.ม. ชมวิถีชีวิตชาวประมง ปลุกป่า เป็นต้น

อาจารย์อำนาจ รักษาพล สรุปการประชุมครั้งล่าสุดที่นำมาสู่การประชุมครั้งนี้ ถือเป็น การประชุมย่อยที่แบ่งเป็นโซนอำเภอของจังหวัดชุมพร โดยต่อยอดจากปณิธานร่วมของสมาคมฯ เพื่อ ธรรมชาติ-สิ่งแวดล้อม สังคม-วัฒนธรรม และชุมชน วางทิศทางเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย ควบคู่กับการผลักดันสู่นโยบายระดับจังหวัดและชาติ ต่อไป ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมา คือ การ พึ่งตนเอง หน่วยงาน และงานวิจัย โดยครั้งนี้จะหารือเรื่องแผน-ทิศทางของกลุ่มอำเภอ เพื่อทางสมาคมฯ จะหนุนเสริมสู่ นโยบายจังหวัด และหวังให้เกิดการเชื่อมโยงกันในระดับพื้นที่ใกล้เคียง

ผอ.หรั่ง นายกสมาคมฯ เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นของชุมชนปากคลองบางสน คือ ไม่เข้าใจกรอบ แนวความคิดเรื่องโฮมสเตย์ การคิดร่วมกันระหว่างชาวบ้านเรื่องการจัดทำโฮมสเตย์ วิธีการสร้างรายได้ เสริม การสร้างกลุ่มเยาวชน การทำปฏิทินท่องเที่ยว การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน(พระอาทิตย์ตกกลาง คลอง) หนึ่งตะลุง ทำอย่างไรให้คนนอกรู้ว่าอ่าวบางสนเป็นของคนบางสน ความโปร่งใสของ ผลประโยชน์

ผู้จัดการศูนย์เรียนรู้ฯ โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ เล่าสถานการณ์การ ท่องเที่ยวปัจจุบันว่าสังกัดอยู่ในระบบราชการ 5 หน่วย ซึ่ง ผจว.สั่งยกเลิกคณะกรรมการฯ และตั้งใหม่ ประกอบด้วยคณะกรรมการ 7 คน มอบหมายให้ปลัดจังหวัดฝ่ายปกครองเป็นผู้จัดการดูแล แต่ความ คิดเห็นไม่ค่อยตรงกัน และการดำเนินงานติดอยู่ในระบบราชการ สำหรับกิจกรรมฯนั้นหนองใหญ่เป็น การนำแนวคิดในหลวงมาเน้นการเผยแพร่วิถีเกษตรพอเพียงพึ่งพาตนเอง ผู้มาดูงานส่วนใหญ่เป็นอปท. ซึ่งได้ติดต่อบริษัทนำเที่ยวหรือไกด์เป็นคนจัดโปรแกรม บางเดือนมีผู้มาเยือนประมาณ 3,000 คน แต่ใช้ เวลาในพื้นที่ค่อนข้างน้อย ประมาณ 2-3 ชั่วโมง (ส่วนหนึ่งของกลุ่มดูงานต้องการหาที่พักราคาถูก ด้าน ความพร้อมพบว่าประสบปัญหาน้ำท่วม) และขาดงบประมาณจนต้องเอาเงินส่วนตัวมาใช้ล่วงหน้า รายได้จากผู้ดูงานจะเป็นของศูนย์ที่จะนำมาจัดสรรให้เจ้าหน้าที่ สำหรับภาพฝันหนองใหญ่อยากให้มา

เรียนรู้โดยใช้เวลาเป็นวัน อยากให้มีการสร้างงาน สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว อยากให้มีการท่องเที่ยวป่าธรรมชาตินั่งเรือ 800 กิโลเมตรเพิ่ม ซึ่งมีลิง มินก และป่าไม้อุดมสมบูรณ์ แต่ต้องมีทุนในการสร้างเรือซึ่งไม่สามารถพึ่งหน่วยงานรัฐได้

โฮมสเตย์บ้านบ่อสำโรง ปัจจุบันรองนายกตำบลฯ มีการสนับสนุนพื้นที่จัดทำโฮมสเตย์ มีโครงการพระราชดำริ Sand dune แต่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า น้ำ เป็นต้น มีโฮมสเตย์ในป่าชายเลน ที่เอื้อกิจกรรมงมกุ้ง หาหอย งมหอย ภาพฝันทำอะไรให้ชุมชนมีรายได้ธรรมชาติอยู่คู่กับชุมชนไปนานๆ

ผอ.ททท. กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนทั่วไปมักจะเกิดปัญหาตรงเราไม่มีธง และขาดเรื่องระบบการบริหารจัดการ ประเด็นสำคัญของการทำท่องเที่ยวฯ ไม่ได้ตั้งมาเพื่อสร้างรายได้เต็มตัว แต่เป็นการสร้างความรู้เรื่องการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวกลับไปก็จะเกิดจิตสำนึก ส่วนชุมชนก็มีทรัพยากรที่ยั่งยืนและความภาคภูมิใจ ในมุมมองการทำท่องเที่ยวปัญหาหลักของเราคือยังไม่ว่าใครเป็นลูกค้าของเรา คนที่เข้าใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนเค้าก็จะรับได้ โดยเฉพาะคุณภาพอาหาร สุขอนามัย ดังนั้น ถ้าเราเข้าใจว่าลูกค้าเป็นใคร เรายังไม่ต้องลงทุนสูง มีรายได้เสริม รักษาฐานทรัพยากร ส่วนเรื่องของการตลาดจะรับเป็นผู้ดำเนินการ และเชิญกลุ่มลูกค้ามาทดสอบตลาดเพื่อตอบโจทย์การตลาด

อาจารย์จากตลาดกระบะฯ วันนี้เราต้องโทษตนเองให้ได้ก่อนที่เราจะโทษผู้อื่น ที่ผ่านมามีการพัฒนาที่ผิดทิศทางเช่นการตัดถนนผ่าน Sand dune ซึ่งเป็นพื้นที่ในโครงการพระราชดำริ และเป็นพื้นที่พันธุ์กรรมพืชที่สำคัญ จะแซะทรัพยากรอย่างไร โดยกล่าวถึงกระบวนการการดังกล่าวว่าเป็นแนวคิดที่จะนำไปสู่ปรัชญาการพัฒนา ซึ่งบางสน/บ่อสำโรง มีทรัพยากรที่น่าสนใจไม่แพ้ที่ใด เช่น พันธุ์ไม้ น้ำที่ทรงคุณค่า ซึ่งต้องร่วมกันปกป้อง

ผญ.หรั่ง อยากให้การประชุมครั้งนี้ เกิดปฏิทินท่องเที่ยว อย่างที่ผอ.พูดว่าลูกค้าเราเป็นใคร ส่วนเรื่องการพิมพ์เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทาง ททท. ยินดี แต่ในส่วนกระบวนการอาจจะต้องตกลงกันอีกที

นายกอบต.ปากคลองบางสน ก็คำชี้แนะและรับคำปรึกษาทุกเรื่อง วันนี้รู้สึกดีใจที่ได้รับการโยกโย่เครือข่าย สำหรับบ้านบางสนจะพยายามปรับปรุงพื้นที่ และจัดทำ package tour เล็กๆ ที่ทำร่วมกับชุมพร คาบาน่า สำหรับแนวทางพัฒนาในอนาคตเน้นการจัดการพื้นที่สีเขียว (ลดปริมาณขยะด้วยการไม่ใช้กล่องโฟม พลาสติก) พี่น้องเสริมว่า อยากให้การท่องเที่ยวปากคลองสนเป็นการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีจุดประสานงานทางการท่องเที่ยวที่อาจเป็นร้านกาแฟเล็กๆ ที่เขาเดินสอ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวแวะชมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอยากหาแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเช่น น้ำเสาวรสมีแหล่งจำหน่าย นักท่องเที่ยว

พักในชุมชนแทนที่จะพักคาบาน่า สำหรับคลองสนมีเทศบาลที่สามารถจะหนุนเสริมได้ ปัญหาของบางตนเองมีปัญหาเรืออวนลาก ชุมชนบางส่วนไม่เข้าใจความแตกต่างเรื่องการอนุรักษ์ กับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลทรัพยากร

พี่กุ้ง (เขาดินสอ หมู่8) พื้นที่มีประวัติหลวงปู่เขียน วัดแหลมยาง มีวาจาสิทธิ์และอิทธิฤทธิ์ ตอนนี้ร่างอยู่ในโรงแก้ว มีผม เล็บงอกขึ้นมา ต่อมาคือเขาดินสอ ชื่อมาจากการพบดินสอพองที่นี่ เมื่อก่อนคนมาชมวิวยาวคนเดียว ปัจจุบันเป็นแหล่งดูเหยี่ยวที่ชัดเจนอันดับหนึ่ง เวลาพระอาทิตย์ตก-ขึ้น จะตรงกัน สามารถเป็นแหล่งกางเต็นท์

อ่าวท้องตมใหญ่ อำเภอสวี กล่าวว่านำการอนุรักษ์มาเป็นการท่องเที่ยว มีทรัพยากรอะไรที่เรา ห่วงแหนอยากดูแล ทำให้ชุมชนเราเป็นที่น่าสนใจ สิ่งที่เราทำกับสิ่งที่เราขายเป็นสิ่งเดียวกัน ตอนนี้ นักท่องเที่ยวมีปริมาณเกินความสามารถจะรับได้ คนต้องการมากกว่า 50 คนต่อวัน มีกิจกรรมบวชทะเล และปีนี้มีงานเปิดทะเลโลกมาร่วมด้วย

อาจารย์อำนาจ สรุปภาพแผนการดำเนินการท่องเที่ยวของชุมชน สรุปได้ดังนี้

- การลดการใช้โฟม พลาสติกจากการท่องเที่ยว
- การจัดทำศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยว ณ เขาดินสอ
- ทำแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ทำระบบโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเชื่อมโยงในระดับอำเภอปะทิว เมือง

สวี

- มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในการนี้ ชุมชนควรวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน มีปฏิทินท่องเที่ยว กิจกรรมโดดเด่น

- มีการประสานสิบทิศ: เชื่อมโยงเครือข่ายระดับพื้นที่ และสนับสนุนจากภาครัฐ ได้แก่ ททท. ทกจ. มหาวิทยาลัย NGOs

- หากต้องการให้มหาวิทยาลัยเข้าไปช่วยเหลือ ขออนุเคราะห์ที่พักและอาหาร
- อยากให้ชุมชนเข้าใจการท่องเที่ยวอนุรักษ์และการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- การสร้างมูลค่าให้กับสินค้าภายในชุมชนแต่ละชุมชน

ผอ.ททท กล่าวสรุปขอชื่นชมแนวความคิด และอยากหาวิธีการว่าเราจะบริหารความรู้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปอย่างกว้างขวางได้อย่างไร

พี่วิชต้องการเสริม เรื่องการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะหนุนเสริมตลาดการท่องเที่ยว เช่น line google facebook เป็นต้น

ที่โรจน์สรุปภาพฝัน ดังนี้ มีทรัพยากรบางส่วนที่โดนทำลาย แต่คาดว่าจะฟื้นฟูสภาพอีกไม่นาน และเห็นว่าชุมชนมีผลิตภัณฑ์ และม.ลาดกระบังอยู่ในพื้นที่ สองที่เรากลัวคือ สิ่งที่เราทำมากลายเป็นของนายทุน เราต้องเป็นนายทุนเองที่อยู่ได้แบบยั่งยืนและปลอดภัยคือโอกาส

ผญ.หรั่ง ใครทำอะไรก็ได้ แต่ทำแล้วต้องมีรายได้เพราะไม่งั้นเราจะล้มทั้งยืน และอยากฝากจ่า คำพูดว่า เพื่อนมาจีแล้วไป เพราะชาวบ้านทะเลาะกันเอง ทำให้เพื่อนมาดูแลและแจกจ่ายโอกาสแทน ดังนั้นควรเชื่อมโยงหมู่บ้านให้ได้ และให้นายกเป็นคนกลางในการเชื่อมต่อแต่ละชุมชน สำหรับคำว่า อนุรักษ์ ไม่ใช่การไม่ทำอะไร แต่เป็นการใช้ให้เป็น ก่อนใช้ควรทำอะไร และเรื่องสุดท้าย ทองเที่ยว เหมือนดาบสองคม บางแห่งนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเพื่อหาซื้อที่ดินทำการท่องเที่ยว

อ.ปลา แย้งว่าจะใช้มือถือเป็นเครื่องมือทำการตลาดซึ่งทุกคนมีและ ได้ทดลองศึกษาในเกาะพิทักษ์ ซึ่งผ่านงานวิจัยที่จะทำในรูปของกลุ่มการค้า ยินดีให้ทางชุมชนประสานเพื่อเข้าไปจัดการตลาดได้

ปิดประชุม เวลา 12.40 น.

(นางสาวเบญจมาศ ณ ทองแก้ว)

ผู้บันทึกช่วยจำ

ภาคผนวก จ

การประชุม ณ ชุมชนวังตะกอ ตำบลวังตะกอ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร วันที่ 8 กรกฎาคม 2557

รายงานการประชุม

เรื่อง การประชุมกลุ่มย่อยการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

(อ.ละเมอ อ.หลังสวน อ.ทุ่งตะโก และอ.สวี)

วันที่ 8 กรกฎาคม 2557 ณ ชุมชนวังตะกอก ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

เริ่มประชุม เวลา 09.30 น.

ระเบียบวาระที่ 1 (เรื่องแจ้งเพื่อทราบ)

นายกเทศบาลตำบลวังตะกอก (ก้านันเควี๊ด) กล่าวต้อนรับตัวแทนชุมชนสมาชิกสมาคมฯ ในพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่ตนใช้พักและไว้พักผ่อน ซึ่งประกอบด้วย อาคาร 4 หลัง สำหรับ ประชุม บ้านน้อยกลางป่าใหญ่ บ้านพักสำหรับเพื่อน และภูิก้านันเควี๊ด ซึ่งอนาคตวางตัวผู้ใหญ่เคียวดำเนินการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในพื้นที่ จากนั้น อ.อำนาจ กล่าวถึงที่มาที่ไปของการประชุมครั้งนี้ แล้วให้ผู้ร่วมประชุมแนะนำตัวและแนะนำพื้นที่

ผญ.เคียว ชุมชนวังตะกอก : มองเห็นความเข้มแข็งของเครือข่ายฯ (ทุนเรื่องแม่น้ำ ป่า กลุ่ม คน) โดยภาพฝัน : แม่น้ำหลังสวน ถ้าเขาเงิน ร่องรอยจารึก จปร. (เส้นทางเสด็จประภาส) ให้อาหาร ล่องแพ ล่องลำน้ำหลังสวนโดยเรือยนต์ ยังมีป่าชุมชนพื้นที่ 65 ไร่ อายุประมาณ 16 ปี

อบต.ละเมอ (พี่สมมาตร) ร่วมเสวนาเป็นครั้งที่ 2 ส่วนแดงพื้นที่ 43 ตร.กม. วัด 4 แหล่ง แหล่งท่องเที่ยวสำคัญคือบ่อน้ำร้อนถ้าเขาพลู ซึ่งเชื่อมโยงกับทางชมรมรักษ์เรือใบโบราณละเมอ (โกมิ่ง) ทั้งนี้ทางหัวหน้าสำนักงานปลัดฯ มีการผลักดันเรื่องการท่องเที่ยวและต้องการเชื่อมโยงกับทางสมาคมฯ

กลุ่มอนุรักษ์คลองท่าทอง-คลองบางมุด : สังเกตการณ์

ผอ.ททจ. อธิบายบทบาทของสำนักงาน และเสนอแหล่งพุน้ำร้อนให้พร้อมรับบริการ

นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร (พี่ชาย) : ที่ผ่านมาสมาคมฯ ยังขาดการเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่นๆ ซึ่งจากการเข้าร่วมกับสมาคมฯ การท่องเที่ยวโดยชุมชน ททท.ควรค้นหาแหล่งท่องเที่ยวและนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวควมรวมระหว่างธุรกิจกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งตนต้องขอไปปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ให้เกิดความชัดเจน และจะพัฒนาเว็บไซต์ของสมาคมฯ

ผอ.ททท. (ผอ.อภิชัย) : สมาคมฯ มีความเข้มแข็ง ซึ่งแท้จริงแล้ว CBT ต้องการอะไร และที่ผ่านมามรรลุผลหรือเปล่า

: การคัดเลือกนักท่องเที่ยวในมิติ CBT ให้พอใจ/ประทับใจ และจะประชาสัมพันธ์อย่างไร (ปากต่อปาก)

: กระบวนการเครือข่ายเกิดองค์ความรู้-นำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนสมาชิก

: การนำพนักท่องเที่ยวดูโดยวางบทบาทไว้กับ ททท. สมาคมธุรกิจฯ ทกจ. เป็นต้น

: อยากให้ลองหาเส้นทางเสริม ถนนสายสวย

ผอ.ทกจ.เสริม วันที่ 8 ส.ค. 57 มีสัมมนามัคคุเทศก์เพื่อร่วมร่างคู่มือมัคคุเทศก์จังหวัดชุมพร

นายกสมาคมธุรกิจฯ : ธุรกิจ 4 ประเภท คือ ที่พัก อาหาร ของที่ระลึก และเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งอนาคตอยากเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระหว่าง CBT กับภาคธุรกิจ ทั้งนี้เห็นว่าชมรมรักษ์เรือใบโบราณละแม สามารถเชื่อมโยงกับเรือใบสากลของประจวบฯ ซึ่งตนมีเครือข่าย และเสริมว่า theme ของชุมพรจากการเข้าร่วมขับเคลื่อนนโยบายระดับประเทศ คือ “เมือง ต้องห้าม พลาค” ซึ่งประกอบด้วยหาดทรายยาว 4 ร้อยลี้ ควรใช้โอกาสนี้ในการพัฒนารองรับนักท่องเที่ยว โดยที่เจียบเสริมให้มีการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในโปรแกรมด้วย ซึ่งจากประสบการณ์ที่ได้มีโอกาสนำนักท่องเที่ยวหลายกลุ่มท่องเที่ยวและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งได้รับคำชื่นชมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก อ.อำ เสริม ที่ผ่านมาเชื่อมโยงกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน “จากภูผาสู่หานที” ซึ่งคิดว่าปัจจัยสำคัญคือ ผู้นำพนักท่องเที่ยวกายในเส้นทางดังกล่าว และควรจะเป็นกลุ่มมัคคุเทศก์ (ที่ป้อ) และที่สำคัญการเชื่อมโยงดังกล่าวจะต้องตอบโจทย์เรื่องอาหารปลอดภัยและความมั่นคงทางอาหารระหว่างเครือข่ายด้วย **กำนัน เศวต** เสริมเรื่องการพัฒนาคนรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องผ่านทางมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทั้งนี้เรื่องอาหารปลอดภัยและความมั่นคงทางอาหารต้องถอดตัวเลขให้ชัดเจนเรื่องความต้องการของชุมชนทั้งสองฝ่าย ซึ่งตนยินดีร่วมด้วยและมีฐานข้อมูลเรื่องพืช-ผักเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดังนั้นต้องฝากโจทย์วิจัยเรื่อง “ความมั่นคงทางอาหารและส่งต่ออาหารปลอดภัยภายในเครือข่าย”

พิวัชรินทร์ (ชุมชนท่องเที่ยวใหญ่) : ในนามอุปนายกสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และกรรมการสมาคมฯธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนถูกยกระดับให้มีพื้นที่ขึ้นในวงการการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร และภาคใต้ ซึ่งระหว่างสมาคมฯชุมชน กับสมาคมฯธุรกิจ ต่างทำงานในบทบาทตนและต้องเชื่อมโยงกับองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

พิวัชร (ททท) : ประทับใจความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนและผลงานที่เป็นประจักษ์ ซึ่งนักท่องเที่ยวยกเห็นเด่นชัด นอกจากนี้ตนยังเชื่อมโยงกับกลุ่มท่องเที่ยวสะเทือน และอยากให้ทางสมาคมฯ ไปเชื่อมโยงกับกลุ่มนี้ด้วย อ.อำ เสริมจะดำเนินเชื่อมต่อ

พินัย (โฮมสเตย์บ้านทอนอม) : ได้มาตรฐานปี 56 ประกอบด้วยบ้าน 8 หลัง และอยากเชื่อมโยงกิจกรรมกับบ่อน้ำร้อนลำเขาพลู และอนาคตอยากพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กินอาหารและผลไม้ปลอดสารพิษ-ปลอดภัย

ฟี่ป่อง (ชมรมมัลลเทศก์อาสาสมัคร) : เป็นกลุ่มที่เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร ซึ่งชมรมฯ ได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็นที่เรียบร้อยแล้วสมาชิกจำนวน ประมาณ 100 คน ซึ่งอนาคตจะดำเนินกิจกรรมร่วม 3 ฝ่าย (สมาคมฯชุมชน สมาคมฯธุรกิจและชมรมฯ)

ผู้ใหญ่แก้ว (ชมรมรักษ์เรือใบโบราณละแม) : แหล่งการเรียนรู้ ต่อเรือ แล่นเรือ และเชื่อมโยงกับ แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ โดยใช้เรือใบโบราณ

อ.ป้อม (ม.แม่โจ้-ชุมพร) : สนใจเรื่องการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ และตลาด

ผู้ใหญ่วรรักษ์ นายกสมาคม : เล่าที่มาที่ไปของ กทท.คชช.ชพ.

ก้านันเคิร์ต (เสริม) : ต้องตอบให้ชัดว่าพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่ออะไร ซึ่งชุมพรมีทุน ทางธรรมชาติ สังคม-วัฒนธรรม-ชุมชน นอกจากนี้ยังมีเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ศาลเสด็จเตี่ยกรมหลวง ชุมพร หลวงปู่สงฆ์ หมูเกาะ-แหล่งท่องเที่ยวทะเล เชื่อมโยงสู่ระนองผ่านทางพะโต๊ะ เป็นต้น

หนึ่ง (ทกจ.) : CBT ควรส่งต่อข้อมูลระหว่าง CBT-องค์กรหรือหน่วยงานสนับสนุน

ระเบียบวาระที่ 2 แผนและแนวทางปฏิบัติการร่วมระหว่างชุมชนสมาชิกระดับกลุ่มอำเภอ

อ.อำนาจ สรุปจากการประชุมช่วงเช้าและชวนหารือร่วมวางแผนและแนวทางปฏิบัติการ ร่วมระหว่างชุมชนสมาชิกระดับกลุ่มอำเภอ ซึ่งที่ประชุมเสนอ ดังนี้

1. การคิดค้นกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ตน เช่น กิจกรรมเรียนรู้และทัวร์ ผลไม้-อาหารพื้นบ้านปลอดภัยภายในชุมชนตอน-อม และเสนอต่อ ททท. ทกจ. หรือสมาคมธุรกิจฯ ดำเนินการเรื่องการตลาด

2. การปฏิบัติการร่วมระหว่างสมาคมฯชุมชนและสมาคมฯธุรกิจ : การเรียนรู้เรื่อง ระบบการบริหารจัดการสมาคมฯ การทำงานร่วมเพื่อผลักดันการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดชุมพร โดย สมาคมฯ ธุรกิจ รับเป็นเจ้าภาพในการประสานหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องประชุมร่วมกับสมาคมฯชุมชน

3. การปฏิบัติการร่วมระหว่างสมาคมฯชุมชน กับอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

4. เส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับกลุ่มอำเภอ โดยสมาคมฯรวบรวมข้อมูล และเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างเรือใบโบราณและเรือใบสากล

6. หลักสูตรพัฒนาศักยภาพชุมชนสมาชิกสมาคมฯ รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวสู่ ระดับสากล ระหว่าง มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร สมาคมฯชุมชน สมาคมฯธุรกิจ ททท. ทกจ. เป็นต้น

7. สมาคมฯธุรกิจกับชมรมมัลลเทศก์อาสา เพื่อส่งเสริมมัลลเทศก์การท่องเที่ยวโดย ชุมชน

8. การจัดการสิ่งแวดล้อมละเมโมเดล (MJU-หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เชื่อมโยง)

ระเบียบวาระที่ 3 ถอดบทเรียนเกาะพิทักษ์กับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ระเบียบวาระที่ 4 (อื่นๆ)

อ.อำนาจ เสนอการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้ ระหว่างวันที่ 10-11 กรกฎาคม 2557 ณ วิทยาลัยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่าวลึก ตำบลอ่าวลึกเหนือ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยกำหนดการ ดังนี้

วัน 10 กรกฎาคม 2557 1) ผู้เข้าร่วมประชุมเดินทางถึงวิทยาลัยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่าวลึก ตำบลอ่าวลึกเหนือ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- สถานการณ์เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแต่ละจังหวัด
- ทบทวนแนวคิดการจัดตั้งสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้
- พิจารณาคณะกรรมการสมาคมฯ และคณะกรรมการจัดตั้งสมาคมฯ
- ร่วมวางแผนแนวทางการบริหารจัดการสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้

มติที่ประชุม รับทราบ

ปิดประชุม เวลา 16.00 น.

(นายอำนาจ รักษาพล)

ผู้บันทึกช่วยจำ

ภาคผนวก จ

ข้อบังคับสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร

ข้อบังคับ

ของ

สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร

หมวดที่ ๑

ความทั่วไป

ข้อ ๑ สมาคมนี้นี้ชื่อว่า สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร อักษรย่อว่า กทท.คชช.ชพ.

ข้อ ๒ เครื่องหมายของสมาคม (ถ้ามี)

ความหมายตราสัญลักษณ์ (logo) มีความหมายดังนี้

๒.๑ กรอบสี่เหลี่ยมสองภาพซ้อนกัน หมายถึง พื้นดินและต้นไม้ เปรียบเสมือน ชีวิตและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ ดิน สีน้ำตาลปนส้ม หมายถึง พื้นฐานวิถีชีวิตแต่ก่อนที่ก่อจากดิน และความมุ่งหวังอันสดใส ส่วนสีเขียวใบไม้เฟสลาด หมายถึง ความอ่อนโยนต่อสิ่งแวดล้อม ความเตรียมพร้อมเพื่อสิ่งแวดล้อมและอุดมการณ์สีเขียว

๒.๓ รอยเท้า ๖ รอย คือ การเดินทางสู่มิติของวิถีชีวิต-นิเวศ และการก้าวเดินสู่จุดหมายปลายทางความสุขสันติ เป็นการท่องเที่ยวที่มองครอบคลุมทุกมิติ ทุกทิศทาง ด้วยทิศ ๖ ในพุทธศาสนา ได้แก่ ซ้าย-ขวา , หน้า-หลัง และ บน-ล่าง

๒.๔ กทท.คชช.ชพ. ด้วยอ การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร แสดงความใส่ใจซื้อจริงใจ ไม่ต้องตีความให้สับสนแสดงให้เห็นทุกมิติ ทุกตัว

ข้อ ๓ สำนักงานของสมาคมตั้งอยู่ ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ๕๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลละแม
อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ข้อ ๔ วัตถุประสงค์ของสมาคม

๔.๑ เพื่อส่งเสริม ช่วยเหลือ และพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้ได้มาตรฐานตาม
ข้อบังคับ หรือระเบียบที่สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคใต้กำหนด

๔.๒ กำหนดข้อบังคับและมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเกิดการพัฒนาอย่าง
ยั่งยืน

๔.๓ เพื่อส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์ประเพณี
วัฒนธรรมท้องถิ่น

๔.๔ เพื่อสร้างการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน
ให้เกิดการกระจายรายได้ โดยยึดแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๕ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางและตัวแทนเครือข่าย ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัด
ภาคใต้

๔.๖ สมาคมนี้นี้ไม่มีการจัดตั้งโต๊ะสนุกเกอร์ โต๊ะบิลเลียด และจัดให้เล่นการพนันทุกประเภท

๔.๗ สมาคมนี้นี้ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด และส่งเสริมการปกครอง
แบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หมวดที่ ๒

สมาชิก

ข้อ ๕ สมาชิกของสมาคมมี 2 ประเภท คือ

๕.๑ สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลที่เป็นตัวแทนชุมชนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในจังหวัด
ชุมพร

๕.๒ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ บุคคลทรงเกียรติ หรือทรงคุณวุฒิ หรือผู้มีอุปการคุณ แก่สมาคม
ซึ่งคณะกรรมการลงมติให้เชิญเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม

ข้อ ๖ สมาชิกจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

๖.๑ เป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว

๖.๒ เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย

๖.๓ ไม่เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ

๖.๔ ไม่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๖.๕ ไม่เป็นผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เล่นการพนันทุกประเภท

๖.๖ ไม่ต้องคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือต้องโทษจำคุก ยกเว้นความผิดฐานประมาท หรือลหุโทษการต้องคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดในกรณีดังกล่าว จะต้องเป็นในขณะที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกหรือในระหว่างที่เป็นสมาชิกของสมาคมเท่านั้น

ข้อ ๗ ค่าลงทะเบียน และค่าบำรุงของสมาคม

๗.๑ สมาชิกสามัญ จะต้องเสียค่าลงทะเบียนเป็นครั้งแรก ชุมชนละ 500 บาท ค่าบำรุงสมาคม เป็นรายเดือน ๆ ละ.....-.....บาท หรือบำรุงเป็นรายปี ๆ ชุมชนละ 500 บาท

๗.๒ สมาชิกกิตติมศักดิ์ มีต้องเสียค่าลงทะเบียนและค่าบำรุงสมาคมแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ข้อ ๘ การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม ให้ชุมชนผู้ประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก สมัครสมาชิก รายชุมชน โดยให้บุคคลเป็นตัวแทนชุมชนแต่ละชุมชน ยื่นใบสมัครตามแบบของสมาคมต่อเลขานุการ และเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติว่าจะรับหรือไม่รับเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม

ข้อ ๙ ถ้าคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติให้รับชุมชนใดเข้าเป็นสมาชิก ก็ให้ชุมชนนั้นชำระเงิน ค่าลงทะเบียนและค่าบำรุงสมาคมให้เสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเลขานุการ และ สมาชิกภาพของผู้สมัคร ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้สมัครได้ชำระเงินค่าลงทะเบียนและค่าบำรุงสมาคมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ถ้าผู้สมัครไม่ชำระเงินค่าลงทะเบียนและค่าบำรุงภายในกำหนด ก็ให้ถือว่าการสมัคร คราวนั้นเป็นอันยกเลิก

ข้อ ๑๐ สมาชิกภาพของสมาชิกกิตติมศักดิ์ ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่หนังสือตอบรับคำเชิญของผู้ที่ คณะกรรมการได้พิจารณาอนุมัติให้เชิญเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม ได้มาถึงยังสมาคม

ข้อ ๑๑ สมาชิกภาพของสมาชิกให้สิ้นสุดลงด้วยเหตุดังต่อไปนี้

๑๑.๑ ตาย

๑๑.๒ ลาออก โดยยื่นหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการ และคณะกรรมการได้ พิจารณาอนุมัติ และสมาชิกผู้นั้นได้ชำระหนี้สินที่ยังติดค้างอยู่กับสมาคมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

๑๑.๓ ขาดคุณสมบัติสมาชิก

๑๑.๔ ที่ประชุมใหญ่ของสมาคม หรือคณะกรรมการได้พิจารณาอนุมัติให้ออก

ข้อ ๑๒ สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

๑๒.๑ มีสิทธิเข้าใช้สถานที่ของสมาคมโดยเท่าเทียมกัน

- ๑๒.๒ มีสิทธิเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของสมาคมต่อคณะกรรมการ
- ๑๒.๓ มีสิทธิได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ที่สมาคมได้จัดให้มีขึ้น
- ๑๒.๔ มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาคม
- ๑๒.๕ สมาชิกสามัญมีสิทธิในการเลือกตั้ง หรือได้รับการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งเป็นกรรมการสมาคมและมีสิทธิออกเสียงลงมติต่าง ๆ ในที่ประชุมได้คนละ ๑ คะแนนเสียง
- ๑๒.๖ มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบเอกสารและบัญชีทรัพย์สินของสมาคม
- ๑๒.๗ มีสิทธิเข้าชื่อร่วมกันอย่างน้อย ๑ ใน ๓ ของสมาชิกสามัญทั้งหมด ร้องขอต่อคณะกรรมการให้จัดประชุมใหญ่วิสามัญได้
- ๑๒.๘ มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติ และข้อบังคับของสมาคมโดยเคร่งครัด
- ๑๒.๙ มีหน้าที่ประพฤติตนให้สมกับเกียรติที่เป็นสมาชิกของสมาคม
- ๑๒.๑๐ มีหน้าที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของสมาคม
- ๑๒.๑๑ มีหน้าที่ร่วมกิจกรรมที่สมาคมได้จัดให้มีขึ้น
- ๑๒.๑๒ มีหน้าที่ช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงของสมาคมให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

หมวดที่ ๓

การดำเนินการสมาคม

ข้อ ๑๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยบุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่เป็นสมาชิก ทำหน้าที่บริหารกิจการของสมาคมมีจำนวนอย่างน้อย ๕ คน อย่างมากไม่เกิน ๑๕ คน คณะกรรมการนี้ ต้องเป็นสมาชิกสามัญที่ได้มาจากการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ของสมาคม และให้ผู้ที่ได้เลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ เลือกตั้งกันเองเป็นนายกสมาคม ๑ คน อุปนายก ๓ คน และเลขานุการ ๑ คน สำหรับ ตำแหน่งกรรมการในตำแหน่งอื่น ๆ ให้นายกสมาคมเป็นผู้แต่งตั้ง ผู้ที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่เข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ของสมาคม ตามที่ได้กำหนดไว้ซึ่งตำแหน่งของกรรมการสมาคมมีตำแหน่งและหน้าที่โดยสังเขปดังต่อไปนี้

๑๓.๑ นายกสมาคม ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการบริหารกิจการของสมาคม เป็นผู้แทนสมาคม ในการติดต่อกับบุคคลภายนอก และทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ และการประชุมใหญ่ของสมาคม

๑๓.๒ อุปนายก ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายกสมาคมในการบริหารกิจการสมาคมปฏิบัติตามหน้าที่ที่นายกสมาคมได้มอบหมายและทำหน้าที่แทนนายกสมาคมเมื่อนายกสมาคมไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่การทำหน้าที่แทนนายกสมาคมให้อุปนายกตามลำดับตำแหน่งเป็นผู้กระทำการแทน

๑๓.๓ เลขานุการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของสมาคมทั้งหมดเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ของสมาคมในการปฏิบัติกิจการของสมาคม และปฏิบัติตามคำสั่งของนายกสมาคม ตลอดจนทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการประชุมต่าง ๆ ของสมาคม

๑๓.๔ เภรัณญิก มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินทั้งหมดของสมาคมเป็นผู้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายบัญชีงบดุลของสมาคม และเก็บเอกสารหลักฐาน ต่าง ๆ ของสมาคมไว้เพื่อตรวจสอบ

๑๓.๕ ปฏิคม มีหน้าที่ในการให้การต้อนรับแขกของสมาคม เป็นหัวหน้าในการจัดเตรียมสถานที่ของสมาคมและจัดเตรียมสถานที่ประชุมต่าง ๆ ของสมาคม

๑๓.๖ นายทะเบียน มีหน้าที่เกี่ยวกับทะเบียนสมาชิกทั้งหมดของสมาคมประสานงาน กับ เภรัณญิกในการเรียกเก็บเงินค่าบำรุงสมาคมจากสมาชิก

๑๓.๗ ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่เผยแพร่กิจการและชื่อเสียงเกียรติคุณของสมาคมให้สมาชิกและบุคคลโดยทั่วไปให้เป็นที่ยอมรับและแพร่หลาย

๑๓.๘ กรรมการตำแหน่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้มีขึ้นโดยมีจำนวนเมื่อรวมกับตำแหน่งกรรมการข้างต้นแล้ว จะต้องไม่เกินจำนวนที่ข้อบังคับได้กำหนดไว้ แต่ถ้าคณะกรรมการมิได้กำหนดตำแหน่งก็ถือว่าเป็นกรรมการกลาง

ข้อ ๑๔ คณะกรรมการของสมาคมสามารถอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 2 ปี และเมื่อคณะกรรมการอยู่ตำแหน่งครบกำหนดตามวาระแล้ว แต่คณะกรรมการชุดใหม่ยังมิได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการ ก็ให้คณะกรรมการที่ครบกำหนดตามวาระรักษาการไปพลางก่อนจนกว่าคณะกรรมการชุดใหม่จะได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการ และเมื่อคณะกรรมการชุดใหม่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ให้ทำการส่งและรับมอบงานกันระหว่างคณะกรรมการชุดเก่าและคณะกรรมการชุดใหม่ให้เป็นที่เสร็จสิ้นภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการชุดใหม่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการ

ข้อ ๑๕ ตำแหน่งกรรมการสมาคม ถ้าต้องว่างลงก่อนครบกำหนดตามวาระก็ให้คณะกรรมการแต่งตั้งสมาชิกสามัญคนใดคนหนึ่งเห็นสมควรเข้าดำรงตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่างลงนั้น แต่ผู้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งได้เท่ากับวาระของผู้ที่ตนแทนเท่านั้น

ข้อ ๑๖ กรรมการอาจจะพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งมีใช้เป็นการออกตามวาระด้วยเหตุผลต่อไปนี้ คือ

๑๖.๑ ตาย

๑๖.๒ ลาออก

๑๖.๓ ขาดจากสมาชิกภาพ

๑๖.๔ ที่ประชุมใหญ่ลงมติให้ออกจากตำแหน่ง

ข้อ ๑๗ กรรมการที่ประสงค์จะลาออกจากตำแหน่งกรรมการให้อื่นใบลาออกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อ คณะกรรมการมีมติให้ออก

ข้อ ๑๘ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

๑๘.๑ มีอำนาจออกระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติ โดยระเบียบปฏิบัตินั้นจะต้อง ไม่ขัดต่อข้อบังคับฉบับนี้

๑๘.๒ มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนเจ้าหน้าที่ของสมาคม

๑๘.๓ มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษา หรืออนุกรรมการได้ แต่กรรมการที่ปรึกษา หรือ อนุกรรมการจะสามารถอยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกินวาระของคณะกรรมการที่แต่งตั้ง

๑๘.๔ มีอำนาจเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี และประชุมใหญ่วิสามัญ

๑๘.๕ มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการในตำแหน่งอื่น ๆ ที่ยังมีได้กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

๑๘.๖ มีอำนาจบริหารกิจการของสมาคม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตลอดจนมีอำนาจอื่น ๆ ตามที่ข้อบังคับได้กำหนดไว้

๑๘.๗ มีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการทั้งหมด รวมทั้งการเงิน และทรัพย์สินทั้งหมดของสมาคม

๑๘.๘ มีหน้าที่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ตามที่สมาชิกสามัญ จำนวน ๑ ใน ๓ ของ สมาชิกทั้งหมด ได้เข้าชื่อร้องขอให้จัดประชุมใหญ่วิสามัญขึ้น ซึ่งการนี้จะต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่ วิสามัญขึ้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องขอ

๑๘.๙ มีหน้าที่จัดทำเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับการเงิน ทรัพย์สินและการดำเนิน กิจการต่าง ๆ ของสมาคมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและสามารถจะให้สมาชิกตรวจสอบได้เมื่อสมาชิก ร้องขอ

๑๘.๑๐ จัดทำบันทึกการประชุมต่าง ๆ ของสมาคม เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานและจัดส่งให้สมาชิก ได้รับทราบ

๑๘.๑๑ มีหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ข้อบังคับได้กำหนดไว้

ข้อ ๑๙ คณะกรรมการจะต้องประชุมกันอย่างน้อยปีละ ๔ ครั้ง ทั้งนี้เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหารกิจการของสมาคม

ข้อ ๒๐ การประชุมคณะกรรมการ จะต้องมีการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะถือว่าครบองค์ประชุมมติของที่ประชุมคณะกรรมการ ถ้าข้อบังคับมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นก็ให้ถือคะแนนเสียงมากเป็นเกณฑ์ แต่ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันก็ให้ประธานในการประชุมเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๒๑ ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้านายกสมาคมและอุปนายกสมาคมไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ให้กรรมการที่เข้าประชุมในคราวนั้นเลือกตั้งกันเอง เพื่อให้กรรมการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุมคราวนั้น

หมวดที่ ๔

การประชุมใหญ่

ข้อ ๒๒ การประชุมใหญ่ของสมาคม ๒ ชนิด คือ

๒๒.๑ ประชุมใหญ่สามัญ

๒๒.๒ ประชุมใหญ่วิสามัญ

ข้อ ๒๓ คณะกรรมการจะต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๑ ละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๒๔ การประชุมใหญ่วิสามัญ อาจจะมีขึ้น ได้ก็โดยเหตุที่คณะกรรมการเห็นควรจัดให้มีขึ้น หรือเกิดขึ้นด้วยการเข้าชื่อร่วมกันของสมาชิก ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของสมาชิกสามัญทั้งหมดร้องขอต่อคณะกรรมการให้จัดให้มีขึ้น

ข้อ ๒๕ การแจ้งกำหนดนัดประชุมใหญ่ให้เลขานุการเป็นผู้แจ้งกำหนดนัดการประชุมใหญ่ให้สมาชิกได้ทราบและการแจ้งจะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุวัน เวลาและสถานที่ให้ชัดเจน โดยจะต้องแจ้งให้สมาชิกได้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน และประกาศแจ้งกำหนดนัดประชุมไว้ ณ สำนักงานของสมาคมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๗ วัน ก่อนถึงกำหนดประชุมใหญ่

ข้อ ๒๖ การประชุมใหญ่สามัญประจำปี จะต้องมีการประชุมอย่างน้อยดังต่อไปนี้

๒๖.๑ แลกเปลี่ยนกิจการที่ผ่านมาในรอบปี

๒๖.๒ แลกเปลี่ยนบัญชีรายรับ รายจ่าย และบัญชีงบดุลของปีที่ผ่านมาให้สมาชิกรับทราบ

๒๖.๓ เลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ เมื่อครบกำหนดวาระ

๒๖.๔ เรื่องอื่น ๆ ถ้ามี

ข้อ ๒๗ ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี หรือการประชุมใหญ่วิสามัญจะต้องมีสมาชิกสามัญเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดจึงจะถือว่าครบองค์ประชุม

ข้อ ๒๘ การลงมติต่าง ๆ ในที่ประชุมใหญ่ ถ้าข้อบังคับได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้ถือคะแนนเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ แต่ถ้าคะแนนเสียงที่ลงมติดีคะแนนเสียงเท่ากัน ก็ให้ประธานในการประชุมเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๒๙ ในการประชุมใหญ่ของสมาคม ถ้านายกสมาคม และอุปนายกไม่มาร่วมประชุมหรือไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ให้ที่ประชุมใหญ่ทำการเลือกตั้งกรรมการที่มาร่วมประชุมคนใดคนหนึ่ง ให้ทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุมคราวนั้น

หมวดที่ ๕

การเงินและทรัพย์สิน

ข้อ ๓๐ การเงินและทรัพย์สินทั้งหมดให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการ เงินสดของสมาคมถ้ามีเกิน 50,000 บาทให้นำฝากไว้ในธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่รัฐรับรอง

ข้อ ๓๑ การลงนามในตั๋วเงินหรือเช็คของสมาคม จะต้องมียามือชื่อของนายกสมาคม หรือผู้ทำการแทนลงนามร่วมกับเหรียญกษาปณ์หรือเลขานุการ พร้อมกับประทับตราของสมาคมจึงจะถือว่าใช้ได้

ข้อ ๓๒ ให้นายกสมาคมมีอำนาจสั่งจ่ายเงินของสมาคมได้ครั้งละไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ถ้าเกินกว่านั้นจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการและคณะกรรมการจะอนุมัติให้จ่ายเงินได้ครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) ถ้าจำเป็นจะต้องจ่ายเกินกว่านี้ ต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ของสมาคม

ข้อ ๓๓ ให้เหรียญกษาปณ์มีอำนาจเก็บรักษาเงินสดของสมาคมได้ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน) ถ้าเกินกว่าจำนวนนี้ จะต้องนำฝากธนาคารในบัญชีของสมาคมทันทีที่โอกาสอำนวยให้

ข้อ ๓๔ เหรียญกษาปณ์ จะต้องทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และบัญชีงบดุล ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ การรับหรือจ่ายเงินทุกครั้ง จะต้องหลักฐานเป็นหนังสือ ลงลายมือของนายกสมาคมหรือผู้ทำการแทนร่วมกับเหรียญกษาปณ์หรือผู้ทำการแทน พร้อมกับประทับตราของสมาคมทุกครั้ง

ข้อ ๓๕ ผู้สอบบัญชี จะต้องมิใช่กรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของสมาคม และจะต้องเป็นผู้สอบบัญชีที่ได้รับอนุญาต

ข้อ ๓๖ ผู้สอบบัญชี มีอำนาจหน้าที่จะเรียกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเงินและทรัพย์สินจากคณะกรรมการ และสามารถจะเชิญกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ของสมาคมเพื่อสอบถาม เกี่ยวกับการบัญชีและทรัพย์สินของสมาคมได้

ข้อ ๓๗ คณะกรรมการจะต้องให้ความร่วมมือกับผู้สอบบัญชี เมื่อได้รับการร้องขอ

หมวดที่ ๖

การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับและการเลิกสมาคม

ข้อ ๓๘ ข้อบังคับของสมาคมจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยมติของที่ประชุมใหญ่เท่านั้น และองค์ประชุมใหญ่จะต้องมีสมาชิกสามัญเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสามัญทั้งหมด มติของที่ประชุมใหญ่ในการให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับ จะต้องมิฉะนั้นเสี่ยงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของสมาชิกสามัญที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมด

ข้อ ๓๙ การเลิกสมาคมจะเลิกได้โดยมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาคม ยกเว้นเป็นการเลิกเพราะเหตุของกฎหมายมติของที่ประชุมใหญ่ที่ให้เลิกสมาคมจะต้องมิฉะนั้นเสี่ยงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของสมาชิกสามัญที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมด และองค์ประชุมใหญ่จะต้องไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสามัญทั้งหมด

ข้อ ๔๐ เมื่อสมาคมต้องเลิก ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ทรัพย์สินของสมาคมที่เหลืออยู่ หลังจากที่ได้ชำระบัญชีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้ตกเป็นของสาธารณกุศล (ผู้รับต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณประโยชน์) คือ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตั้งอยู่เลขที่ ๕๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

หมวดที่ ๗

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๑ ข้อบังคับฉบับนี้นั้น ให้เริ่มใช้บังคับได้นับตั้งแต่วันที่สมาคมได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเป็นต้นไป

ข้อ ๔๒ เมื่อสมาคมได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจากทางราชการ ก็ให้ถือว่าผู้เริ่มการทั้งหมดเป็นสมาชิกสามัญ และสมาชิกภาพของคณะกรรมการที่ตั้งขึ้น เริ่มตั้งแต่วันที่จดทะเบียนเป็นต้นไป

ภาคผนวก ข

ประวัติทีมวิจัย

ทีมประสานงานกลาง

1. นายอำนาจ รักษาพล มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ชุมพร อายุ 36 ปี
 บทบาทในโครงการ หัวหน้าโครงการ
 เลขที่บัตรประชาชน 3801500043408 วัน/เดือน/ปีเกิด 11 มกราคม 2520
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
 โทรศัพท์ 086-6840039 E-Mail (ถ้ามี) Keemook@hotmail.com
 การศึกษาขั้นสูงสุด วท.ม.(อุทยานและนันทนาการ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) อาจารย์ประจำสาขาพัฒนาการท่องเที่ยว
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - ชุมพร

2. นางสาวเบญจมาศ ณ ทองแก้ว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ชุมพร อายุ 33 ปี
 บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานกลาง และเลขานุการ
 เลขที่บัตรประชาชน 58415 00021 192 วัน/เดือน/ปีเกิด 18 มิถุนายน 2523
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
 โทรศัพท์ 089-128-4643 E-Mail (ถ้ามี) Chistagemy58@gmail.com
 การศึกษาขั้นสูงสุด วท.ม.(อุทยานและนันทนาการ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) อาจารย์ประจำสาขาพัฒนาการท่องเที่ยว
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - ชุมพร

3. นางสาวจุฑามาส เพ็งโคนา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ชุมพร อายุ 29 ปี
 บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานกลาง
 เลขที่บัตรประชาชน 18699 00003 56 1 วัน/เดือน/ปีเกิด 13 มีนาคม 2527
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
 โทรศัพท์ 089-454-6205 E-Mail (ถ้ามี) Jphengkona@gmail.com
 การศึกษาขั้นสูงสุด ...ปริญญาโท.....
 ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) อาจารย์ประจำสาขาพัฒนาการท่องเที่ยว
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - ชุมพร

4. นายชลรงค์ ทองสง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ชุมพร อายุ 35 ปี

บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานกลาง

เลขที่บัตรประชาชน 3930500830751 วัน/เดือน/ปีเกิด 14 ธันวาคม 2521

ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

โทรศัพท์ 081-0254864 E-Mail (ถ้ามี) teacherhin@hotmail.com

การศึกษาขั้นสูงสุด ปริญญาโท สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) อาจารย์ประจำสาขาพัฒนาการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - ชุมพร

ทีมประสานงานระดับพื้นที่ (จังหวัดชุมพร)

1. นายสำเนาวิช คุชเดช ชมรมรักษ์เรือใบโบราณละแม อายุ 60 ปี

บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานระดับพื้นที่

เลขที่บัตรประชาชน 3 8605 00002 87 5 วัน/เดือน/ปีเกิด พ.ศ. 2495

ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก 94 หมู่ที่ 1 ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

โทรศัพท์ 084-218-6449 E-Mail (ถ้ามี) -

การศึกษาขั้นสูงสุด ปริญญาตรี

ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) รองนายก อบต. ละแม

2. นายอภิจิต พรหมสุข หัวหน้าฝ่ายนันทนาการ อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง อายุ 38 ปี

บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานระดับพื้นที่

เลขที่บัตรประชาชน 3860600016282 วัน/เดือน/ปีเกิด 31 มีนาคม 2518

ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง กิ่งอำเภอกาญจนาภิเษก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทรศัพท์ 084-926-7007 E-Mail (ถ้ามี) B_long2007@hotmail.com

การศึกษาขั้นสูงสุด อนุปริญญา

ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) หัวหน้าฝ่ายนันทนาการ อช.แก่งกรุง

3. นายสุริยา นาคแก้ว ชมรมรักษ์เรือใบโบราณละแม อายุ 45 ปี

บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานระดับพื้นที่

เลขที่บัตรประชาชน 3860500151846 วัน/เดือน/ปีเกิด 11 มิถุนายน 2511

ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก 12 หมู่ที่ 6 ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

โทรศัพท์ 089-231-0056 E-Mail (ถ้ามี) -

การศึกษาขั้นสูงสุด ปริญญาตรี

ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) ผู้ใหญ่บ้านหนองบัว

4. นายอำพล ธานีครุฑ โสมสเคย์เกาะพิทักษ์ อายุ 53 ปี
 บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานระดับพื้นที่
 เลขที่บัตรประชาชน 3 8604 00531 28 1 วัน/เดือน/ปีเกิด 1 เมษายน 2503
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก 32 หมู่ที่ 14 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
 โทรศัพท์ 081-093-1443 E-Mail (ถ้ามี) -
 การศึกษาขั้นสูงสุด ปริญญาตรี
 ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) ผู้ใหญ่บ้านชุมชนเกาะพิทักษ์

5. นายวัชรินทร์ แสวงการ โสมสเคย์บ้านท้องตม อายุ 38 ปี
 บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานระดับพื้นที่
 เลขที่บัตรประชาชน 3220600205391 วัน/เดือน/ปีเกิด 21 พฤษภาคม 2517
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก 31/3 หมู่ที่ 1 ตำบลด่านสวี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
 โทรศัพท์ 081-345-6743 E-Mail (ถ้ามี) watchrin1@msn.com
 การศึกษาขั้นสูงสุด ปริญญาตรี
 ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) ธุรกิจส่วนตัว

6. นางสาววรรณภัสธร สันติธรรมสุทธี โสมสเคย์บ้านทอนอม อายุ 39 ปี
 บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานระดับพื้นที่
 เลขที่บัตรประชาชน 3860800011098 วัน/เดือน/ปีเกิด 7 สิงหาคม 2517
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก 60 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งตะไคร อำเภอกงหรา จังหวัดชุมพร
 โทรศัพท์ 081 568 9554 E-Mail (ถ้ามี)
 การศึกษาขั้นสูงสุด ปริญญาตรี
 ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) เกษตรกร

7. นางจิตนา ไพบูลย์ โสมสเคย์บ้านทอนอม อายุ 42 ปี
 บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานระดับพื้นที่
 เลขที่บัตรประชาชน 3860800100724 วัน/เดือน/ปีเกิด 24 มิถุนายน 2509
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก 3 หมู่ที่ 6 ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอกงหรา จังหวัดชุมพร
 โทรศัพท์ 0831070399 E-Mail (ถ้ามี)
 การศึกษาขั้นสูงสุด ปริญญาตรี
 ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) เกษตรกร

8. นายรุ่งโรจน์ ใหม่ซ้อน เหวโหลมโฮมสเตย์ อายุ 45 ปี
 บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานระดับพื้นที่
 เลขที่บัตรประชาชน 3840700139904 วัน/เดือน/ปีเกิด 12 มีนาคม 2511
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก 21/5 ม.3 ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร
 โทรศัพท์ 081-968-3893 E-Mail (ถ้ามี) rojtonnum@gmail.com
 การศึกษาขั้นสูงสุด ปริญญาตรี
 ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) พนักงานของรัฐ

9. นายชัยรัตน์ แวนแก้ว โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ อายุ 51 ปี
 บทบาทในโครงการ ทีมประสานงานระดับพื้นที่
 เลขที่บัตรประชาชน 3330400827796 วัน/เดือน/ปีเกิด 21 พฤษภาคม 2505
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้สะดวก 136 ม.9 ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร
 โทรศัพท์ 084-889-4528 E-Mail (ถ้ามี)
 การศึกษาขั้นสูงสุด ปริญญาตรี
 ตำแหน่งหน้าที่และการทำงานปัจจุบัน(อาชีพหลัก) เกษตรกร